

Poštovani čitaoci,

Ovaj hroničar NEDELJA na globalnom tržištu nafte i gasa, nije zabeležio da je bilo ko od aktera, analitičara, bankara, direktora i eksperata mogao predvideti da ćemo dočekati 2019. godinu sa cenom Brenta ispod 55 dolara. Pogotovo ne posle uspešno započete strategije članica OPEC-a i ne-OPEC grupe predvođene Rusijom, koja je sredinom oktobra podigla cenu ovog ključnog naftnog markera na 85 dolara i štaviše najavila moguću institucionalizaciju ovog bloka, krštenog kao ROPEC, imajući u vidu težinu savezništva Rusije.

Čini se da su jedino špekulanti na tržištu, hedž fondovi i drugi trgovci, nepogrešivo znali kada treba gomilati, a kada prodavati fjučerse.

Ovaj, koliko nam je poznato, jedinstveni godišnjak unutar porodice blizu 70 nacionalnih komiteta zemalja članica Svetskog naftnog saveta (WPC), obuhvata najvažnije informacije iz naših 50-tak nedeljnih magazina i pruža čitaocu hronološki dat pregled najvažnijih događaja u oblasti nafte i prirodnog gasa u svetu i regionu kome pripada naša zemlja.

Čitaoci će primetiti da je najviše lutanja, kao i obično, bilo u prognozama kretanja cena nafte.

Godišnjak 2018. prati i adaptiranje kompanija sve oštrijom klimatskoj regulativi, izazovima energetske tranzicije i gotovo nesagledivim i netaknutim mogućnostima koje otvara tzv. četvrta industrijska revolucija u ovom sektoru.

Geopolitička zbivanja su ove godine, očekivano sa Trampom u Beloj kući, bili ključni faktor remećenja orijentira koje bi stratezima poslovne politike trebalo da daju elementarni zakoni tržišta.

Posebno živa hronika događala se na tržištu prirodnog gasa Evrope, gde je potpuno ogoljeno neprincipijelno uplitanje politike u logiku ekonomike, što su ujedno i teme sa kojima ulazimo u 2019..

Uz najbolje želje na ličnom i profesionalnom planu u Novoj godini,
Srdačno, *Dušan Daković*

JANUAR 2018. NAFTA

Rekordno duge pozicije

NJUJORK - Trgovci terminskim ugovorima nafte upravo su postavili novi svetski rekord: Njihove opklade da će cene nafte ići još više na gore (432.000 više dugih od kratkih pozicija na kraju nedelje, 19. januara) nikada u istoriji nisu bile veće, piše u ponedjeljak *The New American Magazine*.

Optimizam trgovaca je zasnovan na nespornim činjenicama. Slabiji američki dolar pojeftinjuje američku naftu. Broj aktivnih bušećih setova u SAD je i dalje upola manji nego što je bio pre dve godine. Proizvodnja nafte u Venecueli je u kolapsu zajedno sa privredom te zemlje.

Američki proizvođači nafte iz škriļjaca su pod pritiskom akcionara da počnu sa isplatama dividendi umesto ulaganja u novu proizvodnju putem deficitarnog finansiranja. Privrženost učesnika OPEC+ sporazuma dogovorenim rezovima proizvodnje ostaje iznenađujuće visoka.

U isto vreme svetska potrošnja energije premašuje očekivanja, s obzirom da globalna privreda u velikoj meri odražava ono što se događa u SAD. Najzad, zalihe u SAD i među članicama OECD su u konstantnom padu više meseci.

Hedžing pretnja cenama nafte?

NJUJORK – Mnogi analitičari upozoravaju da cenama nafte predstoji silazna putanja zbog rekordno nagomilanih dugih pozicija u terminskim ugovorima hedž fondova i drugih tržišnih špekulanata.

Spekulativna klađenja da će cena američke WTI nafte da dalje raste beleže rast od septembra kada su OPEC i Rusija utvrdili rešenost da nastave sa sporazumom ograničenja proizvodnje nafte.

Reuters: Ovako nešto do sada nije zabeleženo

LONDON – *Reutersov* naftni analitičar *John Kemp*, precizira 23. januara da su hedž fondovi uvećali njihove neto duge pozicije u šest najvažnijih terminskih i opcioni ugovora vezanih za sirovu naftu i goriva za 67 miliona barela, na rekordnih 1.399 miliona barela u nedelju zaključno sa 9. januarom. Menadžeri portfelja su uvećali njihove neto duge pozicije u Brentu, NYMEX i ICE WTI-u, američkom benzinu, američkom mazutu i evropskom gasnom ulju za ukupno 1.089 miliona barela od kraja juna prošle godine.

Kemp navodi da ovakvo gomilanje optimističkih pozicija u pogledu rasta cena nafte nije nikada zabeleženo, pa ni u vreme rasta cena nafte krajem 2007. i u prvoj polovini 2008.

OPEC vs IEA: Kome verovati?

NJUJORK, LONDON – Komentare analitičara i dalje privlače prilično oprečne prognoze o kretanju proizvodnje nafte u 2018. dve ključne institucije od čijih ocena umnogome zavise ponašanja investitora i projekcije kompanija. IEA je objavila u decembarskom izveštaju da će ne-OPEC proizvodnja nafte u idućoj godini porasti verovatno za 1,6 miliona barela na dan (mbd), gde će samo ona iz američkih škriljaca obuhvatiti više od polovine.

U isto vreme, potrošnja će porasti za 1,3 mbd smatra IEA, što će voditi dodatnom debalansu na strani ponude. OPEC, s druge strane, procenjuje da će ukupno će ponuda nafte iduće godine porasti za 1,05 mbd. Kako OPEC istovremeno procenjuje rast potražnje za naftom u 2018. od 1,3 mbd – zaključak njegove analize je suprotan IEA: tržište će se vratiti u ravnotežu verovatno već u drugoj polovini 2018.

Kome onda verovati? – postavlja pitanje portal *OilPrice*.

Bez smanjenja Investicija u 2018.

MOSKVA - Gasprom naftu očekuje da njegov investicioni program ostane nepromenjen u 2018. u poređenju sa isteklom godinom, prenosi *Reuters* saopštenje ruske naftne kompanije.

U saopštenju se navodi da su investicije u 2017. iznosile 385 milijardi rubalja, odnosno oko 6,6 milijardi dolara. Lavovski deo bio je usmeren na razvoj novih naftnih polja i modernizaciju rafinerija kompanije.

Saudi Aramco promenio status u akcionarsko društvo

RIJAD – Saudijske vlasti učinile su korak ka planiranom izlistavanju nacionalne naftne kompanije na berzi odlukom od 5. januara da promene status Saudi Aramco-a u akcionarsko društvo, javlja *Reuters*.

Vlada će ostati najveći deoničar Aramco-a i zadržati pravo konačne odluka kada se radi o nacionalnoj proizvodnji. Aramco ima potpuno plaćeni kapital u vrednosti 60 milijardi rijala (16 mlrd.\$) podeljen u 200 milijardi običnih akcija, prema podzakonskim aktima kompanije objavljenim u službenom biltenu.

Venecuela pred uvođenjem kriptovalute - petro

KARAKAS - Venecuelanska vlada namerava da u februaru lansira novu kriptovalutu – petro, kojoj će garantnu podlogu činiti rezerve od 5,3 milijardi rezervi sirove nafte. Analitičari, međutim, smatraju da ona neće imati šansi, piše *Deutsche Welle*. Zvanična valuta bolivar na udaru je hiperinflacije. Samo 2017. je bolivar, prema analizama eksperata, u jeku ekonomske krize, izgubio više od 97 odsto svoje vrednosti u odnosu na dolar.

Ime petro je neka vrsta programa te valute: vrednost svakog petra biće pokrivena barelom sirove nafte. Uz to će, kako je najavio i predsednik Nikolas Maduro, kao osiguranje valute služiti i druge sirovine, na primer, zlato, dijamanti ili prirodni gas.

Tramp daje u najam okeane za eksploataciju nafte i gasa

VAŠINGTON - Vlada SAD objavila je na početku nove godine da će ponuditi deo Arktičkog, Atlantskog i Pacifičkog okeana kompanijama za istraživanje nafte i prirodnog gasa. Ministar unutrašnjih poslova Ryan Zinke izjavio je da je predlogom novog petogodišnjeg plana 2019-2024. predviđeno davanje licenci za oko 90% američkog spoljnog epikontinentalnog pojasa, što bi bio najveći najam u ovoj industriji u istoriji SAD. Jedino područje koje nije zahvaćeno novim planom je severni Aleutski bazen na Aljaski.

Novi plan će ponovno omogućiti bušenje u većim delovima Arktičkog i Atlantskog okeana koji su bili zabranjeni tokom poslednjih dana Obamine administracije

Goldman: Big Oil na putu da vrati dominaciju na tržištu iz 90-ih godina

NJUJORK – Mršave godine za Big Oil su prošlost i najveće svetske naftne kompanije se vraćaju tamo gde su bile pre sloma cena sirove nafte, ocenjuje u najnovijem izveštaju Goldman Sachs.

Investicioni finansijski kolos predviđa da će se naftni majors, od Royal Dutch Shell-a do Exxon Mobila u 2018. suočiti sa viškovima gotovine, dovoljnim da obraduju akcionare i aktuelizuju zamrznute mega projekte eksploatacije u teško dostupnim izvorima.

„Kontrolisano“ povlačenje investitora iz sektora nafte i gasa

LONDON – Norveški hiljadu milijardi dolara težak državni fond blagostanja treba ove godine da odluči hoće li sprovesti najavljenju prodaju uloga koje ima u sektoru nafte i gasa, uključujući multi milijarderske uloge u Exxon Mobilu, Royal Dutch Shell-u, Chevron-u i BP-u.

Drugi veliki investitori, uključujući francuskog osiguravajućeg giganta AXA Group i holandsku banku ING Groep, već povlače uloge u „najprljavijim“ delovima ove industrije, poput kanadskih naftnih pešćara.

Banke: Moguć prevremeni raspad OPEC+ strategije

NJUJORK – Vodeće svetske investicione banke procenjuju da se uvećavaju šanse da se OPEC+ dogovor o ograničenju proizvodnje nafte raspadne.

Finansijski kolosi, uključujući Citigroup, Societe Generale i JPMorgan Chase, smatraju da će pridržavanje dogovoru o rezu proizvodnje ove godine opasti, i to dovodi u vezu sa očekivanim nastavkom pada zaliha nafte, pa će već do sredine godine OPEC-u biti teško da održava disciplinu u poštovanju utvrđenih proizvodnih kvota sa svoje članice.

„Na leto bi moglo doći do dogovora o ponovnom povećanju proizvodnje,“ kaže za Bloomberg Ed Morse, šef odeljenja za robne analize u Citigroup-u.

Nafta od 70 dolara „preskupa“ za neke evropske rafinerije

LONDON – Skok cena nafte na 70 dolara bacio je u probleme evropske rafinerije, obarajući im marže, a pojedinim prerađivačima smanjio i prodaju derivata, piše u sredu **Bloomberg**.

Problem je najizraženiji na tržištu lož ulja, koji koriste brodari i termoelektrane. Ne pomaže ni situacija sa dizelom, gde marže pritiska konkurencija velikih količina tog goriva koje stiže sa Bliskog istoka. KBC Advanced Technologies stoga konstatuje da je na vidiku ograničenje radova u ovom sektoru evropske naftne privrede.

Shell postepeno napušta naftne poslove na Bliskom istoku

LONDON -- Royal Dutch Shell napušta i poslednja naftna polja u Iraku, ostavljajući drugu najveću svetsku naftnu kompaniju sa sve manjim otiskom na Bliskom istoku – regionu koji je uz njenu pomoć izdignut na vrh svetske naftne scene, piše 16. januara **The Wall Street Journal**.

Shell je 15. januara objavio da prodaje japanskoj kompaniji Itochu za neotkriveni iznos udeo u naftnom polju West Qurna 1 u Iraku. Kompanija bi takođe, kako se očekuje, trebalo kasnije ove godine da proda njen udeo u iračkom naftnom polju Majnoon, mada će zadržati njene poslove u sektoru proizvodnje prirodnog gasa u toj zemlji.

Shell kupio udeo u blockchain kompaniji

NIJUEK - Trgovačka podfirma Royal Dutch Shell-a je kupila manjinski udeo u novoj osnovanoj britanskoj kompaniji Applied Blockchain, koja je posle samo dve godine poslovanja uspela da se nađe na reprezentativnoj listi vodeće svetske analitičke i konsultantske kompanije Gartner.

Royal Dutch Shell

Maksimalna tačka potrošnje i posledice po cenu nafte

LONDON – Čak i ako globalna potrošnja nafte dostigne vrh (peak oil) i odatle krene na dole, svetu će i dalje u narednim decenijama biti potrebne velike količine sirove nafte. Ovo procenu izneli su u najnovijoj publikaciji Oksfordskog instituta za energetske studije (OIES) Spencer Dale, šef ekonomskog sektora energetskog kolosa BP i Bassam Fattouh, direktor OIES-a.

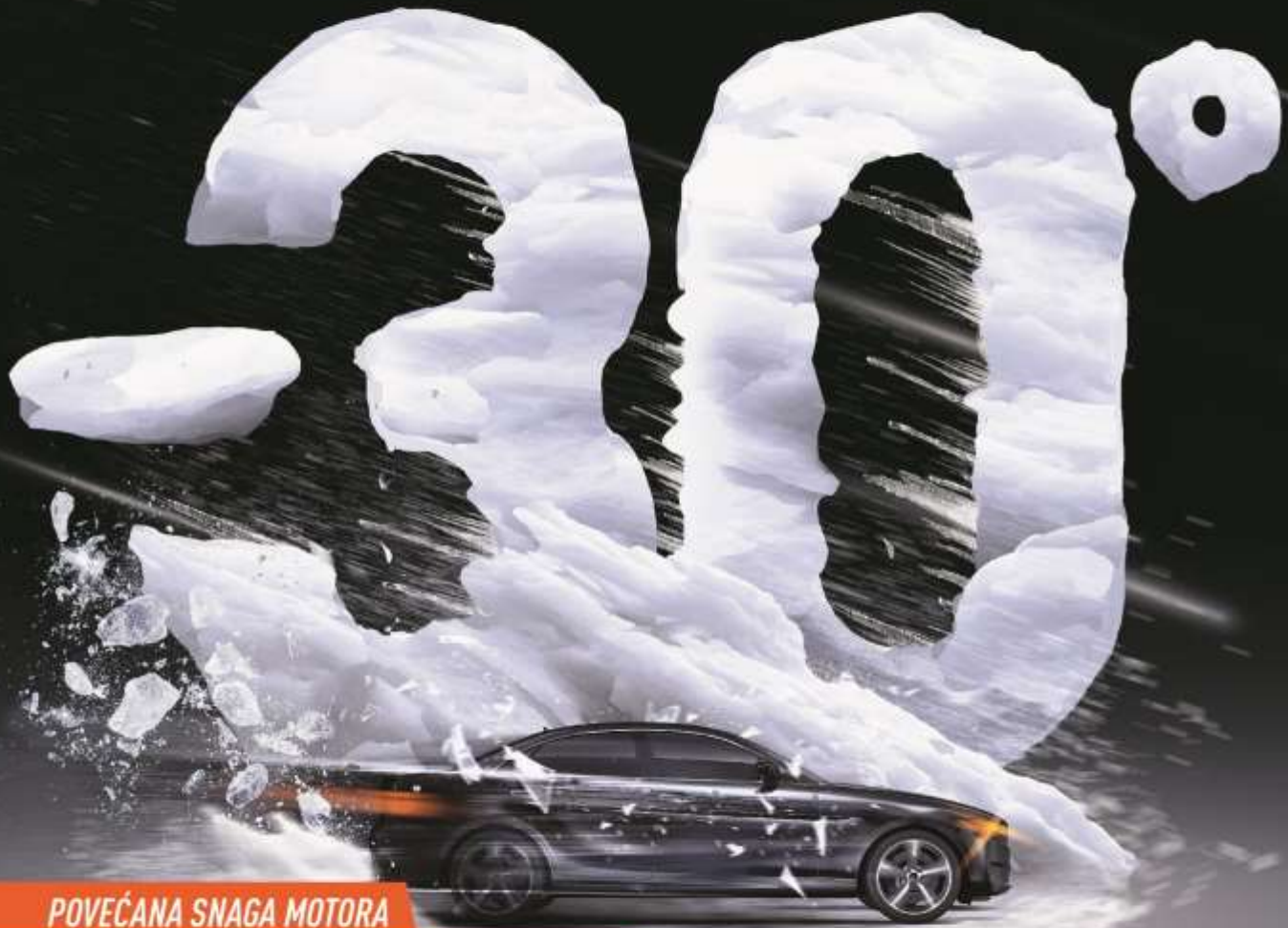

BofA: Vrh potrošnje nafte već 2030.

NIJUEK – Bank of America (BofA) Merrill Lynch, procenjuje da će svetska potrošnja nafte dostići maksimum i krenuti na dole već 2030. godine. Analitičari BofA ovu procenu baziraju na predviđanju da će te godine 40% od svih prodatih automobila u svetu biti na električni pogon, što će biti presudan faktor smanjenja potreba za naftom.

G'DRIVE

DIESEL
POUZDAN DO

POVEĆANA SNAGA MOTORA

PROFESIONALNA ZAŠTITA SISTEMA ZA GORIVO

Al Falih: Saradnja Rijada i Moskve će trajati decenijama

DAVOS – Ministar energije Saudijske Arabije rekao je 23. januara u Davosu da OPEC treba da produži saradnju sa nekoliko ne-OPEC proizvođača, kako bi i posle postojećeg (OPEC+) sporazuma upravljali ponudom sirove nafte.

Što se tiče nedavno uspostavljene saradnje Saudijske Arabije sa Rusijom, Al Falih je, na marginama Svetskog ekonomskog samita, rekao da smatra da će ona trajati „decenijama i generacijama“.

Nova pretnja iz američkih rafinerija

HJUSTON - Američke rafinerije sa obale Meksičkog zaliva su u najboljoj poziciji da se prilagode promenama na globalnom tržištu goriva, rekao je izvršni direktor američke naftne prerađivačke kompanije Motiva, Dan Romasko.

Povećana potražnja za uvozom dizela i zaoštavanje regulatornih uslova sa nametanjem obavezne manje količine sumpora u brodskim gorivima daju u narednim godinama dodatni zamah američkim kompleksnim rafinerijama, rekao je on, 16. januara, na Argus Americas samitu o nafti u Hjustonu

Naftu i gas "kompjutersko čudovište" pronalazi za 10 dana

MILANO – Italijanski naftni velikan Eni je, među privatnim kompanijama, vlasnik je trenutno najbržeg super-kompjuteru na svetu. Kako piše **Bloomberg**, Enijev super-kompjuter zauzima prostor veličine fudbalskog igrališta, a nalazi se u okolini Milana. Glavni zadatak mu je obrada podataka u procesu traženja nafte i gasa na dubinama od više hiljada metara ispod Zemljine kore.

Super-kompjuter pod nazivom HPC 4 jedini je takav sistem koji nije u vlasništvu neke vladine ili javne institucije, a koji se nalazi među prvih 10 najbržih računara na svetu.

Brzina obrade podataka Enijevog "kompjuterskog čudovišta" iznosi 18,6 petaflopa. Za ilustraciju, računar brzine jednog petaflopa može obraditi 1.000 milijardi operacija u sekundi. Time je Eni pretekao većeg konkurenta, britanski BP koji je u decembru objavio da je udvostručio brzinu svog super-kompjuteru na devet petaflopa što je jednako brzini obrade podataka pola miliona ajfona. Francuski Total je 2016. godine predstavio svoj super-računar Pangea brzine 6,7 petaflopa.

Shell kupio udeo u blockchain kompaniji

NUJORK - Trgovačka podfirma Royal Dutch Shell-a je kupila manjinski udeo u novoj osnovanoj britanskoj kompaniji Applied Blockchain, koja je posle samo dve godine poslovanja uspela da se nađe na reprezentativnoj listi vodeće svetske analitičke i konsultantske kompanije Gartner.

JANUAR 2018. GAS

Bloomberg: Jača snaga Rusije na evropskim tržištima prirodnog gasa

LONDON - Uprkos višegodišnjih nastojanja Evropske unije, prisustvo, snaga i uticaj Rusije na evropskim tržištima gasa ne slabi, već jača, konstatuje *Bloomberg* u analizi objavljenoj sa ulaskom u 2018. godinu. Od intervencije Rusije u Ukrajini 2014. godine, što je vodilo zaoštavanju odnosa Zapada i Rusije, do uvođenja sankcija i recipročnog odgovora Moskve, evropski uvoz ruskog gasa uvećan je za 25 odsto, ostavljajući u magli retoriku Brisela o diversifikaciji izvora snabdevanja ovim energentom.

Deo objašnjenja leži i u činjenici da proizvodnja prirodnog gasa u Evropi nastavlja da opada, što je prostor u koji odmah uskače Rusija. U isto vreme, potpredsednik Gasproma Aleksandar Medvedev kaže za Bloomberg da se očekuje poskupljenje uglja u 2018., što će ruski gas učiniti još konkurentnijim.

Paralelno, američki LNG pokušava da izgradi poziciju *game changer*-a na evropskom tržištu, ali za sada ta bučno promovisana strategija ostaje na marginama. Tim pre jer je Gasprom učinio neke značajne ustupke evropskim kupcima – fleksibilniji sistem plaćanja, na primer, kao i odustajanje od indeksiranja cena gasa prema kretanju vrednosti nafte, tamo gde su to klijenti zahtevali.

Sud pravde: Vanredne zalihe prirodnog gasa mogu se čuvati i u inostranstvu

LUKSEMBURG – „Zemlje članice ne mogu zahtevati od snabdevača da isključivo na nacionalnoj teritoriji čuvaju vanredne zalihe prirodnog gasa, potrebne za da ispune obaveze obuhvaćene propisima EU o sigurnosti snabdevanja gasom. One, doduše, mogu proširiti grupu kupaca za koje se snabdevanje gasom štiti u kriznim situacijama pomenutim u toj regulativi, pod uslovom da su u skladu sa uslovima propisanim u uredbi,“ saopštio je Sud pravde Evropske unije u presudi objavljenoj 20. decembra.

Italijanska kompanija Eni i njena francuska filijala Eni Gas & Power France, kao i unija privatnih snabdevača gasom u francuskoj UPRIGAZ, zatražile su od Državnog saveta Francuske da anulira vladinu uredbu koja, kako su oni tvrdili, narušava propis EU o sigurnosti snabdevanja gasom.

Te kompanije navode, prvo, da se uredbom nepropisno proširuje definicija "zaštićenih kupaca" i na one van zemlje, priključene na distributivnu mrežu koji u ugovorima nisu prihvatili odredbu neprekidnog snabdevanja i da ti potrošači nisu nužno mali i srednji potrošači. Definicija „zaštićenih kupaca“ je značajna jer nameće niz obaveza snabdevačima gasom da obezbede u kriznim periodima sigurnost snabdevanja najugroženijim potrošačima.

Pored toga, pomenute kompanije tvrde da se od dobavljača uredbom zahteva da u Francuskoj poseduju dovoljne količine prirodnog gasa, kako bi se obezbedio kontinuitet u snabdevanju tim energentom, što podrazumeva, u suštini, da se 80% njihovih prava skladištenja mora biti na nacionalnoj teritoriji.

LUKOIL "ECTO Diesel".
Navikni se da budeš snažniji.

PORSCHE

PREPORUČUJE

PITTSBURGH – Američki proizvođači prirodnog gasa i nafte iz škriljaca počeli su da pomoću nove tehnologije osetno uvećavaju opseg eksploatacije ležišta iz jedne bušotine.

Pittsburgh Post-Gazette prenosi da proizvođači na basenu Marcellus, počinju da grade ogromne betonske konstrukcije iznad polja, odakle granaju i buše, umesto dve do tri, na desetine cevi do isto toliko izvora.

List piše da se već sa jedne takve konstrukcije istovremeno otvara 30 do 40 izvora. Ove “super-platforme” omogućavaju proizvodnju osetno više gasa sa iste površine i dozvoljavaju proizvođačima da istovremeno buše grupu bunara, a potom se kasnije vrate i razvijaju nove bušotine sa iste platforme. EQT, najveći proizvođač gasa u SAD, je jedan od predvodnika ove nove prakse, koja omogućava investiranje do 250 miliona dolara u jednu jedinu super-veliku betonsku platformu.

Prvi tanker sa ruskim gasom stigao u SAD

BOSTON - Francuski tanker Gazelis (na slici gore), koji će dopremiti u Boston ruski tečni prirodni gas iz projekta Jamal LNG ušao je 24. januara u teritorijalne vode SAD, da bi se usidrio kod Bostona toga dana rano ujutro, saopštio je portal Marin trafik, koji prati kretanje broda u realnom vremenu, a prenela agencija *Tass*.

Eurogas: Višestruko štetne posledice promena Direktive o gasu

BRISEL – Reagujući na predlog evropske komisije o promenama Direktive o prirodnom gasu, koje se odnosi na zajednička pravila za unutrašnje tržište prirodnog gasa, Udruženje evropske gasne privrede, Eurogas zatražilo je odlaganje ovog postupka, sve dok se njegovi efekti u potpunosti ne sagledaju uzimajući u obzir mišljenje svih zainteresovanih strana. Eurogas, koji zastupa interese 43 evropska igrača na tržištu gasa, ocenjuje da će predlog Komisije verovatno izazvati štetne posledice u nekoliko oblasti.

"Predlog stvara prepreke postojećim gasovodima koji ulaze u Evropsku uniju, kao što su Medgaz (Alžir-Španija), TransMed (Tunisia-Italija), Zeleni tok (Libija-Italija), Magreb-Europe pipeline (Maroko-Španija) i time uvećava rizike za sigurnost snabdevanja u EU, sigurnost ulaganja za projektante i operatore, kao i na šire trgovinske i geopolitičke odnose između EU i trećih zemalja. Regulatorni režimi za te gasovode osetno se razlikuju jednu od drugih i važećeg za EU.

Dok predlog predviđa dozvole državama članicama da kod postojećih gasovoda mogu da odstupe od Direktive o gasu, uslovi za takva odstupanja nisu navedeni. Ovo stvara situacije neizvesnosti za projektante i korisnike i podjednako potkopava ugovorna prava i obaveze.

Produženje primene Direktive o gasu na gasovode ka i iz trećih zemalja može favorizovati projekte za uvozni utečnjeni prirodni gas (LNG) u odnosu na uvozni cevovodni gas, jer za LNG regasifikacione terminale u EU generalno nisu potrebni sporazumi sa trećom zemljom, navodi dalje Eurogas.

JANUAR 2018. REGION

OKTA preti napuštanjem Makedonije?

ATINA – Atinski portal *themanews* piše da je grčka kompanija OKTA, koja pokriva 75 odsto potreba BJR Makedonije za naftom i derivatima nafte, saopštila da bi zbog nekoliko nerešenih pitanja mogla napustiti tu zemlju, u kojoj je vlasnik i jedine rafinerije nafte. Informacija, objavljena u prvoj nedelji ove godine, za sada nije komentarisana ni sa jedne strane.

Themanews navodi da OKTA pominje tri otvorena pitanja koja praktično podrivaju njene investicije u Makedoniji. Prvo je da naftovod između Skoplja i Soluna, koji trasom od 230 kilometara povezuje rafineriju OKTA sa rafinerijom Elefsina kompanije Hellenic Petroleum, godinama ne radi. Drugi problem je novi makedonski zakon o energiji, koji samo reguliše snabdevanje gasom i električnom energijom. Na kraju, nije rešeno ni pitanje strateških rezervi, pošto OKTA skladišti veliki deo tih rezervi bez bilo kakve kompenzacije od strane vlade u Skoplju, prenosi atinski portal.

Crna Gora: Državi do 0,78 eura po litru goriva

PODGORICA - Od ukupne cene goriva po litru u Crnoj Gori država uzima od 54 do 58,3 odsto, saopštili su Dansu iz Ministarstva finansija. Od 1,34 eura, koliko je maloprodajna cena benzina, akciza iznosi 55 centi, a PDV 23 centa. Odnosno, učešće akcize u ceni je 40,97 odsto, a PDV-a 17,31 odsto, što je ukupno 58,3 odsto. Kada je u pitanju eurodizel, iznos akcize je nešto niži. Ona iznosi 44 centa, a PDV 21 cent, što je ukupno 54 odsto. Vlada je 2017. godine povećala akcize na gorivo za devet centi, dok je ove godine PDV povećan sa 19 na 21 odsto. U ovoj godini benzin je skuplji šest centi, a dizel četiri centa po litru. Sve vrste goriva su poskupile dva centa zbog PDV-a.

Petrol stekao većinski udeo u Geoplinu

LJUBLJANA - Grupa Petrol je došla do većinskog, 56,9494-postotnog udjela u trgovcu zemaljskim plinom Geoplinu. To mu je omogućila pogodba s Slovenskim državnim holdingom (SDH) o zamjeni udjela u društvima Geoplin i Plinhold, nakon čega je zaključena transakcija kojom je Petrol postao 49,5559-postotni vlasnik Geoplina. Država je postala 52,2609-postotna vlasnica društva Plinhold, objavio je *SEEBiz*.

PETROL

„AVIODIZEL*“
Kristalno čist Evro dizel
Dovoljno čist da poletite!

Kvalitet i čistota goriva su ključni faktori koji garantuju performanse motora.

*Evro dizel tretiran „Veicon“ aviofilterima
Asocijirani mehanički, kroz dve faze, odlozavaju, zadržavaju i najmanje maloprodajne vrste dizel goriva što rezultuje nižom prednosti koje utiču na bolje performanse motora.

Dostupna na EKO pumpama:
Novi Beograd, Gostivar, Pekići, Pupri, Vršac, Brod, Vukovar, Bečanje, Gornji, Podgorica, Dubrovačko, Obrenovac, Zvezdani, Subotica, Mil. 1, Leskovac, Vrnjačka, Čačak, Golubac, Mladenovac, Ploče, Jazovci, Čapljina, Zlatibor, 7 (2), Pambolci put, Uroš 2, Mladenovac, Kikinda, Uključeno na svim EKO pumpama u Srbiji!

www.aviodizel.com

FEBRUAR 2018. NAFTA

Deset najvećih projekata izbacuju do 2025. na tržište dodatnih 1,1 mbd

LONDON - Deset najvećih projekata u proizvodnji nafte i gasa u svetu trebalo bi do 2025. godine da dodaju 1,135 miliona barela dnevno (mbd) globalnoj ponudi nafte, prema istraživanju firme **GlobalData**. da će tokom svog životnog veka ti projekti da proizvedu ukupno 9,7 mlrd. barela sirove nafte.

Najveća investicija od 12,8 mlrd. USD će biti u naftno-gasno polje Kujumbinskoje u Rusiji, za koje se očekuje da maksimalnu proizvodnju postigne 2029. godine, sa oko 215.500 bd. Drugi po investicijama je projekt firme Cenovus Energy 'Telephone Lake', proizvodnja iz naftnog peska u koji će se uložiti 10 mlrd. USD.

Nailazi 28 mlrd \$ visok talas upstream projekata u Aziji

OSLO – Pedeset polja nafte i gasa u jugoistočnoj Aziji, sa kombinovanim rezervama od četiri milijarde barela ekvivalenta sirove nafte, trebalo bi da dobiju odobrenje za početak njihovog razvoja u periodu do 2020. godine, za šta će biti potrebne kapitalne investicije u visini 28 milijardi dolara od usvajanja finalne investicione odluke (FID) do prve proizvodnje, saopštio je u najnovijoj analizi globalni konsultant za ovaj sektor privrede, **Rystad Energy**.

2018. - godina spajanja i kupovanja kompanija i poslova

NIJUEK – Analitičari očekuju da 2018. godinu obeleže spajanja i kupovine (M&A) na energetskeo sceni, prenosi TV mreža **CNBC**.

škotskog konsultanta Wood Mackenzie (Woodmac), ovi poslovi su prošle godine dostigli vrednost od 143 milijarde dolara širom sveta, što je najviši nivo od famozne 2014. godine, od čije sredine je krenuo proces srozavanja cena nafte, a sa njima i gasa. Woodmac u analizi izdvaja britanski BP i francuski Total kao dva verovatna kupca na tržištu.

„Veće kompanije sa jakim bilansnim pozicijama će tragati za poslovima u basenima sa većim stopama povraćaja ulaganja,“ kaže, „ Amol Joshi, viši analitičar u rejting agenciji Moody's. „Manje, mogu u sadašnjim okolnostima graditi vrednost i ubrzavati realizaciju poslova u kombinaciji sa većim proizvođačima,“ dodao je on.

IPO Aramco-a nije više na dnevnom redu za 2018?

DAVOS, NJUJORK – Jedan od najatraktivnijih događaja najavljenih za ovu godinu, prva prodaja akcija (IPO) saudijskog državnog naftnog kolosa, Saudi Aramco, mogla bi ipak biti odložena, proizilazi iz izjave saudijskog ministra energije, date novinarima na marginama minulog Svetskog ekonomskog foruma u Davosu.

Halid al Falih je, naime, rekao da će IPO Aramco-a uslediti „kada za to bude vreme“. Analitičari su ovaj komentar odmah prokomentarisali kao potvrdu mase nagađivanja da Rijad želi da odloži izlistavanje na berzi, svakako najvrednije svetske kompanije. „Nadamo se da će 2018. biti pravo vreme, ali prethodno moramo da budemo sigurni da je tržište spremno (za IPO),“ rekao je Al Falih.

Oklevanje Rijada mnogi analitičari dovode u vezu sa (neočekivano) velikim rastom i projekcijama rasta proizvodnje američke nafte iz škrljaca, što bi, prema procenama Međunarodne agencije za energiju, moglo da poništi sve efekte OPEC+ strategije ograničenja ponude ove sirovine. **Bloomberg, OilPrice.com.**

EIA: SAD još od novembra proizvode preko 10 mb/d nafte

VAŠINGTON – Američka proizvodnja nafte i zvanično je prešla granicu od 10 miliona barela na dan (mb/d), prvi put posle 1970., premašujući vladina predviđanja za nekoliko meseci, pokazuju podaci koje je u sredu **objavila** Energetska informativna uprava (EIA). List navodi da je Saudi Aramco postao jedan od tri glavna snabdevača Evrope dizelom i to ilustruje poslednjim uporedivim podatkom Međunarodne agencije za energiju, da su prodaje saudijskog dizela na tržištu Evrope u oktobru prošle godine porasle za više od 50 odsto na godišnjem nivou, dok je evropski uvoz tog goriva iz SAD u isto vreme smanjen za 34 odsto.

WSJ: Saudi Aramco, postaje veliki igrač na svetskom tržištu goriva

RIJAD – U poslednjih pet godina, Saudi Aramco je uvećao svoje globalne prerađivačke kapacitete za više od trećine, na 5,4 miliona barela na dan, pokazuju podaci škotskog konsultanta **Wood Mackenzie**. Nove rafinerije gradi duž Crvenog mora i na obalama Persijskog zaliva, a jedna od njih trebalo bi da izbací na tržište prve derivate u 2019. godini, piše **The Wall Street Journal**.

List navodi da je Saudi Aramco postao jedan od tri glavna snabdevača Evrope dizelom i to ilustruje poslednjim uporedivim podatkom Međunarodne agencije za energiju, da su prodaje saudijskog dizela na tržištu Evrope u oktobru prošle godine porasle za više od 50 odsto na godišnjem nivou, dok je evropski uvoz tog goriva iz SAD u isto vreme smanjen za 34 odsto.

IEA: Rast proizvodnje oboriće cene nafte

PARIZ – Međunarodna agencija za energiju (IEA) u svom februarskom mesečnom izveštaju o tržištu nafte (OMR) ukazuje da glavna poruka ostaje nepromenjena u odnosu na januarski OMR i veoma je jasna: Brz rast proizvodnje u 2018. u ne-OPEC zemljama, predvođenih SAD, verovatno će prevazići rast potrošnje. Faktori koji je doveli cenu Brenta na 70 dolara su prestali da deluju.

Kloza: Strašan spekulativni balon nad tržištem nafte

NIJUEK – Cene sirove nafte bi, posle njihovog najjačeg starta u jednoj godini od 2006. na ovamo, mogle biti na ivici oštrog nazadovanja, ocenio je početkom februara Tom Kloza iz **Oil Price Information Service**.

„Već je nastala neka kolateralna šteta sa robnog tržišta, ali ne verujem da je to posledica ogromnog spekulativnog balona i novca nagomilanog na strani sirove nafte,“

dodao je ovaj ekspert. Pridružujući se upozorenjima koje je ovaj magazin prenosio od početka godine, ukazujući na rekordno nagomilane duge pozicije sirove nafte, Kloza je konstatovao: „Ovo će tek da nastupi.“

Evropske rafinerije kažu da kvalitet Urala slabi

LONDON – **Reuters** piše da evropski prerađivači nafte razmatraju opcije smanjenja kupovine ruske nafte Ural, zbog njenog sve lošijeg kvaliteta, što je opet posledica činjenice da Rusija svoju najbolju sirovu naftu šalje u Kinu, gde vodi bitku za odbranu i jačanje pozicija na ovom vrhunskom azijskom tržištu. Agencija piše 7. februara pozivajući se na trgovce i druge izvore bliske evropskim prerađivačima, da je kvalitet ruskog brenda Ural pogoršan dotle da neki od prerađivača razmišljaju o ponovnim pregovorima o (manjem) obimu isporuka, ili (nižim) cenama. Ruski brend Ural je mešavina različitih vrsta sirove nafte i to umešavanje se događa unutar naftovodnog sistema u Rusiji. Prema podacima industrijskih izvora, kvalitet Urala koji je izvožen u februaru u Evropu je blizu dna standardne lestvice koju je odredila ruska agencija Rosstandart.

Fitch: Evropski majorski se dugoročno orijentišu na cenu barela od 60\$

LONDON – Najveće evropske naftne kompanije su se „široko prilagodile“ ceni nafte od ispod 60 dolara po barelu, pokazuje novi izveštaj o prilikama u ovoj industriji. Globalna agencija za ocenu kreditnog rejtinga **Fitch Ratings** u dopisu svojim klijentima navodi da su poboljšana disciplina u trošenju, troškovna deflacija i manje gotovinske dividende pomogle evropskim naftnim majorsima da snize tzv. „prelomne“ (breakeven) cene proizvodnje – odnosno granicu pri kojoj ostvaruju zaradu na proizvedenom barelu.

„Sve kompanije, prema njihovim nedavno objavljenim godišnjim izveštajima o poslovanju, generisale su neutralan-do-pozitivan tok slobodnih novčanih sredstava u 2017. (posle isplata dividendi, pre spajanja i kupovina),“ navodi Fitch. Uprkos tome što je u 2017. cena Brenta u proseku iznosila svega 55\$ za barel (\$/bbl), tokovi slobodnog keša pre promena radnog kapitala kretali su se u rasponu od -0,5\$/bbl u kompaniji BP, do 6,6\$/bbl u francuskom Totalu, što je osetno bolje nego prethodnih godina, prenosi **Forbes**.

Exxon: Ovo su posledice klimatske politike po vrednost kompanije

HJUSTON – Exxon Mobil očekuje da globalna potrošnja nafte padne do 2040. godine, ukoliko regulative vezane za smanjenje emisija gasova efekta zelene bašte (GHG) vezane za cilj ograničenja globalnog zagrevanja na ispod 2 stepena Celzijusa budu u potpunosti primenjene, prenosi **Reuters**.

Zaključak se nalazi u analizi koju je posle nekoliko godina priprema, objavio tim klimatskih eksperata kompanije, u sklopu odgovora na zahteve akcionara najvrednije svetske izlistane naftne kompanije, zabrinutih za sudbinu svojih uloga. Prema Exxonovim procenama, potrošnja sirove nafte u svetu opadaće pod uticajem ovog faktora 0,4% godišnje do 2040, na oko 78 miliona barela na dan. U isto vreme će potrošnja prirodnog gasa rasti stopom od 0,5% godišnje.

Exxon navodi da je u ovakvom klimatskom scenariju - 5% njegove ukupne vrednosti u bilansiranim naftnim i gasnim rezervama „koje možda neće biti poželjne investicije“.

Čelnik Totala: Za dve godine nedostajaće nafte

PARIZ - Glavni izvršni direktor kompanije Total Patrick Pouyanne upozorava na rizik da svet posle 2020. ostane bez dovoljno nafte. On je u intervjuu pariskom Mondu rekao da se već sada oseća manjak velikih investicija.

"Potražnja veoma brzo raste, a tokom poslednje tri godine čak i dva puta brže nego tri godine ranije", tvrdi Pouyanne. Kada cene nafte padaju, investicije prestaju da stižu, ali potražnja za naftom raste, kaže on.

Utovaren prvi super-tanker sa američkom izvoznom naftom

NUJORK – Prvi naftni super-tanker (VLCC), kapaciteta dva miliona barela, utovaren je sredinom februara u Luizijani za kompaniju Royal Dutch Shell, signališući početak nove faze u tranziciji SAD ka mestu velikog izvoznika energije.

MILOŠ PAVLOVIĆ:
**„ZA MENE U SRBIJI
NAJBOLJE GORIVO!“**

MAKSIMALNA
SNAGA!

OMV
MAXX Motion
Performance Fuels

TÜV
AUSTRIA
AUTOMOBILNOST
SERBIJA

MILOŠ PAVLOVIĆ
Trodnevni šampion Srbije u rallyju

Rađa se ROPEC?

ABU DABI – Plan o formiranu jedne nad-grupe, ili super

grupacije zemalja proizvođača nafte mogao bi biti objavljen pre kraja ove godine, jer OPEC radi na institucionalizaciji tekućeg dogovora o saradnji između 14 članica i 10 nečlanica organizacije zemalja izvoznica nafte, koje su učestvovala u stabilizaciji ovog tržišta, saznaje i objavljuje 9. februara list **The National** iz Abu Dabija.

Suail al Mazruei, ministar energije UAE, koji trenutno predsedava OPEC-om, rekao je za emiratski list da će nacrt okvira za dugoročni savez biti finalizovan u 2018. godini. On je dodao da se nada da bi ovaj predlog o formiranju novog saveza mogle podržati i potpisati sve 24 zemlje učesnice OPEC+ dogovora pre kraja godine.

Saudijski ministar nafte Halid al Falih rekao je u januaru da će energetska savezništvo njegove monarhije sa Rusijom biti nastavljeno „decenijama i generacijama“ unapred, a ove nedelje objavljene su i informacije o planovima za zajedničke rusko-saudijske investicije. Generalni sekretar OPEC-a Mohamed Barkindo rekao je ove nedelje da su "osnovni elementi" za institucionalizaciju partnerstva između 24 zemalja počeli da se postavljaju.

Dizel i dalje dominira na EU tržištu goriva

BRISSEL - Najnoviji izveštaj Evropske komisije pokazuje da na tržištu transportnih goriva Evropske unije i dalje dominira dizel, koji je u 2016. godini zahvatio čak 71,8% ukupno prodatih goriva (257.206 miliona litara). Udeo prodaje dizelskih goriva postupno raste, 2001. on je u ukupnoj prodaji iznosio 55,6 %, a 2016. 71,8 %.

Istovremeno udeo benzina iznosio je 28,2% (100.838 miliona litara). Ukupne prodaje goriva za sektor transporta povećane su te godine za 2,7% u odnosu na 2015. Prodaje benzina u 2016. ostale su gotovo nepromenjene, dok su prodaje dizela porasle za 3,8%, pokazuje Izveštaj.

Bezmalobesno sav dizel prodat na području EU sadrži biodizel, dok 85% benzina sadrži bioetanol, navodi se u dokumentu Evropske komisije.

Platts Blockchain tehnologijom prati podatke o skladištenju nafte

LONDON – Agencija **Platts** je počeo da koristi Blockchain tehnologiju za prijavljivanje podataka o skladištenju nafte. Ovu „nova verzija interneta“, koja omogućava da se digitalna informacija distribuira, Platts prvi put primenjuje radi dobijanja podataka o kretanjima u skladištu Fujairah u Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

Sistem koji je razvijen između Plattsa i Fujairah naftne industrije (FOIZ), omogućava trgovcima da bezbedno dostavljaju nedeljne podatke o zalihama nafte regulatoru, umesto starog sistema nedeljnih podnesaka.

Inače, trgovačka odeljenja kompanija BP, Shell i drugi partneri osnovali su nedavno konzorcijum sa ciljem da razvije do kraja ove godine digitalnu platformu za trgovinu energentima zasnovanu na Blockchain tehnologiji

BP: Potrošnja nafte će dostići vrhunac krajem 30-tih godina

LONDON – Električna vozila bez vozača izazvaće revoluciju u saobraćaju u naredne dve decenije, zbog čega će potrošnja nafte u svetu krenuti na dole krajem treće dekade, pokazuje glavni scenario kretanja u ovom segmentu energetske tržišta koji je BP objavio u novom Godišnjem energetskom pregledu. *Financial Times* piše da je ovo ujedno prvi put da prestižni analitički tim BP-a, jednog od najvećih proizvođača nafte u svetu, ukazuje na početak pada potrošnje u svojim dugoročnim prognozama. BP ipak navodi da su mali izgledi od naglog pada potražnje za naftom.

BP navodi da bi do 2040. trebalo na putevima da bude 300 miliona električnih vozila (EVs), prema sadašnjih tri miliona. Mnogi od njih će biti vozila bez vozača, što će smanjiti usluge servisnog transporta za 40 do 50 odsto, navodi šef ekbomskog sektora kompanije Spencer Dale.

„Ono što očekujemo da vidimo 2030-ih je ogroman rast korišćenja kolektivnih, odnosno zajedničkih vozila (shared vehicles)“, dodaje on. Prema glavnom scenariju BP-a, EVs bi u 2040. trebalo da zahvate 15% od oko dve milijarde vozila koji će se tada kretati putevima, ali će njihov udeo u putničkim automobilima iznositi 30%, mereno pređenom razdaljinom, jer će mnogi od njih biti zajednička vozila koja će se stoga intenzivnije koristiti od privatnih automobila.

Uprkos ovome, količina nafte koju će trošiti automobili će prema ovoj projekciji BP-a ostati gotovo nepromenjena u 2040. u odnosu na 18,7 miliona barela na dan u 2016. Ovo zbog toga što će smanjena potrošnja usled elektrifikacije transporta i povećane gorivne efikasnosti biti nadomeštena udvostručenjem automobilske saobraćaja u svetu, pri čemu će se za većinu putovanja na kraju projektovanog perioda koristiti benzin i dizel.

Vreme „EVs boom“ scenarija i tržište nafte

LONDON - Argus komentariše u utorak ključni zaključak iz BP-ovog Godišnjeg energetskog pregleda da će globalna potražnja tečnih goriva dostići plafon za 20-tak godina, prvenstveno usled „elektrifikacije“ sektora transporta. Agencija dodaje da se ova prognoza poklapa sa ovonedeljnim upozorenjem prvog čoveka IEA, Fatiha Birola na IP Week konferenciji da će smanjena prerada nafte u motorna goriva usporiti stopu potrošnje nafte već posle 2025. Prema nedavno objavljenom scenariju rejting agencije Fitch, potrošnja nafte mogla bi dostići vrh i krenuti na dole u 2029., kao posledica prodora električnih vozila, odnosno usavršavanja tehnologije proizvodnje baterija za EVs. Najzad, Bank of America, vidi početak „brzog usporavanja“ potrošnje nafte u svetu između 2021-23, kada EVs „počnu da grizu“.

Ove nedelje se prognozama posledica prodora EVs-a na tržište pridružio iz svog ugla i globalni trgovac rudama, Glencore, konstatujući da je trenutno vrednost investicija u proizvodnju električnih vozila dostigla 90 milijardi dolara. Fitch naglašava da naftno-gasni sektor zahvata nešto više od 2 biliona dolara korporativnih obveznica, sa oko 15 odsto dospevanja za 15 i više godina. Nakon što je Big Oil ove godine osetno popravio isplate dividendi, ovi podaci bi trebalo da se shvate kao velika crvena zastava upozorenja za taj sektor, piše Argus.

Agencija konstatuje da ni jedan od pomenutih scenarija nije apokaliptičan kada je reč o potrošnji nafte, ali ponovo citira konstataciju Fitch-a da naftnom tržištu nije ostalo mnogo vremena da se prilagodi ovim izazovima

FEBRUAR 2018. GAS

BP: Gas postaje glavni izvor energije već 2040.

LONDON – Analitička služba BP-a, inače jedna od najcenjenijih u energetsom sektoru, očekuje da prirodni gas do 2040. preuzme primat sirovjoj nafti kao primarni svetski izvor energije, zbog orijentacije sveta ka najmanje zagađujućem fosilnom gorivu. Potpredsednik BP-a za strateško planiranje Dominic Emery rekao je da u kompaniji procenjuju da će gas preteći uglj u već ranih tridesetih godina ovog veka. „Mi mislimo da postoje veoma dobri izgledi da gas pretekne i naftu iza 2040., ili čak nešto pre toga,“ dodao je on.

Emery takođe navodi da je jedan od velikog izazova unutar gasne privrede smanjenje curenja metana iz gasovoda, koji njegova služba procenjuje na 1,3%-1,4%. „Jednom kada bi (ispuštanje metana) premašilo 3%, to bi značilo da bi gas, kroz par dekada bio gori od uglja mereno efektima emisija staklene bašte,“ upozorio je Emery. **Reuters**

Budućnost gasa je u "power-to-gas" tehnologiji, smatra EK

BRISEL - Evropska Komisija (EK) će ove godine pripremiti predloge za novu regulaciju tržišta prirodnog gasa kojom se žele istražiti mogućnosti sinergije između gasnih i elektroenergetskih mreža, kao i primene biometana, rekao je početkom februara na konferenciji o ovom energentu prvi čovek EK za unutrašnje energetske tržište Klaus-Dieter Borchard.

"Možemo koristiti gasovodnu mrežu kao jednu od opcija za skladištenje, što nam nedostaje u elektroenergetici", kazao je on navodeći primer pretvaranja viška energije iz vetra u metan ili vodonik. Korišćenje tzv. "power-to-gas" tehnologije je još na niskom nivou, ali Borchard smatra da vredi pokušati sa njenom primenom na industrijskom nivou. EK će predloge nove plinske regulative predstaviti 2020., objavio je **Platts**

TASS: Gazprom smanjuje ulaganja u prirodni gas

MOSKVA - Ruski Gazprom saopštio je 6. februara da planira da posle 2019. prestane sa povećavanjem investicija u gasne projekte. U 2019. godini se planiraju investicije od 24,5 mlrd. dolara, dok bi već 2020. capex trebalo da padne na 17,5 mlrd. dolara. U periodu do 2019. troškovi investiranja povezani su najvećim gasnim projektima koji su u toku, poput gasovoda Severni tok 2, Turski tok, Snaga Sibira i izgradnje postrojenja za preradu gasa Amur u Amurskoj Oblasti.

Posle 2019. godine smanjiće se investiranje i u delu poslovanja zaduženom za proizvodnju električne energije, dok će jedino deo kompanije koji se bavi proizvodnjom nafte zadržati nivo investicija na oko 7 mlrd. dolara do 2020., javlja ruska agencija **TASS**.

Rumunija razgovara sa Slovačkom oko trase gasovoda Eastring

BUKUREŠT – Rumunski operator gasovodnog sistema Transgaz i slovačka nacionalna gasovodna kompanija Eustream razmotriće mogućnost projektovanja dela trase gasovoda Eastring (Istočni prsten) između Rumunije i Slovačke. Dve kompanije su u tom cilju potpisale memorandum o razumevanju, prenosi portal **Romania-insider**. Slovačka je potpisala slične sporazume sa Bugarskom i Mađarskom, a Eastring je zamišljen kao dvosmerni gasovodni interkonektor između Slovačke do spoljne granice EU na teritoriji Bugarske.

Eastring, koji je uvršćen u Projekte od opšteg interesa EU, se na svom portalu predstavlja kao „alternativa projektu Južni tok, potpuno usaglašena sa EU pravilima i nesmetanim pravom pristupa trećih strana“. Projektna kompanija navodi da ovaj gasovod, planiranog kapaciteta 20 milijardi kubnih metara godišnje, može zadovoljiti 100% potreba zemalja Balkana, time što bi im omogućio pristup gasu iz evropskih čvorišta (NCG, Gaspool, Baumgarten, TTF). Ideja projekta je da maksimalno iskoristi postojeće gasovodne kapacitete rutom koja još nije precizirana

Mađarska želi za sebe sav (budući) rumunski izvozni gas?

BUKUREŠT - Strategija Mađarske je da kupi sav gas koji Rumunija bude izvozila projektovanim gasovodom BRUA (Bugarska-Rumunija-Mađarska-Austrija), pokrije njime svoje potrebe, a potom reeksportuje višak kupcima koje pronade. Austrija bi, međutim, mogla da pokuša da blokira te planove Budimpešte, komentariše rumunski poslovnik **Business Review**.

List podseća da je u julu prošle godine zvanična Budimpešta saopštila da će gasovod BRUA, projektovan da preko pomenutih zemalja završi u austrijskom gasnom čvorištu Baumgarten, završiti u Mađarskoj i tako postati BRU (Bulgaria-Romania-Ungria). Početkom februara, premijer Mađarske Viktor Orban najavio je da će njegova zemlja uskoro potpisati dogovor kojim će obezbediti uvoz četiri milijarde kubnih metara gasa godišnje iz Rumunije, tokom narednih 15 godina.

Business Review piše da bi na ovaj način Budimpešta ugrozila interese Rumunije, onemogućavajući toj zemlji da dođe do kupaca na čvorištu Baumgarten, pa bi se svela na snabdevača jednog dominantnog klijenta (Mađarske), dok bi istovremeno Austrija izgubila važnu ulogu snabdevača rumunskog gasa. strategiju Budimpešte.

Nord Stream AG 2 će zahtevati odštetu u slučaju promene EU zakona o gasu

FRANKFURT – Kompanija zadužena sa projektovanje i izgradnju gasovoda Severni tok 2 zahtevaće od Evropske unije kompenzaciju svih troškova projekta u slučaju izmene EU zakona o gasu, rekao je izvršni direktor Nord Stream AG 2, Matias Varnig. Kako je rekao u intervjuu nemačkom listu *WirtschaftsWoche*, u izgradnju ovog gasovoda već je investirano oko pet (od ukupno predviđenih 9,5) milijardi evra, a investicije su rađene na osnovu i u skladu sa postojećom evropskom Direktivom o gasu.

„Ne razumem kako bi trebalo da deluje dopunjena Evropska direktiva o gasu na gasovode van unutrašnjeg tržišta EU“, dodao je on.

Evropska komisija je u novembru prošle godine predložila amandmane na Direktivu o gasu EU sa ciljem da obezbedi da određene odredbe energetske zakonodavstva Evropske unije važe i za sve gasovode u Uniji koji dolaze iz, ili idu ka trećim zemljama. Dopune se u prvom redu odnose na nediskriminatorne tarife u transportu gasa, pravo pristupa (korišćenja) treće strane tim gasovodima, kao i razdvajanja poslova prodaje i transporta gasa. Prema postojećem slovu Direktive, ti standardi ne važe za podmorske sekcije gasovoda, pa samim tim ni za projekat Severni tok 2, pojašnjava agencija *RIA Novosti*.

Jedini deoničar projekta je ruski Gazprom. Evropski partneri – anglo-holandski Shell, austrijski OMV, francuski Engie i nemačke kompanije Uniper and Wintershall – su se obavezale da pokriju zajedno polovinu troškova Severnog toka 2 (sa po 950 miliona evra), dok će Gazprom finansirati drug u polovinu investicije sa 4,75 milijardi evra.

Severni tok 2 predviđa gradnju dodatne dve cevi ukupnog kapaciteta 55 milijardi kubnih metara gasa godišnje, između Rusije i Nemačke, po dno Baltičkog mora. Gasopvod bi išao uporedo sa dve cevi gasovoda Severni tok, istog kapaciteta od 55 milijardi m³.

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ЈП „Србијагас“

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија

Тел: +381 21 481 1004, +381 21 481 2703 / Факс: +381 21 481 1305

www.srbijagas.com

FEBRUAR 2018. REGION

Rumunija na EU sudu zbog kršenja Direktive o zalihama nafte

BRISSEL – Evropska komisija je tužila krajem prošle nedelje Rumuniju Sudu pravde Evropske unije, zbog toga što referentne vlasti te zemlje nisu ispravno unele u svoje zakonodavstvo i primenile “Direktivu o održavanju minimalnih zaliha sirove nafte i/ili naftnih derivat”.

Komisija je dala “prvi žuti karton” Rumuniji u novembru 2015. godine, zbog nepostojanja plana za nepredviđene situacije koji se sprovodi u slučaju velikog poremećaja u snabdevanju, a ni omogućavanja jasnog i efektivnog okvira za operatere kako bi bili u mogućnosti prenesu na druge subjekte svoje obaveze u skladištenju.

Komisija je takođe dovela u pitanje činjenicu da zakoni u Rumuniji zabranjuju korišćenje zaliha nafte kao kolaterale, instrumenta obezbeđenja pozajmica, što bi moglo otežati ekonomskim operaterima da ispune svoju obavezu držanja zaliha. Države EU bile su u obavezi da unesu odredbe Direktive u svoje zakonodavstvo do kraja 2012. godine.

Albpetrol u procesu restrukturiranja

TIRANA - Albpetrol prolazi kroz proces restrukturiranja sa ciljem jačanja efikasnosti i smanjenja troškova, objavila je press služba albanske državne naftne i gasne kompanije.

Država namerava da proda neke od poslova kompanije, kao i da smanji broj zaposlenih, rekao je ministar energije Albanije Damjan Điknuri, a prenosi agencija Sinhua.

Albpetrol trenutno zapošljava 2,300 ljudi, od kojih će - kako navode u kompaniji - „neki“ dobiti otkaze, a drugi premeštaj na nove poslove.

Ina povećala udeo u Energopetrolu na 88,6%

SARAJEVO – Hrvatska INA je postala vlasnik 88,6 odsto deonica sarajevskog Energopetrola, dok je Federacija BiH smanjila je procentualno učešće sa 22,1 na 7,6 odsto. Ostali akcionari su manjinski, prenosi portal **SEEbiz**.

Energopetrol d.d. Sarajevo dokapitalizovan je 9. februara putem javne prodaje sa 131 milion KM emisijom 10.480.000 redovnih (običnih) akcija. Posle dokapitalizacije kapital Energopetrola iznosi 199,6 miliona KM.

Kada je INA otkupila u julu 2016. godine udeo mađarskog MOL-a u Energopetrolu i tako postala dominantni vlasnik ove kompanije koja se godinama guši u dugovima, dugo se čekalo na sledeći korak hrvatskih vlasnika, da bi sada dileme bile otklonjene odlukom Ine da preuzme potpunu kontrolu nad sarajevskom kompanijom.

Ambasador SAD: Ne želimo da Inu kupi ruska kompanija

ZAGREB - SAD ne žele da hrvatsku naftnu kompaniju INA kupi ruska kompanija, izjavio je 15. februara američki ambasador u Hrvatskoj Robert Kohorst, poručujući Zagrebu da ne napravi takvu „grešku“.

"Na Hrvatskoj je da odluči ..., ali mi mislimo da bi to bila greška", kazao je Kohorst u razgovoru s novinarima. Prema njegovim rečima, Rusija je "remetilački" faktor u regionu, pa bi SAD "kao partnera htele da vide nekog ko je spreman da Hrvatskoj pružiti podršku."

Ambasador Rusije: SAD se mešaju u unutrašnje poslove Hrvatske

ZAGREB - Amerikanci se mešaju u unutrašnje poslove drugih država, krše načela slobodnog tržišta i sprovode politiku nepoštene konkurencije, saopštio je 16. februara ruski ambasador u Hrvatskoj Anvar

Azimov u odgovoru na izjavu američkog kolege Kohorsta, prenose mediji u Zagrebu.

"Suverena Hrvatska sama određuje svoje partnere, koji su stvarno - a ne na rečima - spremni da pruže realnu pomoć njenom privrednom razvoju, dodao je ruski ambasador."

DA VAŠ MOTOR POLETI!

- Povećan cetanski broj**
- Kristalna čistoća**
- Veća snaga**
- Bolje performanse**

U skladu sa potrebama savremenih vozila kupi kvalitetno svrlo dizel, kompanija EKO predstavila je na tržištu Srbije jedinstveni proizvod NOVl Diesel Avio, kristalno čist svrlo dizel sa aditivima, duplo filtriran za maksimalni ubrski i isposlunu čistoću!

Primenom tehnologije filtriranja koja se koristi u avio industriji ne svrlo dizel, kompanija EKO je još od 2010. godine postavila pouzdan partner svim vozilima koji za svaki auto žele najkvalitetnije gorivo kristalnu čistoću i dugovečnost motora. Saček, u saradnji sa svetski priznatim proizvođačem aditiva, NOVl duplo filtrirani DIESEL Avio oplemenjen je aditivima najnovije tehnologije radi maksimalnog učinka i poboljšanja performansi vašeg motora!

EKO

DIESEL AVIO Double Filtered

Nova vrsta naftnih špekulanata ne mari za tržišne osnove

LONDON – Finansijski investitori sazidali su fjučerše na rast cena nafte teške milijardu barela, ali se radi o „novoj vrsti“ špekulanata, u odnosu na igrače na ovom tržištu iz prethodnih godina, komentariše *Financial Times*.

Londonski poslovnik piše da se, međutim, menja uloga onih koji trguju, odnosno preprodaju naftu. Investitori koji ne mare mnogo za pojedinosti poput zaliha i protoka naftovodima zamenjuju manje zalihe hedge fondova specijalnih roba. Ova novina mogla bi promeniti način formiranja cena nafte, piše FT i dodaje da je identitet investitora u naftu dosta mutan. Tržište fjučersa, po dizajnu anonimne prirode, postalo je dodatno netransparentno zbog elektronske trgovine.

Novi naftni spekulatori ne reaguju nužno na vesti o ponudi i potražnji, niti na izjave iz Rijada, već preprodaju naftu zavisno od valutnih promena, kamatnih stopa ili same cene nafte. Jedna atrakcija za te investitore je prebacivanje sredstava zavisno od cena za buduće isporuke.

List citira iednog od menadžera multimilijarderskih fondova koji navodi da je gro njihovih poteza na tržištu rukovođen cenom nafte. Proizvođači energije sve češće priznaju da su menadžeri fondova ti koji diriguju cene nafte i diktiraju raspoloženje na tržištu. U protekle dve godine ključni ljudi OPEC-a su se sastajali sa hedž fondovima da bi shvatili način na koji oni trguju naftom. Slabljenje ekonomskih kretanja moglo bi navesti fondove da se oslobode pozicija na rast cena nafte, bez obzira šta se događa u skladištima i naftovodima. A činjenica je da su ogromne neto duge pozicije fondova nešto smanjene od januara, reagujući na stezanja na tržištu kapitala.

WSJ: OPEC podeljen oko toga - šta je poželjna cena nafte

HJUSTON – OPEC se podelio u dva tabora, piše u subotu *Wall Street Journal*. „Na jednoj strani je Saudijska Arabija, koja želi cene nafte od najmanje 70 dolara barel, a na drugoj Iran koji smatra idealnom cenu nafte od 60 dolara.

Podela je posledica gledanja na to da li cena barela od 70 dolara izaziva rast proizvodnje iz američkih škrljaca koji će izazvati novi slom vrednosti sirove nafte, a su osim toga u igri ograničenja proizvodnje članica OPEC.

Iran želi da OPEC gradi strategiju tako da se cene nafte kreću oko 60 \$, kako bi ograničile rast američke proizvodnje, rekao je u intervjuu za WSJ ministar

nafte te zemlje, Bijan Zanganeh (*Foto AFP*). „Ako cene odu na oko 70\$, dovešće do veće proizvodnje američke nafte iz škrljaca,“ dodao je on.

Venecuela: Kreće pretprodaja nacionalne kriptovalute

KARAKAS – Vlada Venecuele pokrenula je pretprodaju prve svetske nacionalne kriptovalute *petro* (PTR) podržane rezervama nafte, piše *Financial Times*. Nekih 82,4 miliona jedinica *petra*, u vrednosti koja odgovara vrednosti barela nafte, prodaje se putem flat valuta, ili najpoznatijih virtuelnih valuta, ali ne i za venecuelansku nacionalnu valutu bolivar, koji je u poslednjih 12 meseci izgubio 96% vrednosti, zbog inflacije od preko 4.100%.

Za kupovinu i trgovanje *petrom*, investitori moraju da preuzmu digitalni *petro novčanik*. Kada se novčanik preuzme, on će generisati adrese koje vlasnik može dostaviti svakom ko želi da mu pošalje *petro*.

Toyota obustavlja prodaju dizelaša

TOKIO – Najveći svetski proizvođač vozila, japanska Toyota (10,35 miliona prodatih u 2017.) najavio je potpunu obustavu prodaje dizel automobila u Evropi, već od ove godine.

Prvi Toyotin čovek u Evropi, Johan van Zyl je rekao i da kompanija ne planira da razvija nove dizel tehnologije za putničke automobile, već će joj fokus ostati hibridna vozila.

Prošle godine su jedva 15 odsto Toyotine prodaje u Evropi činila dizel vozila, prema 30 odsto u 2012.

U međuvremenu prodaja Toyotinih hibridnih modela naglo je porasla.

Skandal u vezi sa varanjem u pokazivanju štetnosti emisije izduvnih gasova, koji je prvo eksplodirao u Folksvagenu 2015. godine ubrzao je "okretanje leđa" dizel tehnologiji, zbog štetnosti izduvnih čestica. Neke evropske prestonice i mnogi gradovi najavili su zabranu dizel automobila. **Reuters**

Jeffries vidi pad M&A poslova u naftnom sektoru

NUJORK - Analitičari globalne investicione banke Jeffries kažu da bi finansijska disciplina u naftnom sektoru mogla ove godine dovesti do još jednog smanjenja aktivnosti na udruživanju i akvizicijama (M&A) u ovoj industriji.

Banka to ilustruje podatkom da je naftna privreda 2017. godine zaključila M&A poslova u vrednosti svega 74 milijarde dolara, što predstavlja pad od 23 odsto u odnosu na bilans iz 2016.

Jeffries očekuje da se ta brojka dodatno smanji u 2018. godini, jer akcionari vrše sve veći pritisak na kompanije da se posle sušnih godina koncentrišu na uvećanje dividendi, umesto ulaganja. Jeffries navodi za **Bloomberg** da je 8 od 10 ugovora izvan Severne Amerike propalo u poslednje dve godine.

Globalnom naftno-gasnom sektoru potrebne investicije od 20 biliona \$

HJUSTON – Globalnom naftnom i gasnom sektoru potrebne su investicije od 20 biliona dolara u narednih četvrt veka, rekao je učesnicima CERAWEEK energetske konferencije u Hjustonu prvi čovek saudijske državne naftne kompanije, Amin Naser (foto **REUTERS** dole) i konstatovao da mu zbog toga tzv. *Peak Oil* teorije i projekcije „ne remete san“.

Naser je napomenuo da će buduće neophodne investicije biti realizovane samo ako se pre toga uvere ulagači u ove projekte da je potrošnja nafta iz tih depozita obezbeđena za doglednu budućnost. „Zbog toga mi moramo da se vratimo stavu o tome kako će svet da radi bez proverenih i pouzdanih izvora energije,“ konstatovao je čelnik Saudi Aramco-a. „Moramo se usprotiviti pogrešnim pretpostavkama o brzini kojom će alternativni izvori energije prodirati na tržišta,“ dodao je Naser. „Čak i konzervativne procene“ sugerišu da je potrebno oko 20 miliona barela novih proizvodnih kapaciteta u narednih pet godina da bi se zadovoljile potrebe tržišta, bez obzira na rast prodaje električnih vozila, rekao je generalni direktor Saudi Aramco-a.

CERAWeek: Poruka akcionara –dividende na prvom mestu

HJUSTON – Jedna od glavnih poruka učesnika tradicionalnog CERAWeek samita ključnih aktera svetske naftne i gasne privrede je „pojava nove igre“ - kako to definiše jedan od svetskih autoriteta u ovoj oblasti, Daniel Yergin – „Nije reč više samo o proizvodnji, već i o vraćanju uloženi sredstava akcionarima,“ kaže Yergin (foto dole).

Ova godina bi, na izgled, po svemu trebalo da bude obeležena novim, ne rastom, već skokom proizvodnje nafte iz američkih škriljnih ležišta, koristeći vraćanje cena nafte na nivo od oko 60 dolara, ALI ...

Na „ALI“ su upozorili mnogi govornici sa skupa u Hjustonu, ukazujući na pritisak koji masa akcionara, u prvom redu prethodnih godina, najteže pogođenih kompanija iz američkog nekonvencionalnog sektora, vrši na menadžment naftnih i gasnih firmi, smatrajući da su njihove dividende prioritet u odnosu na nove investicije.

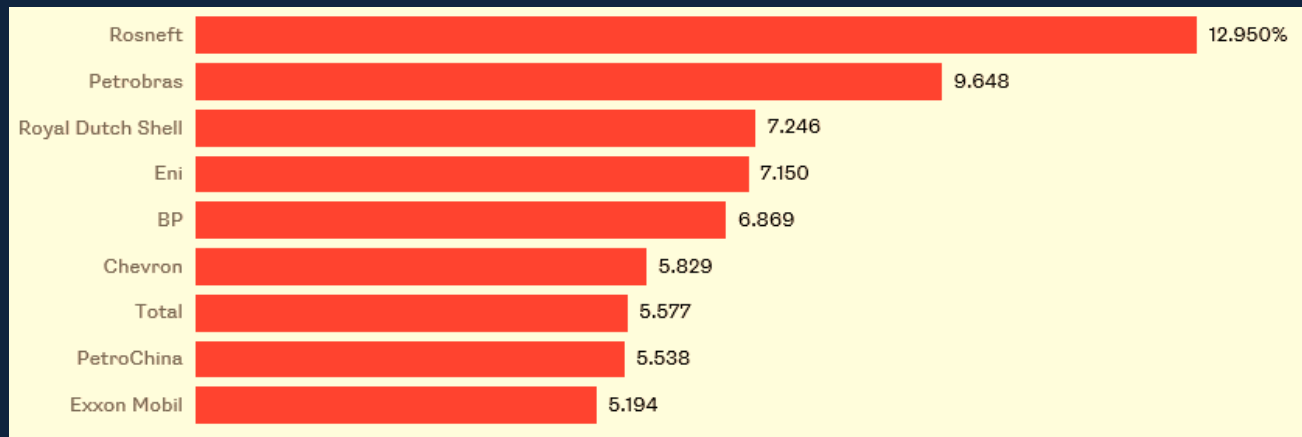
Odgovor kompanija na ovaj pritisak stvara nepoznanicu koja može bitno poremetiti projekcije o novom skoku proizvodnje nafte iz američkih škriljaca. Prevedeno na praktičan teren, poruka akcionara glasi da oni kao vlasnici novca kojim rukovodi menadžment ocenjuju njihov rad prvenstveno po stanju bilansa i ne žele da pristanu na preterane investicije. Drugim rečima – „Nemojte da bušite,“ prenosi **CNBC** ocenu John-a Kilduff-a, suvlasnika investicionog fonda Again Capital. „Pred tim akcionarima nije beskonačni rast, kakav su imale visoko-tehnološke kompanije iz Silikonske doline,“ dodaje Kilduff.

„Mislim da su kompanije čule ovu poruku,“ kaže Yergin, potpredsednik IHS Markita, domaćina CERAWeek. „To je druga metrika, različita od one koju smo imali pre godinu dana.“

Akcionarima bitno jedino stanje sa slobodnim novčanim tokovima

NIJORK - Bloomberg se priključuje raširenim ocenama analitičara naftnog sektora da se najveće kompanije nalaze pod pritiskom akcionara, koji prvenstveno prate stanje sa tzv. slobodnim novčanim tokovima, odakle se generišu dividende. Agencija je 15. marta objavila indikativnu tabelu prinosa slobodnih novčanih tokova – kao procenat tržišne vrednosti kompanija, sa upadljivom prednosti Rosnjefta u odnosu na konkurente:

Ruska energetska doktrina: Koje su najveće pretnje?

MOSKVA - Ministarstvo energetike Rusije objavilo je Doktrinu energetske bezbednosti Rusije u kojoj navodi spisak najvećih pretnji po zemlju, počev od diskriminatorne politike SAD i njenih saveznika, prenose u utorak **ruski mediji**

Pored toga, naveden je i prelazak na čistu energetiku, odnosno uvođenje novih tipova kompanija koje se bave proizvodnjom energenata, ali i porast proizvodnje kompresovanog prirodnog gasa. Jednu od pretnji predstavlja i stepen iskorišćenosti određenog nalazišta nafte ili gasa, odnosno smanjenje nivoa eksploatacije energenata zbog slabog poznavanja geološke situacije u zemlji. „Upravo ti segmenti predstavljaju glavne pretnje da ruske kompanije ostanu konkurentne na svetskom tržištu“, zaključuje se u izveštaju.

Rusija uvećava izvoz goriva u borbi za evropsko tržište

MOSKVA - Rusija počinje da ubire plodove modernizacije svojih najvećih rafinerija započete u 2011. godini, nakon krize zbog nestašice goriva, praćene takođe izmenama poreskog sistema u korist proizvodnje čistijih i kvalitetnijih goriva. Ruski think tank **Vygon Consulting** očekuje porast ruske primarne prerade nafte za 8 miliona tona ove godine, što odgovara rekordnoj visini od 289 miliona tona ostvarenoj u 2014.

Exxon Mobil izlazi iz zajedničkih ulaganja sa Rosnjeftom

HJUSTON – Exxon Mobil je saopštio 1. marta da će izaći iz zajedničkih ulaganja sa Rosnjeftom, zbog prepreka i rizika koje tim multimilijarderskim poslovima stvaraju američke i evropske sankcije nametnute od 2014. godine.

Reuters navodi da ovo predstavlja zaokret Exxon-a, koji se svojevremeno usprotivio sankcijama protiv Rusije, uz argumente da su američke kompanije nepravedno kažnjene, dok se istovremeno drugim rivalima, uključujući evropske energetske velikane, omogućava poslovanje na tržištu najvećeg svetskog proizvođača nafte i gasa.

Povlačenje Exxon-a vezano je za zajedničke poslove sa Rosnjeftom u ruskim vodama Arktika i u Crnom moru, sa investicijama planiranim na iznos od čak 500 milijardi dolara.

Dudley: BP će održati saradnju sa Rosnjeftom, uprkos sankcija

HJUSTON – BP će održati partnersku saradnju sa ruskom državnom kompanijom Rosnjeft na prethodnim nivoima, rekao je izvršni direktor britanskog naftno-gasnog majorsa Bob Dudley.

Upitan da, na marginama **CERAWeek** konferencije u Hjustonu, prokomentariše odluku američkog naftnog kolosa Exxon Mobil da, pod pritiskom američkih sankcija,

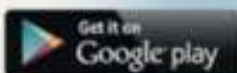
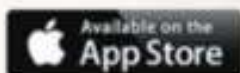
odustane od nekih velikih dogovorenih poslova sa Rosnjeftom, Dudley je rekao: „Mi ćemo, apsolutno, održati našu saradnju. Uvek radimo u granicama sankcija.“

Dudley je ukazao da „Exxon i dalje posluje sa Rosnjeftom i dodao da njihova odluka ima više veze sa Arktikom,“ prenosi **Tass**.

Sa nama na putu, uvek uz vas!

Mobilna aplikacija

**PREGLED BODOVA
I STANJA PLATNE KARTICE**

**OBAVEŠTENJA O AKCIJAMA
I POPUSTIMA**

powered by: **SBERBANK**

www.sanamanaputu.rs

Evropska auto-industrija: EU vlade da finansiraju infrastrukturu za EVs

PARIZ – Prvi čovek evropske auto-privrede Carlos Tavares izjavio je da će predstaviti zahteve da se vlade EU obavežu na razvoj mreža stanica za punjenje električnih automobila u zamenu za prethodno usaglašene ciljeve emisija CO2 koje će stupiti na snagu 2020-21. godine, uz pretnju teških novčanih kazni.

U onome što Reuters vidi kao početak povlačenja od dogovorenih ciljeva za emisije ugljenika od strane glavnog lobiste evropske industrije automobila ACEA, Tavares, koji je čelnik PSA Grupe (ranije PSA Peugeot Citroën) i trenutno predsedava ACEA-om, rekao je da će ovih dana predložiti odboru udruženja nove zahteve. "Mislim da je jedino logično da vlade da zauzvrat (podrške CO2 ciljevima) preuzmu obaveze", rekao je Tavares.

CERAWeek razotkrio dubinu transatlantskog neslaganja oko klimatske politike

HJUSTON - Američki sekretar za energetiku nazvao je u sredu „nemoralnim“ kampanju kojom se javnost poziva da živi bez fosilnih izvora energije, dok je na istom skupu u Hjustonu čelnik jedne od najvećih svetskih naftno-gasnih kompanija pozvao energetski sektor da se usmeri na zelenu energiju.

Ben van Beurden, glavni izvršni direktor Royal Dutch Shell-a, predstavio je učesnicima CERAWeek konferencije u Hjustonu ambiciozan plan smanjenja emisije CO2 anglo-holandske kompanije i njeno usmeravanje na obnovljive izvore i pozvao druge da ih prate.

"Energetski pejzaž se brzo menja. Zato se moramo promeniti, tamo gde je promena ono što svetu treba ", rekao je Van Beurden.

On je govorio nakon što je američki sekretar za energiju Rick Perry u potpuno drugom tonu i smeru potkopao Pariski sporazum o klimi iz 2015. izjavivši da će „svetu, posebno zemljama u razvoju, i dalje biti potrebna fosilna goriva ".

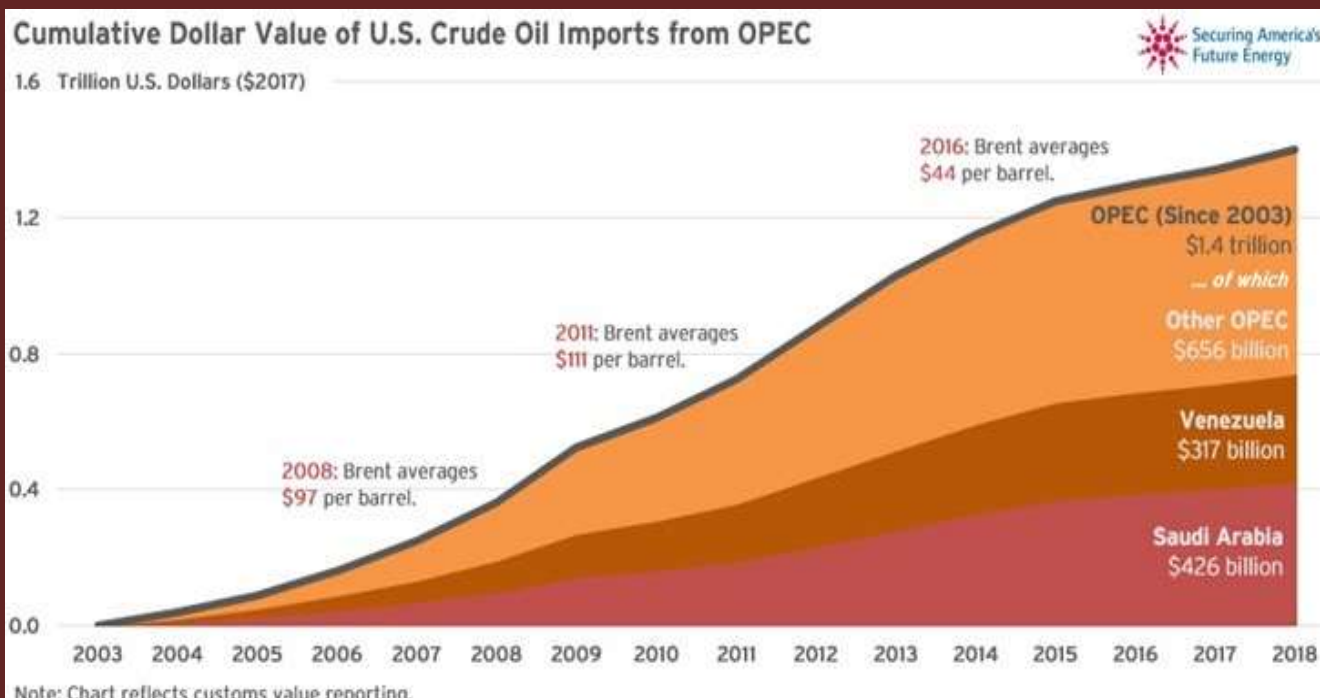
Van Beurden je, rečima koje **Reuters** opisuje kao potpuno razotkrivanje transatlantskog jaza oko svetske klimatske politike, okarakterisao to pitanje kao najveći izazov sa energetski sektor, "sa potencijalom da duboko i iz temelja poremeti naftnu industriju."

Peri je zauzeo i branio stav da su SAD izgradile rastuće nezavisnu energetsku poziciju na revoluciji u proizvodnji nafte i gasa iz svojih škriljnih ležišta i zahvaljujući tom gasu smanjili proizvodnju energije iz uglja i time emisije gasova staklene bašte.

U tonu Shell-a u Hjustonu su govorili i čelnici drugih najvećih evropskih kompanija, dok je briga za klimu bila upadljivo manje zastupljena u predstavama strategije američkih rivala Exxon Mobil-a i Chevron-a, konstatuje **Reuters**.

SAD od 2003. isplatile OPEC-u račun od 1,4 biliona dolara za uvoznu naftu

NJUJORK - Sjedinjene Države su uvezle sirove nafte u vrednosti preko 1.400 milijardi dolara iz zemalja OPEC-a od 2003. godine, pokazuju podaci američke carinske i trgovinske administracije. Od toga je u Saudijsku Arabiju otišlo više od 426 milijardi dolara, a u Venecuelu preko 317 milijardi dolara. Zemlje OPEC-a ubrale su više od 720 milijardi „petrodolara“ tokom rasta cena nafte, koja je počela 2009. godine i trajala je do novembra 2014. godine, kada je vrednost ove sirovine srozana.

Uprkos skokovitom rastu proizvodnje američke nafte iz škriljaca ove decenije, OPEC nastavlja da pokriva 40 odsto potreba SAD za uvoznom sirovom naftom

Grčka država zadržava 36.25% prava

ELPE-a na ležišta ugljovodonika

ATINA – Očekuje se da grčka država zadrži 36.25% interesa u Hellenic Petroleumu (ELPE) u ugljovodonicima, što je blizu sadašnjem ukupnom udelu koji ima u grčkoj naftnoj kompaniji, pošto prodaju strateškim investitorima udeo od 50,1% u skladu sa dogovorom sa Panaeuropean Oil-om, suvlasnikom.

Očekuje se da se formira nova holding kompanija koja će obuhvatiti ELPE-ove poslove vezane za ugljovodonike, uključujući jednu za zastupanje udela od 36,25% grčke države, kao i kompanija koje trenutno imaju licence za eksploataciju nafte i gasa u raznim blokovima u Grčkoj, prenosi Energy Press.

Grčka i industrijski holding Panaeuropean Oil su nedavno dogovorili prodaju kombinovanog udela od 50,1% u Hellenic Petroleumu, najvećem grčkom prerađivaču nafte, što je deo plana privatizacije na koji se vlada u Atini obavezala radi saniranja dramatične finansijske situacije te zemlje.

Atina će prodati udeo od 20% u kompaniji, a Panaeuropean Oil 30,1%, saopšteno je početkom aprila iz ELPE-a.

Kapaciteti evropskih rafinerija manji za 11% poslednjih godina

PARIZ – Dva su razloga oporavka zarada u evropskim rafinerijama u poslednje tri godine, rekao je za **Argus** predsednik prerađivačkog i petrohemijskog sektora francuskog Totala, Bernard Pinatel (na slici dole).

Prvi je posledica smanjenja rafinerijskih kapaciteta u Evropi, čemu je veliki doprinos dao Total. Kapaciteti prerade nafte su smanjeni za 11 odsto u region u poslednjih 5-6 godina. Samo francuski naftni kolos je smanjio kapacitete svojih rafinerija u Evropi za 20 odsto, rekao je Pinatel.

Drugi razlog je potrošnja derivata, koja je od 2015. doživela zamah sa niskim cenama nafte. Pinatel navodi da je takvo okruženje na snazi i danas i dodaje da ne vidi razloge da se ono u kratkom roku promeni.

Kapaciteti koji su srezani se neće obnavljati, dok će nove rafinerije koje se grade na Bliskom istoku i u Azijsko-Pacifičkom regionu krenuti sa radom posle 2020., ako u međuvremenu ne budu odloženi, što je moguće, dodaje Pinatel. On kaže da u poslednjih pet godina nije otvoreno mnogo novih rafinerijskih kapaciteta, „dok s druge strane imamo rast potrošnje goriva, koji je održan i kada su se cene nafte vratile na nivo od 60 dolara.“

Pinatel konstatuje da prerađivač nafte ne može kontrolisati cene sirovine i naftnih proizvoda, ali može kontrolisati troškove, proizvodne kapacitete i energetska efikasnost, što je strategija koju Total primenjuje od 2012., kroz racionalizaciju i građenje sinergije između prerade i petrohemijske.

WSJ: IPO Saudi Aramco-a odlaže i hladna reakcija američkih fondova

NJUJORK – Saudijska Arabija će navodno odložiti planiranu javnu ponudu akcija (IPO) državnog naftnog kolosa Saudi Aramco i dogodine ih izlistati samo na domaćoj robnoj berzi, piše 19. marta **The Wall Street Journal**.

Ovu informaciju takođe potvrđuje **Bloomberg** i kao razlog navodi „hladnu reakciju američkih investitora“ na najavljenju ponudu Aramco-a, a delom i zabrinutost Rijada zbog pravnih rizika, ali i efekat rastućih cena nafte koje su umanjile finansijske probleme petromonarhije.

Norveška naftno-gasna kompanija menja ime

OSLO - Norveška državna naftna kompanija Statoil menja ime kako reč nafta (oil) ne bi stajala u njenom nazivu. Statoil je objavio u martu da menja ime u Equinor, čime želi naglasiti usmerenost na energiju u širem smislu.

Equinor je kombinacija reči koje asociraju na jednakost (equi) i Norvešku (nor), pojasnila je kompanija. Norveška vlada, vlasnik 67% akcija Statoila odobrila je promenu naziva, koja nastupa od maja.

Iako Statoil većinu od 45 milijardi dolara vrednosti ukupnih prihoda ostvaruje od nafte i gasa, promena imena prati obavezu kompanije da 15 do 20 odsto godišnjih investicija do 2030. godine usmerava u "zelenu energiju“..

MART 2018. GAS

Pravna služba EU: Bez osnova nametanje EU pravila Severnom toku 2

BRISEL - Jedno pravno mišljenje u Evropskoj unij i odbacilo je predlog Evropske komisije da proširi pravila svog unutrašnjeg energetskog tržišta kako bi pod njenu regulativu potpao projekat rusko-nemačkog gasovoda Severni tok 2, javlja u ponedeljak **Reuters**.

Agencija konstatuje da je ovo mišljenje udarac izvršnom telu EU da odloži realizaciju plana Rusije da udvostruči na 110 milijardi kubika godišnje kapacitet transporta gasa cevima ispod Baltičkog mora u Nemačku, zaobilazeći tradicionalne rute preko Ukrajine.

Kršenje UN Konvenciju o pravu mora

Mišljenje iz pravne službe Saveta Evropske unije, tela u kome odluke donose ministri EU, u koje je Reuters imao uvid, konstatuje da bi primena pravila EU na offshore cevovode mogla prekršiti UN Konvenciju o pravu mora. Komisija je prošle godine predložila promene u svojoj Direktivi o gasu kako bi pod ta pravila podvela i sve uvozne gasovode. Na taj način ovi cevovodi, uključujući Severni tok 2, ne bi smeli da budu u direktnom vlasništvu onoga koji tim putem snabdeva EU gasom, a isti ne bi morao da primenjuje nediskriminatorne tarife i dozvoli trećim stranama korišćenje istog gasovoda.

Mišljenje, datirano 1. marta, navodi da predlog Komisije "nema nikakve pravne osnove za određivanje regulatorne moći Unije nad offshore cevovodima" koji prelaze kroz isključivu ekonomsku zonu Evropske unije (EEZ).

"Unija nema nadležnost da primenjuje zakon o energetici ... koji nije povezan sa ekonomskom eksploatacijom EEZ, na cevovode koji prelaze EEZ zemalja članica", saopšteno je iz pravne službe Saveta.

To bi bilo suprotno Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravu mora, kako to tumači Evropski sud pravde, navodi se u dokumentu.

Nemačka: Severni tok 2 je čisto komercijalan projekat

BERLIN – Najnoviji rusko-ukrajinski spor nije ublažio entuzijazam sa kojim Nemačka gleda na projekat Severni tok 2, piše **EUobserver** citirajući izjavu portparola kancelarke Angele Merkel, datu 5. marta u Berlinu, da se radi „o čisto komercijalnom projektu“.

Gasprom mora da plati ukrajinskom Naftogasu 2,56 milijardi dolara

STOKHOLM - Arbitražni sud u Stokholmu prihvatio je zahtev ukrajinskog Naftogasa da mu Gasprom isplati 4,673 milijarde dolara za nerealizovan tranzit gasa. Naftogas je tražio kompenzaciju od 17 milijardi dolara zbog smanjenog tranzita gasa za evropske potrošače u odnosu na onaj koji je predviđen ugovorom.

Uzimajući u obzir ranije dosuđenu sumu u korist Gasproma za ugovor o isporuci gasa, sudije su to kompenzovale donošenjem odluke u korist Naftogasa u visini od 2,56 milijardi dolara, navodi se u saopštenju.

Gasprom i Naftogas Ukrajine se od juna 2014. godine spore pred Stokholmskim arbitražnim sudom.

Reuters: Gasprom reže mrežu svojih trgovaca u inostranstvu

LONDON – Gasprom će ukinuti stotine poslova u svojim trgovačkim i izvoznim predstavništvima u inostranstvu i prebaci ih u sedište Gazprom Export-a u Sankt Petersburgu (na slici), prenosi u sredu *Reuters*. Prema britanskoj novinskoj agenciji, „ova odluka se uklapa u širi trend povlačenja ruskih državnih firmi sa Zapada, u sklopu politike repatrijacije kapitala predsednika Putina, radi smanjenja njihovog izlaganja sankcijama, uz istovremeno ojačavanje domaće ekonomije.“

Gaspromova trgovinska i izvozna odeljenja u inostranstvu zapošljavaju oko 2.000 ljudi, od kojih će najverovatnije polovina ostati bez posla, dok će otprilike isti broj njih biti zaposlen u St.Petersburgu gde će se obavljati mnogi trgovački poslovi. Reuters dodaje da je ova odluka navodno doneta ranije ove godine, znatno pre ovonedeljne odluke britanske vlade da zaoštri odnose sa Moskvom.

Gasprom prekida isporuke gasa Ukrajini

MOSKVA - Gasprom je od ukrajinskog Naftogasa dobio uplatu za martovske isporuke gasa, ali je taj novac vraćen zbog nedoslednosti u aneksu sporazuma sa postojećim ugovorom, tako da isporuke neće ni početi, izjavio je u četvrtak potpredsednik Upravnog odbora Gasproma Aleksandar Medvedev. „Isporuke gasa Naftogasu se od 1. marta neće realizovati,“ - poručio je on. *Tass*

Ukrajina pleni imovinu Gasproma

KIJEV - Ukrajinske vlasti počele su zaplenu imovine koja pripada Gaspromu zbog toga što, kako kažu, ruska kompanija ne poštuje odluke Arbitražnog suda u Stokholmu.

“Ukrajinska vlada je, u skladu s aktuelnim okolnostima, pokrenula akciju s ciljem da se od Gasproma naplati izrečena kazna”, navodi se u saopštenju ukrajinske vlade i dodaje da je ovaj potez u skladu s odlukom suda u Stokholmu.

Iz Gasproma je 1. marta saopšteno da je Naftogasu vraćena uplata za martovske isporuke gasa i da one neće biti ni realizovane zbog nedoslednosti u aneksu sporazuma s postojećim ugovorom.

Rumunija udvostručuje proizvodnju gasa do 2025.

BUKUREŠT – Rumunija bi do 2025. mogla bezmalo udvostručiti proizvodnju gasa, na oko 20 milijardi kubika godišnje, prenosi Reuters procene tamošnjih zvaničnika. Rumunija podmiruje tek oko 10% potreba za gasom iz Rusije, proizvodi oko 10 do 11 milijardi kubika gasa godišnje i otprilike toliko troši. Pored Exxon i OMV planiraju da iz offshore polja Domino-1 (rezerve procenjene na 42-84 mlrd m3) počnu proizvodnju oko 6 mlrd m3 gasa godišnje do 2020-21, firma Carlyle Group bi do početka 2020. trebalo da iz svog crnomorskog projekta godišnje proizvodi dodatni milijardu kubika. Ruski Lukoil u se očekuje da počnu proizvodnju iz svog nalazišta dve godine posle Exxon.

MART 2018. REGION

BiH: Usvojena inicijativa o maržama na gorivo nesprovodiva

SARAJEVO - Ekonomski analitičari u BiH smatraju da je nesprovodiva inicijativa za transparentnost maloprodajnih maržu naftnih distributera koju su prošle nedelje usvojili poslanici u Predstavničkom domu BiH. "Nemoguće je da država od privatnih firmi traži da joj one otkriju svoju poslovnu tajnu, odnosno svoju dobit," kaže Dženan Đonlagić, profesor na Univerzitetu u Sarajevu.

Prema njegovim rečima, država je mogla da reaguje samo na dva načina – robnim rezervama nafte i državnom kompanijom koju je rasturila ili ne uvođenjem akciza. Sada više ne mogu ništa.

S druge strane, ovo uopšte nije u nadležnosti državnog parlamenta, ovo je nadležnost entiteta," kazao je Đonlagić.

Inicijativu su predložili poslanici Nezavisnog bloka, a njom se traži od Veća ministara BiH da im se dostave sve maloprodajne marže distributera nafte u BiH („...s obzirom na to da se širom BiH ona kreće između 20 i 40 feninga...“) kako bi utvrdili kolika je čista zarada naftnih distributera po litru goriva.

U raspravi u parlamentu je rečeno da su cene na benzinskim pumpama mnogo veće nego što je predviđeno uvođenjem akciza i predloženo usvajanje zakona kojim bi se limitirale maksimalne marže, prenosi [energetika.ba](#).

Odbijen napad Ine na Krajinapetrol

SARAJEVO, BANJALUKA - Ustavni sud BiH odbio je apelacije koje je hrvatska naftna kompanija INA podnela na odluke Višeg privrednog suda i Okružnog privrednog suda u Banjaluci koji su presudili da ona nema pravo na vraćanje predratne imovine koja je ostala na teritoriji RS i pripala banjalučkom preduzeću Krajinapetrol.

INA je 2005. godine podnela tužbu protiv Krajinapetrola tražeći povrat benzinskih pumpi na području Banjaluke i Mrkonjić Grada.

Krajinapetrol je posle raspada Jugoslavije preuzeo 14 benzinskih pumpi, skladište naftnih derivata u Dervišima i skladište i punionicu gasa u Ramićima. Preduzeće Energopetrol Srpsko Sarajevo je preuzela 12 Ininih benzinskih pumpi.

Petrol i GEN-I testiraju trgovanje preko Enerchain platforme

LJUBLJANA - Najveća slovenačka energetska kompanija Petrol i najveći slovenački trgovac električnom energijom, GEN-I, zajedno učestvuju u testiranju platforme Enerchain, koja omogućava zaključivanje *peer-to-peer* (P2P) transakcija koristeći blockchain tehnologiju, prenosi [Energetika-NET](#).

Portal navodi da do sada dva partnera nisu zaključili nikakve stvarne transakcije u upotrebi ove tehnologije, razvijene posle vrtoglavog rasta vrednosti i prometa kriptovalutama.

Enerchain okvir je aplikacija zasnovana na blockchain-u, a od prošle godine se već koristi u veletrgovini energijom u Evropi. Taj softver omogućava trgovcima energijom da, koristeći tehnologiju šifrovanja, anonimno šalju narudžbine u decentralizovanu knjigu naloga kojoj mogu prići druge trgovačke organizacije.

NAŠE **OBEĆANJE**

NEPOBEDIV KVALITET

U SVIM ZIMSKIM USLOVIMA*

POUZDAN
DO **-38°C***

OMV
MAXX Motion
Performance Diesel

DI(FH) Thomas Uitz
OMV Product Development & Innovation

*-38°C je CFPF vrednost prema SRPS EN 590 standardu. Prednosti variraju u zavisnosti od vozila, načina vožnje i tehničkog stanja motora i odnose se na poređenje sa gorivima bez aditiva, koja ispunjavaju lokalne minimalne standarde.

www.omv.rs

OMVSrbija

free wifi

WE CARE MORE

OMV
OMV

APRIL 2018. - NAFTA

Goldman Sachs : Zakonitost u ciklusima investiranja velikih naftnih kompanija**- Naftna privreda sada prolazi kroz fazu suzdržavanja od investicija -**

NUJORK – Naftni i gasni sektor karakterišu dugi, 30-godišnji ciklusi investiranja, u kojima eksperti banke Goldman Sachs, u novoobjavljenoj studiji, prepoznaju tri zakonito i pravilno rotirajuće faze: Ekspanziju, kontrakciju i suzdržavanje.

Te ciklične dinamike investiranja rukovode se premijom na tržišni rizik na dugoročne cene nafte. Proširuju se (faza ekspanzije) kod očekivanja dugoročnog obilja naftnih resursa, a stežu se (kontrakcija) u vreme percepcije neizvesnosti.

Faze ciklusa mogu se jasno sagledati na osnovu kretanja investicija u osnovna sredstva, jer kompanije odgovaraju na promene u dugoročnoj premiji na rizik od promena cena nafte tako što uvećavaju ili smanjuju ulaganja u dugoročne kapacitete.

Faze ekspanzije (1973-1980 i 2003-2013) karakteriše pretpostavljen dugoročni manjak kapaciteta, što vodi porastu investicija i ulasku novih igrača na tržište. To izaziva inflaciju troškova sa tendencijom ubrzanja od 2-4 godine u ciklusu, pošto se dobavljači suočavaju sa rastućom potražnjom i cenama, dok se efikasnost i produktivnost pogoršavaju. To je faza koju Goldmanov tim za robne analize naziva „investicionom“.

Faze ekspanzije imaju tendenciju da završe sa **fazom kontrakcije**, jer rastuće cene dovode do jačanje energetske efikasnosti, uz rast ponude iz realizovanih projekata. Ovu fazu stezanja karakteriše kolaps, kako kratkoročnih, tako i investicija na dugi rok, smanjenje troškova i konsolidacija industrije. Faze kontrakcija zavšavaju se kada se tržište oslobodi viška zaliha.

Ako je na tržištu prisutna procena obilja dugoročnih kapaciteta, industrija ulazi u **fazu suzdržavanja**, sa investicionom disciplinom, daljom konsolidacijom naftne industrije, strukturalnom troškovnom deflacijom i ulaskom cena fjučersa u tzv. backwardation, ili stanje unazađenja (u kome su cene za kasnije termine niže od onih za bliže isporuke), što je poslednji put viđeno u periodu 1987-2002.

Analitički tim Goldmana veruje da naftni sektor sada ulazi u novu fazu suzdržavanja u ciklusu investiranja, Nju eksperti banke definišu kao „eksploataciju“, jer industrija iskorišćava habove i tehnološka dostignuća ostvarena u fazi "Investicije", maksimizirajući povraćaj i poboljšanje efikasnosti.

Nalaz studije je da postoji jasna veza između investicija, troškovne inflacije i vremenskih raspona u tri faze investicionih ciklusa.

Pri tom, **Big Oil kompanije najbolje prolaze u fazi kontrakcija**, a naftne servisne i E&P (istraživanje i proizvodnja) firme daleko bolje rezultate ostvaruju u ekspanzionom ciklusu, konstatuje se u analizi ove globalne investicione banke. Zarade majorsa, rapidno popravljene na početku faze ekspanzije, se vrlo brzo pogoršavaju zbog troškovne inflacije.

Wood Mackenzie

Dalje smanjenje breakeven cene nafte za velike investicije

LONDON – Konsultant **Wood Mackenzie** u izveštaju objavljenom početkom aprila prognozira da će prelomna, ili *breakeven* cena nafte u većim novim investicionim projektima pasti za još 15% u ovoj godini, na 44 dolara za barel (\$/bbl) i kaže da očekuje da će ove godine zeleno svetlo dobiti 30 velikih projekata, što je na liniji lane odobrena 32.

Prema Edinburškoj firmi, prosečna cena novih projekata u dubokim vodama će i u 2018. nastaviti trend opadanja iz prethodne dve godine i pasti na 2,2 milijarde dolara, sa 2,7 milijardi iz prošle godine. To će biti ujedno najniži nivo u poslednjih deset godina, prenosi **Reuters**.

Usmeravanje na manje projekte sa bržim povratom uloženi sredstava

LONDON - Wood Mackenzie međutim ukazuje na oštar pad prosečnih količina rezervi nafte i gasa u svim projektima odobrenim prošle godine i upozorava na trend usmeravanja kompanija na manje projekte, sa bržim povratom investicije.

Prosečna veličina projekta prošle godine iznosila je 376 miliona barela ekvivalenta nafte (mboe), prema 909 mboe u 2016. i 537 mboe u 2017. Konsultant upozorava da se industrija ne može u nedogled oslanjati na manje projekte. **Reuters**

Vrednost akcija naftaša će da raste

NJUJORK - Cene nafte značajno su porasle u proteklih nekoliko kvartala, ali akcije energetskih kompanija zaostaju za drugima u širem finansijskom tržištu.

U prvom tromesečju 2018. godine, vrednosti akcija u sektoru energije obeležile su najgori kvartalni bilans za tri poslednje godine. Međutim, prema Wall Street Journal-u, odavde na dalje bi stvari mogle krenuti u drugom smeru.

Energetske kompanije su prijavile najsnažniji rast prihoda korporacija, među svih 500 kompanija iz 11 glavnih industrijskih sektora u posljednjem izveštajnom periodu obuhvaćenom indeksom Standard&Poors-a (S&P 500), što eksperti vide kao trend koji bi se mogao nastaviti.

S obzirom na to da su cene akcija energetskih kompanija oborene u prethodnom periodu, postoje dobre ulazne tačke i verovatno mnogo više prostora za rast. "Ova kretanja gotovinskog toka koja će se nastaviti u budućnosti ilustruju daleko veću vrednost, ali se cene akcija nisu usaglasile sa tim", rekao je za WSJ Michael Scanlon, portfolio menadžer Manulife Asset menadžmenta.

"To je okruženje u kojem se vrednost akcija naftnih kompanija može zadržati na višem nivou u budućnosti. Te akcije su veoma atraktivne," konstatovao je on.

Gasprom njeft otvorio Digitalni inovacioni centar

MOSKVA – Gasprom njeft je otvorio Digitalni inovacioni centar, sa ciljem razvoja i primene razvoj jedinstvene i sveobuhvatne tehnološke platforme za poslove u sektorima logistike, procesuiranja i prodaje, saopšteno je iz ruske naftne kompanije.

Centar će težiti da objedini sve elemente lanca vrednosti u jedinstven digitalni prostor, što će Gasprom njeftu obezbediti veću fleksibilnost i efikasnost u upravljanju poslovima pomoću predvidljive analize i korišćenja podataka, u realnom vremenu.

Gasprom njeft ovim ulazi u red velikih globalnih naftnih kompanija koji su prvi počeli da u svom poslovanju koriste najnovija dostignuća Četvrte industrijske revolucije, poput Big Data baze podataka, blockchain tehnologije distribucije digitalne informacije, prediktivnog menadžmenta, digitalne twin tehnologije, Interneta stvari (Internet of Things) i drugih web alata.

Novak: Moguća zajednička organizacija između OPEC i ne-OPEC zemalja

MOSKVA – Ministar energije Rusije, Aleksandar Novak kazao je početkom aprila da bi OPEC i neOPEC države mogle formirati novu, zajedničku organizaciju za saradnju, kada na kraju ove godine istekne postojeći dogovor o smanjenju proizvodnje nafte.

Novak nije ulazio u detalje „organizacije“ koja do sada nije pominjana u varijantama razrade budućih oblika saradnje skraćeno nazivane OPEC+ grupe zemalja, u kojima Saudijska Arabija i Rusija, svaki na svojoj strani, figuriraju kao neformalni lideri.

Stezanje klimatske omče oko Big Oil-a

NUJORK, LONDON – Exxon Mobil i Royal Dutch Shell našli su se ovih dana pod udarom obnovljenih optužbi da su skrivali od javnosti podatke koje imaju o uticaju njihovog poslovanja na klimatske promene.

Anglo-holandski naftno-gasni majors se našao na naslovnim stranicama početkom aprila, kada pronađeni dokumenti datirani još iz 1988. pokazuju

da je kompanija bila svesna šteta koje po životnu sredinu izazivaju klimatske promene i u tom sklopu značajan efekat od njenog poslovanja. Tako jedan izveštaj iz 1988. pod naslovom „Efekat gasova staklene bašte“ (The Greenhouse Effect) donosi neverovatnu računicu da je samo Shell učestvovao sa čak 4% u emisijama ugljendioksida u svetu i iznosi upozorenje da bi, "do trenutka kada globalno zagrevanje postane prepoznatljivo (krajem 20. ili početkom 21. veka), bilo kasno da se preduzmu delotvorne kontra mere za smanjenje efekata ili čak stabilizaciju situacije”.

S druge strane, jedan od vodećih američkih penzionih fondova je početkom aprila, preko državnog revizora Njujorka, zatražio od vodeće izlistane svetske naftne kompanije, Exxon Mobila da dodatno obrazloži svoje odgovore na pritužbe da je znao i skrivao od akcionara podatke o posledicama klimatskih promena po njegovo poslovanje, pa samim tim i novac koji su njegovi investitori uložili u kompaniju.

Najzad, u februaru grad Njujork je tužio BP, Chevron, Conoco-Phillips, ExxonMobil i Royal Dutch Shell, uz tvrdnju da je tih pet kompanija, sagorevanjem naftnih i gasnih proizvoda koje prodaju, odgovorno za proizvodnju i emisiju 11 odsto gasova staklene bašte u svetu.

ADIDIZEL
ADITIVIRANI EVRODIZEL POSLEDNJE GENERACIJE

- **MANJA POTROŠNJA**
- **MAKSIMALNA ZAŠTITA VAŠEG MOTORA**
- **SNAŽNE PERFORMANSE**
- **VRHUNSKI ADITIVI NEMAČKOG POREKLA**

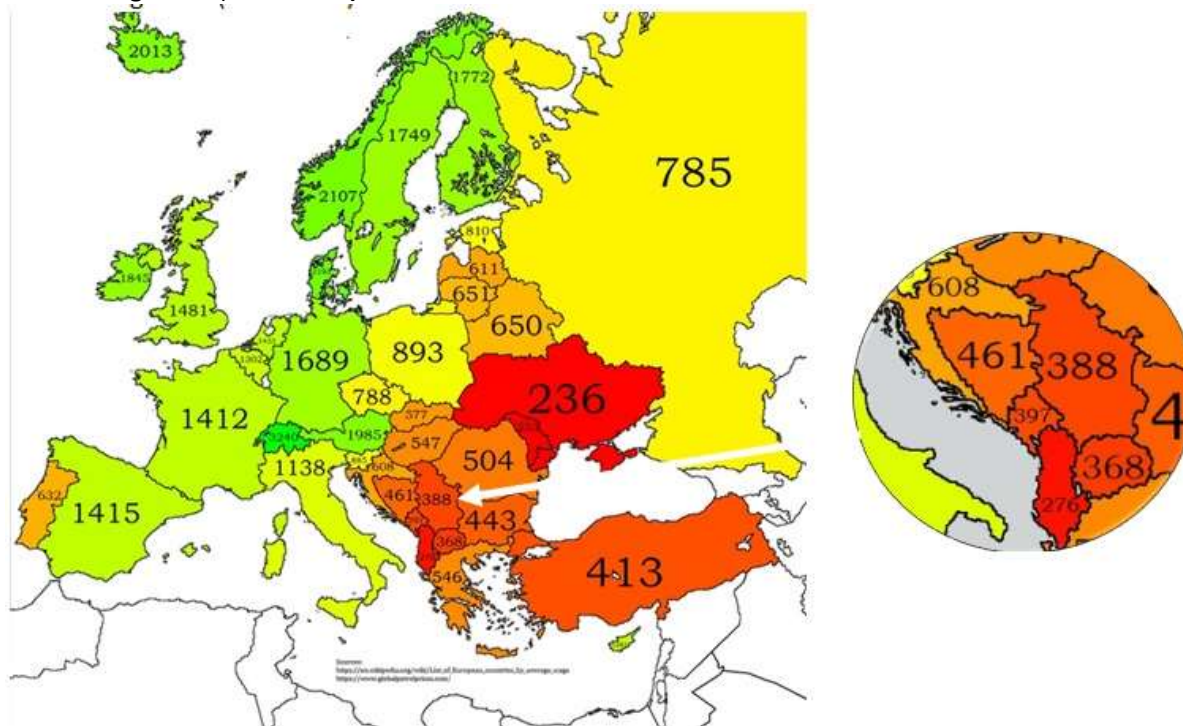
SUPERIORAN KVALITET

POWERED BY NAFTACHEM

Platežna moć u benzinu širom Evrope

LONDON – Portal *reddit.com* objavio je mapu sa podacima koliko litara benzina se za prosečnu lokalnu platu može kupiti u državama Evrope. Mapa je zasnovana na podacima portala wikipedia i globalprices iz marta ove godine (mart 2018):

Izvor: en.wikipedia.org i www.globalpetrolprices.com

WoodMac: Konvencionalni izvori vs američki škriljci i cena buduće nafte

LONDON – Analitičari konsultantske kuće Wood Mackenzie izračunali su da će svetu do 2027. godine biti potrebno još 23 miliona barela dnevno (mb/d) dodatne nafte. Ova rupa u snabdevanju rezultat je kumulativnog rasta potrošnje od osam miliona barela na dan, uz istovremeno smanjenje proizvodnje iz postojećih polja, pa WoodMac pokušava da odgovori na pitanje odakle će se pokriti razlika i po koju cenu.

Harry Paton, vođa analitičkom tima najcjenjenije naftne konsultantske kuće kaže će značajan deo nove ponude doći kroz poboljšanje randmana postojećih polja i iz novootkrivenih ležišta, ali će gro dodatne proizvodnje (13 mb/d) doneti finansijski još nezaokruženi (pre-FID) veliki konvencionalni projekti i budući izvori u ležištima naftnih škriljaca na jugu SAD.

Prema tom konsultantu, američka nekonvencionalna ležišta dobijaju ovaj dvoboj, pri čemu bi polja škriljaca u donjim američkim državama trebalo da do 2027. ubace na tržište preko devet mb/d nove nafte.

Izveštaj: Evropska auto-industrija namerno odlaže lansiranje novih hibridnih i električnih modela

BRISSEL - Proizvođači automobila optuženi su za namerno odlaganje lansiranja novih hibridnih i električnih modela kako bi osigurali da izvuku što više profita od starijih vozila - posebno dizelaša - koji su i danas u prodajnim salonima. U izveštaju zelene grupacije Transport & Environment (T&E), konstatuje se da će gotovo svi proizvođači biti na kursu da ispune nove ciljeve Evropske unije o smanjenju emisije CO2 za 2021. godinu, sa dolaskom serije novih ekonomskih modela koje pripremaju. Međutim u izveštaju se navodi da su ti modeli već mogli biti na tržištu, ali je auto-industrija

umesto toga čekala kako bi prodala što više starijih vozila, posebno onih sa dizel motorima, pre izbacivanja talasa novih plug-in hibridnih modela.

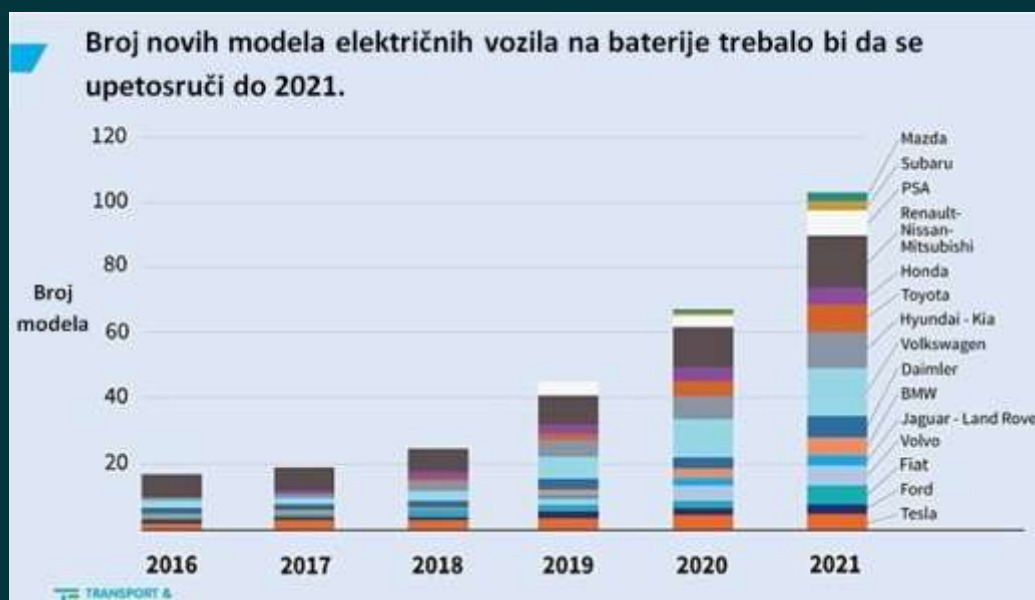
Mike Hawes, izvršni direktor Udruženja proizvođača motornih vozila i trgovaca u Britaniji, odbacio je izveštaj, navodeći da pokazuje "temeljno

nepoznavanje auto-industrije, njegovih ciklusa proizvodnje i zakonodavnog procesa".

"Automobili su proizvedeni u ciklusima od pet do sedam godina, a broj ažuriranja svakog posebnog modela će se prirodno razlikovati od godine do godine", rekao je on za *This is Money*. "Proizvodnja novih modela zahteva vreme i ogromne investicije, a proizvođači se sada suočavaju sa izazovom razvoja novih tehnologija za ispunjavanje regulative za 2020. godinu koja još uvek nije finalizirana."

Transport je jedini sektor koji je zabeležio porast negativnog klimatskog uticaja od 1990. godine, dok se emisije štetnih gasova istovremeno smanjuju u oblastima snabdevanja energijom, biznisu, stanovanju i poljoprivredi.

U pokušaju da se smanji šteta po životnu sredinu koju izazivaju vozila, zvaničnici EU trenutno predlažu nove ciljeve smanjenja CO2 za automobile od 15% do 2025. godine i 30% do 2030. godine, koji će se oslanjati na narednu generaciju plug-in modela.

Međutim, T&E je upozorio da ovi ciljevi nisu dovoljno strogi da bi omogućili zemljama EU da ispune obavezujuće klimatske ciljeve, koji se očekuju 2030. godine. "Proizvođači automobila očajnički pokušavaju da ubede regulatorne vlasti da potpuno napuste planirane CO2 ciljeve za automobile i kombi vozila za 2025. i da odrede još blaže ciljeve za 2030.", rekao je Greg Archer, direktor sektora za čista vozila u T&E. "Plan je da što duže zadrži prodaju vozila sa dizel motorima u Evropi."

Dilema za naftaše – ima li i koliko zarade u zelenoj energiji?

LONDON – Prvi čovek BP-a, Bob Dudley, rekao je sredinom aprila na jednom skupu u Londonu da je osam milijardi dolara koje je kompanija investirala u vetar, sunce i biogoriva u vreme njegovog prethodnika Džona Brauna (John Browne) moralo biti otpisano jer se pogrešno poverovalo da će kreatori politike „doneti potrebne podsticaje“ za razvoj zelene energije. „Činjenica je da se par decenija nije desilo,“ dodao je Dudley.

Financial Times ovo uzima za povod da postavi dilemu iz naslova ovog priloga, u svetlu serije pokrenutih strategija investiranja vodećih svetskih naftnih kompanija u zelenu energiju. Oni su, s jedne strane, pritisnuti zaoštavanjem klimatske regulative, koja ide u pravcu postepenog smanjenja korišćenja fosilnih goriva, a s druge, pritiscima samih akcionara, koji ne žele da se njihov novac ulaže u oblasti gde nema zarade, ili je ona manja od dividendi koju donose konvencionalni poslovi. Dudley je najavio da će njegova kompanija godišnje ulagati 500 miliona dolara u čiste tehnologije, dok je rivalski Royal Dutch Shell izdvojio 1-2 milijarde capex-a godišnje u oblasti koje definiše kao „nova energija“. Osim njih, i drugi majors idu tim pravcem, različitim brzinama, pri čemu prednjače Total i norveški Statoil. Poznavaoći prilika u Big Oil klubu svesni su da su ovo minorne sume u odnosu na ukupne investicione budžete majorsa, kao i da crni scenariji za naftu i gas deluju nerealno za bar dve naredne generacije naraštaja, imajući u vidu uloge tih goriva i činjenicu da se najmnogoljudnije ekonomije tek razvijaju sa potencijalom narastajuće potrošnje fosilnih goriva. Čelnik Shell-a, Ben van Beurden konstatuje da su mu do skora akcionari na planove ulaganja u zelenu energiju uglavnom poručivali „mani se čorava posla“, ali da sada raste broj onih koji su spremni da hedžuju na pretnju dugoročnih pretnji potrošnji nafte i gasa.

Total postaje veliki snabdevač električnom energijom

PARIZ – Francuski Total je 16. aprila saopštio da za 1,4 milijarde evra kupuje većinski udeo u domaćem snabdevaču električnom energijom Direct Energie, što je najnoviji korak u strategiji naftnog kolosa da postane i veliki igrač u tom sektoru energije.

Francuski naftni majors je među najagresivnijim i najambicioznijim akterima u tzv. Big Oil klubu koji su se orijentisali na diversifikaciju poslova, sa jačim akcentom na prirodni gas i kupujući komunalne kompanije i firme u oblasti obnovljivih izvora energije, piše **The Wall Street Journal**.

To je rezultat strateškog zaokreta naftnih majorsa, koji nastoje da se na vreme prilagode potencijalnom postepenom napuštanju fosilnih goriva na dug rok, kao i neposrednijeg izazova osvajanja tržišta za rastuće potrebe za gasom. Direct Energie će Totalu doneti 2,6 miliona novih potrošača struje u Francuskoj i Belgiji. Total pretenduje da zahvati tržište od sedam miliona potrošača električne energije u Francuskoj i Belgiji do 2022. godine i da u narednih pet godina izgradi gasne i elektrane na obnovljive izvore od ukupno 10 gigavata

www.molserbia.rs

**KVALITET
O KOM SE PRIČA**

APRIL 2018. GAS

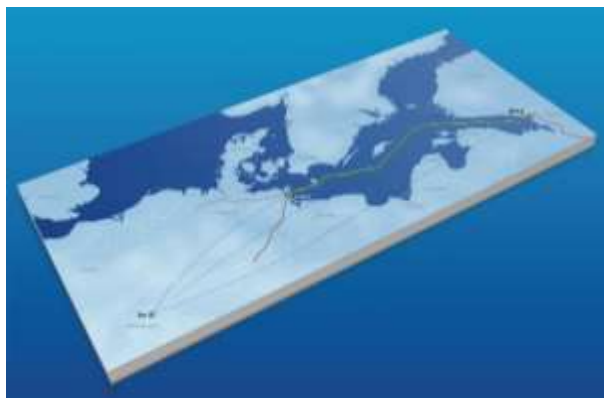
Gasprom će nastaviti ograničeni tranzit preko Ukrajine

MOSKVA - Čelnik Gasproma Aleksej Miler najavio je da Rusija razmatra osetno smanjenje, ali ne i obustavljanje, isporuke prirodnog gasa evropskim kupcima preko Ukrajine na račun gasovoda čija je izgradnja u toku. "Isporuka preko Ukrajine mogla bi pasti na deset do petnaest milijardi kubnih metara godišnje kada prorade gasovodi Turski tok i Severni tok 2", rekao je 2. aprila Miler, odbacivši spekulacije o potpunom obustavljanju izvoza ruskog gasa preko Ukrajine.

Merkel: Severni tok 2 ako Ukrajina ne izgubi tranzit

BERLIN/MOSKVA - Realizacija projekta Severni tok 2 je nemoguća bez preciziranja buduće uloge tranzita ruskog gasa preko Ukrajine, izjavila je u utorak, 3. aprila kancelarka Nemačke Angela Merkel u Berlinu na zajedničkoj konferenciji s predsednikom Ukrajine Petrom Porošenkom.

Gazprom njeft gradi prvu rusku LNG bunker baržu

MOSKVA – Gasprom njeft planira da do 2020. izgradi prvu LNG bunker baržu u Rusiji, prenosi 2. aprila agencija Platts informaciju koju je usvojio odbor direktora kompanije.

Gazprom Neft Marine Bunker (sekcija za brodska goriva kompanije) procenjuje da će LNG tržište bunkeringa narasti sa 100.000 tona u periodu 2020-2022. na 300.000-400.000 tona do 2025.

Gasprom rasklapa preostalu opremu i infrastrukturu Južnog toka

MOSKVA – Gasprom je saopštio nameru da razmontira svu infrastrukturu i postrojenja sagrađena za gasovod Južni tok, uključujući mernu stanicu Moršanskaja i ukloniti 506 kilometara linearnog segmenta Istočne gasovodne rute (Počinki-Anapa), koji pripada Južnom koridoru.

„Nedovršena izgradnja sekcije linearnog dela Istočnog koridora biće likvidirana radi daljeg korišćenja upotrebljivog materijala i tehnike,“ saopšteno je ove nedelje iz Gasproma. Projekat je zamrznut krajem 2015, kada je Bugarska posle intervencije Evropske unije odlučila da odustane od sporazuma sa Rusijom. Rusko ministarstvo spoljnih poslova je 2017. saopštilo da Moskva nema nameru da oživi taj prekinut projekat.

Evropski konzorcijum kupio grčkog gasovodnog operatora

ATINA – Evropski konzorcijum u kome su italijanski Snam, španski Enagas i belgijski Fluxys dobili su tender za kupovinu 66 odsto udela u grčkoj transportnoj gasnoj kompaniji DESFA. Cena udela je 535 miliona evra, prenosi portal worldpipelines.com.

Snam-u pripada 60 odsto tog udela, dok ostatak ravnopravno dele španski i belgijski partner. DESFA, pod regulisanim režimom, upravlja transportnom gasovodnom mrežom visokog pritiska u dužini od ukupno oko 1.500 kilometara, kao i regasifikacionim LNG terminalom Revithoussa, zapadno od Atine.

Snam, Enagás i Fluxys su, inače, partneri u projektu Transjadranskog gasovoda, poslednje deonice Južnog gasnog koridora, kojim će se preko Grčke i Albanije, ispod Jadrana, dopremiti kaspiski gas direktno do Evrope, pa će im upravljanje grčkim operaterom omogućiti da, kako navode, narednih godina dograde gasni infrastrukturni sistem te zemlje, „sa posebnim akcentom na njene tranzitne potencijale“.

Gasprom: Možda i Severni tok 3

MOSKVA – Gasprom ne isključuje mogućnost gradnje dodatnih gasovoda za snabdevanje njegovih evropskih klijenata, rekao je 4. aprila za **Rossiya 24 TV** Channel potpredsednik ruske kompanije Aleksandar Medvedev.

„Ukoliko Evropa saopšti svoje potrebe i ako je spremna da potpiše potrebne ugovore, onda ja ne isključujem mogućnost potrebe za novim projektima transporta gasa, na primer Severnog toka 3,“ rekao je Medvedev. „Moguće je da se situacija razvije u tom pravcu,“ dodao je on.

Medvedev je u istom intervjuu rekao je je uveren da će Gasprom već 2020. godine isporučivati Evropi više od 200 milijardi kubnih metara gasa godišnje.

Naftogaz i Gasprom spremaju novu bitku u Stokholmu

MOSKVA, KIJEV – Gasprom je objavio 1. aprila da je poslao arbitražnom sudu u Stokholmu dokumenta za prekid ugovora sa ukrajinskim Naftogazom o snabdevanju Ukrajine i tranzitu preko te zemlje prirodnog gasa, ali je iz vrha ruske kompanije istovremeno poručeno da su spremni na nove pregovore vezane za nastavak transporta gasa do evropskih klijenata preko južnog suseda posle 2019.

Ukrajinska kompanija je odmah saopštila da ovaj potez nije dovoljan da oslobodi Gasproma odredbi iz ugovora, jer on ne sadrži stavku o jednostranom raskidu pre predvođenog roka u 2019., pa **agencije** najavljuju novu bitku dva decenijska partnera pred arbitražom u Stokholmu.

APRIL 2018. REGION

Na čelo Uprave Ine dolazi Šandor Fasimon ...

ZAGREB – Zoltán Áldott odlazi sa mesta prvog čoveka naftne kompanije INA, a na njegovo mesto trebalo bi da dođe Šandor Fasimon (na slici dole),

član Odbora izvršnih direktora mađarske MOL Grupe, najavljeno je 6. aprila iz mađarske naftne kompanije. Fasimon, koji će zadržati mesto u Odboru izvršnih direktora MOL-a i pošto sedne u fotelju predsednika uprave Ine, smatra se jednim od najiskusnijih menadžera mađarskog naftnog velikana, a zasluge mu se pripisuju za povećanje proizvodnje nafte i gasa u mađarskim zrelim poljima posle godina opadanja.

... i odmah zaratio sa Zagrebom

ZAGREB, BUDIMPEŠTA - Budući (od juna ove godine) prvi čovek hrvatske naftne kompanije INA, Šandor Fasimon je već u prvom intervjuu kao novoimenovani predsednik uprave hrvatske naftne kompanije stavio do znanja da namerava da pretvori rafineriju nafte Sisak u logistički pogon i odmah izazvao tvrdnu reakciju zvaničnog Zagreba.

Hrvatska dobila konsultanta za reotkup Ine

ZAGREB - Vlada je u utorak odabrala konzorcijum Morgan Stanley, Intesa Sanpaolo Group i Privredna banka Zagreb za investicionog savetnika u transakciji moguće reotkupa udela Ine od mađarskog MOL-a, kao i moguće naknadne prodaje tih deonica novom strateškom partneru hrvatske naftne kompanije.

Lex LNG u senci poražavajućeg zanimanja kupaca gasa

RIJEKA - Ministarstvo zaštite životne sredine i energetike Hrvatske objavilo je na svojim je web stranicama predlog posebnog Zakona o terminalu za utečnjeni prirodni gas na Krku, takozvanog Lex LNG, kojim bi se firmi LNG Hrvatska direktno dodelila koncesija na pomorskom dobru, za realizaciju plutajućeg LNG terminala.

Investitoru će, ako zakon bude izglasan, biti omogućeno i proširenje koncesije na kopnenom delu potrebnom za izgradnju prateće infrastrukture, kao i za potrebe izgradnje LNG bunker stanice u Petrolejskoj luci u Rijeci.

Uporedo sa puštanjem Lex LNG u proceduru objavljen je poražavajući podatak da je po isteku raspisanog tendera za predaju ponuda za zakup kapaciteta budućeg terminala evidentirana tek jedna ponuda i to za svega 100 miliona kubika godišnje, tj. tek 4% ukupnog planiranog kapaciteta terminala.

Gasprom i Slovenija potpisali novi ugovor

LJUBLJANA - U Ljubljani su 13. aprila ruski Gasprom i slovenačka energetska firma Geoplin potpisali novi 5-ogodišnji ugovor o isporuci ruskog gasa Sloveniji. Vrednost ugovora, međutim, nije obelodanjena, prenosi agencija **STA**.

U Gaspromu je rečeno da kao početak realizacije sporazuma retroaktivno određen 1. januar 2018. i trajaće do 1. januara 2023. godine. Godišnja količina isporučenog gasa iznosiće 600 miliona m³.

MAJ 2018. NAFTA

Ruska nafta okreće leđa Evropi?

NJUJORK – Od početka godine, ruski cevovodni izvoz nafte u Kinu je u porastu, dok u isto vreme opadaju isporuke u Evropu, pa portal **OilPrice.com** smatra da ima mesta naslovu (bez znaka pitanja) da „Ruski naftaši okreću leđa svom najvećem klijentu“.

Od početka godine, Rusija je udvostručila kapacitet naftovodnog izvoza u Kinu, gde je pre više od godinu dana preuzela od Saudijske Arabije mesto najvećeg snabdevača vodećeg svetskog uvoznika nafte (Kina od početka godine uvozi 8,5 miliona barela na dan.).

Gasprom prvi po ukupnom proizvodnom potencijalu među NOC

LONDON – Majski izveštaj londonske firme **GlobalData** pokazuje da, među analiziranih sedam nacionalnih naftnih i gasnih kolosa (NOCs) – Gasprom, Rosnjeft, Statoil (Norveška), ONGC (Indija), Ecopetrol (Ekvador), Petrobras (Brazil) i Petronas (Malezija) - ruski Gasprom raspolaže sa najviše preostalih rezervi u aktivnim, planiranim i najavljenim poljima sa 84,5 milijardi barela ekvivalenta nafte (Mboe). Sledi ruska državna naftna kompanija Rosnjeft sa 37,3 Mboe.

Gasprom prednjači i kada je reč o projektovanoj proizvodnji nafte i gasa do 2020. Kompanija bi u 2020. trebalo da proizvodi 3,59 miliona barela ekvivalenta nafte na dan (mmboe), sa 3,33 mmboe očekivanih za ovu godinu.

Evropske rafinerije mogu biti spokojne - Platts

LONDON – Evropski prerađivači nafte su ubeđeni da će potražnja za njihovim gorivima trajati decenijama, uprkos tome što električna vozila počinju da prodiru u ključno transportno tržište, dok klimatske politike razjedaju regionalne prodaje dizel vozila. Dok Međunarodna agencija za energiju (IEA) procenjuje pad potrošnje nafte u Evropi na 6,5 miliona barela na dan do 2040, sa 11,1 mbd u 2017. godini, projekcije za potražnju za transportnim gorivima ostaju postojeane, piše agencija **Platts**.

Uprkos očekivanjima smanjenja korišćenja vozila sa motorima na unutrašnje sagorevanje, posledica toga biće značajno nadomeštena rastom avionskog saobraćaja, pomorskog transporta i potreba snabdevanja rastuće petrohemijske industrije, ocenjuju eksperti IEA.

Najveća promena za već duže vreme napaćene evropske rafinerije je prognoza pada globalne potražnje destilata na bliski rok, kada od 2020. stupi na snagu zaoštrenija regulativa za brodska goriva. Nova regulativa će nametnuti veliki zaokret kod umešavanja bunker goriva, očekuje analitičko odeljenje **S&P Global Platts-a**, što će inicijalno stvoriti ogroman problem za kapacitete proizvodnje tri miliona barela na dan visoko sumpornog lož ulja. Ta količina biće zamenjena pomorskim gasnim uljem I raznim nisko sumpornim blendovima ostataka gasnog ulja. Kreking dizela i avio goriva je osetno da se poveća, pa čak i kreking benzina u prilog rafinerijama usmerenim na srednje destilate na račun lakih finalnih proizvoda, navodi **Platts**.

Strmoglavni pad prodaje dizelaša u EU

BRISEL – Prodaja putničkih automobila sa dizel motorima u Evropskoj uniji smanjena je u prvom tromesečju 2018. za 17%, ili za 322.000 u odnosu na prvi kvartalu 2017, pokazuju podaci Evropskog udruženja proizvođača automobila (ACEA). Razliku su, praktično popunili benzinci, jer je u istom periodu povećana njihova prodaja u EU, za oko 300.000 vozila, odnosno za 14,6%.

Vozila sa alternativnim pogonskim sistemima (APV) zabeležila su značajan rast popularnosti. Tako je prodaja električnih automobila skočila za 34,3%, a plug-in hibrida za čak 60,2%. U prvom kvartalu 2018. u EU je registrovano nešto manje od 70.000 vozila sa pogonskim baterijama koje je se mogu dopunjavati na utičnicama (plug-in hibrida i električnih automobila). Ipak, udeo APV-a u ukupnom automobilskom voznom parku u Evropi je i dalje zanemarljiv (6,5%) u odnosu na benzince (55,5%) i dizelaše (37,9%).

Posle Toyote i Nissan najavio napuštanje dizelaša

LONDON – Nissan je najavio postepeno zatvaranje svojih linija za proizvodnju dizel automobila u Evropi, u skladu sa strategijom većeg investiranja u tehnologiju proizvodnje električnih automobila i alternativna goriva, objavljuje u utorak britanski portal *motoring*.

Izlazna strategija Nissan-a dolazi posle slične odluke najvećeg svetskog proizvođača automobila Toyote, saopštene u martu ove godine.

Alžirski naftaš kupuje Exxon-ovu rafineriju u Italiji

LONDON – Alžirska državna naftna kompanija Sonatrach planira da kupi Exxon Mobil-ovu rafineriju Augusta, na Siciliji, kapaciteta 175.000 barela dnevne prerade, objavio je u četvrtak Reuters.

Sonatrach bi na ovaj način smanjio veliki račun za uvoz naftnih goriva, koji je u 2017. iznosio 2,5 milijardi dolara.

Analitičari sa Wall Street-a za 10\$ pogrešno prognozirali cene nafte

NJUJORK – The Wall Street Journal ukazuje ove nedelje da su analitičari iz više desetina najvećih investicionih banaka prognozirali da će cena sirove nafte Brent u prvom kvartalu ove godine u proseku iznositi 57 dolara za barel (\$/bbl), dok je zapravo ovaj severnomorski brent u prva tri meseca ove godine trgovan za u proseku 67 \$/bbl.

Profesor finansija sa Hjustonskog univerziteta, Craig Pirrong, kaže za njujorški berzanski list da je predviđanje cena nafte „jalova rabota“. „Neelastičnost ponude i potrošnje znači da su cene veoma osetljive na iznenadne šokove koji su sami po sebi teško predvidivi,“ objašnjava Pirrong.

Exxon i Sabc grade petrohemiskog giganta u Teksasu

HJUSTON – Američki Exxon Mobil i saudijski hemijski konglomerat Sabc dogovorili su 10 milijardi dolara vredno zajedničko ulaganje u petrohemijski kompleks na tekasaškoj obali Meksičkog zaliva, piše *S&P Global Platts*.

Gulf Coast Growth Ventures projekat uključuje izradu sekcije za etilen kreking kapaciteta 1,8 miliona metričkih tona godišnje, dve jedinice za polietilen i jedinicu za monoetilen glikol.

Ovaj projekat čini okosnicu Exxon-ovih dugoročnih planova širenja poslova u svom downsrtteam-u i petrohemijском sektoru, navodi *Platts*.

Uvek pruža više od sebe.

Do 6 dinara popusta
na premium ECTO gorivo

Štedi. Nagrađuje. Iznenaduje

Tramp sankcijama Iranu „ubija“ petrodolar

TEHERAN, PEKING – Najveći svetski uvoznik nafte, Kina, verovatno se obradovao zbog prilika koje će na tržištu nafte izazvati nove američke sankcije protiv Irana, komentariše *OilPrice.com*.

Kada je Kina u aprilu lansirala dugo najavljivan termiski naftni ugovor vezan za juan, delom je to uradila radi proširenja međunarodnog uticaja svoje valute, piše portal. Sada, uoči obnavljanja američkih sankcija protiv iranske naftne privrede, juan će na tom putu dobiti dodatni podsticaj, jer je Peking saopštio da će nastaviti sa uvozom iranske nafte, koju će po svoj prilici plaćati u domaćoj valuti, umesto u dolarima.

Rusija sprema kontra mere američkim sankcijama

MOSKVA – Ruska Državna дума je prosledila u parlamentarnu proceduru predlog zakona kojim će zabraniti kompanijama iz država koje protiv nje preduzimaju neprijateljske mere da ugovaraju bilo kakva javna ulaganja u Rusiji.

“Smisao ovog federalnog zakona je zaštita interesa i bezbednosti Rusije, njenog suvereniteta i teritorijalnog integriteta, kao i prava na slobodu ruskih građana od neprijateljskih aktivnosti SAD i drugih zemalja,

uključujući tu političke i ekonomske sankcije,” navodi se u obrazloženju predloga. Predlog će izaći na glasanje 22. maja, prenosi *UPI*

Reuters: Ove inostrane kompanije imaju ugovore sa Iranom

LONDON - Reuters daje pregled poslova u sektoru nafte i gasa koje sa Iranom imaju zapadne nezavisne kompanije: Francuski **Total** je u sredu saopštio da bi mogao napustiti 5 milijardi dolara vredan projekat proizvodnje gasa, South Pars 11, ugovoren u novembru 2016.

Norveška kompanija **DNO** je ugovorila izradu studije za razvoj velikog naftnog polja Čangule.

Shell je u decembru 2016. potpisao privremeni sporazum o razvoju naftnih i gasnih polja Azadegan i Jadavaranand Kiš.

Južnokorejski **DaewooE&C** je 2015. ugovorio gradnju rafinerije u Bandar Jasku, na južnoj obali Irana.

Norveški **Aker Solutions** je 2016. potpisao MoU o modernizaciji iranske naftne industrije.

Austrijski **OMV** je u maju 2016. potpisao MoU za projekte na zapadu i na jugu Irana. Italijanski **Saipem** je 2016. potpisao MoU za saradnju u gradnji naftovoda i dogradnji rafinerija, kao i razvoju gasnog polja Tous. Nemački **BASF**

Wintershall je 2016. potpisao MoU sa NIOC-om.

Iran je u januaru 2017. imenovao **29 kompanija** izabranih da konkurišu za projekte u oblasti nafte i gasa po novim, manje restriktivnim ugovornim uslovima. Među njima **Shell, Total, Eni, Petronas**, uz ruske Gasprom i Lukoil

Italijanski **Eni** potpisao je juna 2017. dogovor o izradi studije izvodljivosti za jedno naftno i jedno gasno polje u Iranu. Indijski **ONGC** je u februaru ove godine sklopio inicijalni dogovor o razvoju naftnog polja Susangerd, na jugu Irana

EU odgovorila protiv-merama na američke pretnje Iranu

BRISEL - Evropska unija je dva dana posle odluke administracije Trampa da povuče potpis iz nuklearnog sporazuma Zapada sa Teheranom, objavila paket kontra-mera, uključujući dozvolu zemljama članicama da „ispitaju mogućnost jednokratnih bankarskih plaćanja preko Centralne banke Irana“.

Istovremeni Brisel je odlučio da od 9. avgusta obnovi proceduru tzv. „blokirajućeg statuta“ iz devedesetih godina, kojim će kompanijama biti omogućeno da ignorišu američke sankcije bez straha od ekstrateritorijalnih posledica američkih sankcija.

Mere EU od operetskog značaja?

LONDON – Veliki trgovci i velike naftne kompanije smatraju rizičnim po svoje poslove ako prihvate plan Evropske unije da ignorišu američke sankcije i pređu na direktna plaćanja nafte preko iranske Centralne banke, piše Financial Times. Istovremeno pojedine evropske zemlje, Francuska pre svih, zadiru od izbivanja trgovinskog rata između Evrope i SAD.

Trgovci koje je konsultovao londonski poslovnik navode da bi direktna plaćanja iranskoj banci mogla odgovarati manjim evropskim prerađivačima nafte koji nemaju veliko međunarodno prisustvo, niti mnogo izloženosti prema SAD.

Oni međutim dovode u pitanje efektivnost i primenjivost EU plana za kompanije i trgovce sa većim poslovima na globalnoj naftnoj sceni.

Najveće trgovačke firme imaju poslove u SAD, koje su im od većeg značaja od biznisa sa Iranom, zbog čega će krajnje oprezno analizirati predloge Brisela, prenosi Financial Times konstatacije nekih od anketiranih čelnika tih kompanija. List dodaje da će se trgovci radije pridržavati američkih sankcija, umesto bilo kakve ponude Brisela

NEDELJA
U SVETU NAFTI I GASA

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

Sankcije Iranu označavaju kraj OPEC+ sporazuma ?
Saudijska Arabija već nagovestila povećanje proizvodnje

Ruski naftaši sve teže podnose ograničenje proizvodnje
Iran priprema novi 'naftni brend'

IEA: Neočekivano visok rast potrošnje nafte

Strmoglav pad prodaje dizelaša u EU
Posle Toyota i Nissan najavio napuštanje dizelaša

Analitičari sa Wall Street-a za 10\$ pogrešno prognozirali cene nafte

Gasprom prvi po ukupnom proizvodnom potencijalu među NOC

Mubadala fond kupuje udeo u Gasprom njeft Vostoku

MOSKVA - Abudabijska državna investiciona kompanija Mubadala kupila je udeo od 44 odsto, vredan najmanje 271 milion dolara, u jednoj podfirmi Gasprom njefta, saopšteno je 24. maja iz ruske kompanije. Gasprom navodi da je njegov odbor direktora odobrio prodaju pomenutog udela u Gasprom njeft Vostoku Mubadala Petroleumu, koji je u vlasništvu Mubadala fonda Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Gasprom njeft Vostok proizvodi naftu iz šest polja na zapadu Sibira, u regionima Omsk i Tomsk. U prošloj godini ukupna proizvodnja te naftne podfirma smanjena je za 3 odsto, na 1,64 miliona tona, piše Reuters. Agencija citira Gasprom, prema kome će udeo u Gasprom njeft Vostoku biti prodat za najmanje 271 milion dolara.

Platts: Uprkos sporovima Gasprom sve potrebniji Evropi

BRISSEL, LONDON – Ruski Gasprom nastavlja da isporučuje velike količine gasa Evropskoj uniji, uprkos višegodišnjeg sporenja oko uvoznih gasovoda, navodne zloupotrebe monopolskog položaja i Ukrajine, konstatuje najnoviji vodič na ovu temu koji je objavila kompanija *S&P Global Platts*.

Transport gasa cevima Severnog toka 1 u Nemačku dostigao je rekordan nivo od 51 milijardu kubika u 2017, zahvaljujući dozvoli Brisela Gaspromu da koristi dodatni (12,8 mlrd m³ godišnje) kapacitet onshore gasovoda OPAL, koji preuzima ruski gas na izlazu Severnog toka i transportuje ga u pravcu Češke i dalje ka tržištima centralne Evrope.

Poljska gasna kompanija PGNiG se žalila na ovu odluku evropskom Generalnom sudu u Luksemburgu, odakle je saopšteno da će presuda uslediti u 2019., pa se ne mogu garantovati već zakupljeni kapaciteti za period posle te presude.

Neizvesna bitka za Severni tok 2

Iako je Evropska komisija (EK) svojevremeno odobrila gradnju i korišćenje gasovoda Severni tok 1, ona se i dalje oštro suprotstavlja projektu Severni tok 2, takođe kapaciteta 55 mlrd m³ godišnje, koji je planirano da počne transport krajem 2019. godine. Nastojanje Brisela je da podvede ovaj gasovod pod pravila Trećeg energetskeg paketa, iako on ne ide teritorijom EU, već vodama tzv. Ekskluzivne ekonomske zone Baltika, odnosno područja koje se nalazi izvan teritorijalnog mora i uz njega i podvrgnuto je posebnom pravnom režimu na osnovu koga obalne države imaju pravo vršenja sopstvenih suverenih prava.

Ukoliko bi se ovaj predlog Komisije usvojio, odredbe Trećeg automatski bi i dugoročno (na najmanje 20 godina) obuhvatila i sve druge uvozne gasovode u EU, počev od Severnog toka 1, preko cevi koje ispod Mediterana idu do Evrope iz Alžira, Tunisa i Libije, kao i svim budućim gasovodima. Predlog je, jasno, donet i usmeren zbog gasovoda Severni tok 2, gde bi njegova EU deonica bila izložena odredbama razdvajanja proizvođača od snabdevača gasa, prava pristupa trećoj strani i transparentnih tarifa. Vlasničko razdvajanje i pristup treće strane nisu problemi za Severni tok 2, jer je vertikalno integrisana kompanija kakva je Gasprom podesna za ispunjenje ovih uslova. Osim toga Gasprom ima i dalje monopol na izvozu gasa, pa nema straha od trećih snabdevača koji bi želeli korišćenje njegovog gasovoda.

Ključni cilj EU – transportne tarife

Samim tim cilj ostaju transportne tarife, koje Brisel želi da budu transparentnije, da daju Ukrajini pravo da konkuriše za transport ruskog gasa i posle 2019, kada istekne postojeći ugovor sa Gaspromom.

U međuvremenu, predlog EK o offshore gasovodima takođe će verovatno iskomplikovati dugoročni slučaj koji razmatra Svetska trgovinska organizacija (WTO) i koja smatra da bi Moskva mogla imati za pravo u žalbi da Treći energetskeg paket EU ozakonjuje diskriminaciju ruske infrastrukture. WTO, naime, ukazuje da finansiranje EU projekata od opšteg evropskog interesa diskriminiše projekte koji nisu iz EU.

S druge strane, blizu nagodbe je istraga koju EU vodi protiv Gasproma vezano za navodnu zloupotrebu položaja na tržištima srednje i istočne Evrope. Ustupci koje prihvati Gasprom bi mogli, s druge strane, oduzeti argumente tvrdnjama da će Severni tok 2 omogućiti Rusiji da nastavi sa dominacijom na tim tržištima. Utoliko pre što je Gasprom potreban Evropi i obrnuto, konstatuje *S&P Global Platts*.

Još neizvesna isplativost projekta LNG Aleksandropolis

ATINA – Grčka gasna kompanija DEPA saopštila je da će narednih meseci ispitati interesovanje tržišta za projekat izgradnje LNG terminala u pored luke Aleksandropolis. U zavisnosti od odgovora potencijalnih klijenata, pristupilo bi se gradnji terminala kapaciteta 6,1 milijarde kubnih metara gasa godišnje. Zamisao investitora je da se taj gas plasira na tržište jugoistočne Evrope, preko interkonektora Grčka-Bugarska (IGB), koji je, doduše, planiran za transport do 1,5 milijardi kubika gasa godišnje.

Bugarski energetska holding (BEH), bi uz državnu kompaniju DEPA, trebalo da bude partner nosiocu projekta LNG Aleksandropolis, firmi Gastrade, delu grčke energetske grupacije Copelouzos. BEH, međutim, još nije doneo konačnu odluku o učešću u ovom projektu, prenosi **Reuters**.

Grčka trenutno ima jedan LNG terminal, na ostrvcu Revitousa (foto), zapadno od Atine, kapaciteta oko 4,7 milijardi kubika godišnje.

Poljska i Slovačka utvrdile finalnu investicionu odluku sa gasni interkonektor

VARŠAVA – Poljski i slovački operateri gasnih transportnih sistema, Gaz-System i Eustream pripremili su finalnu investicionu odluku (FID) za projekat gradnje gasovodnog interkonektora između te dve države, ključne deonice projekta gasnog koridora Sever-Jug koji bi povezao države jugoistočne i centralne Evrope za izvore snabdevanja ne-ruskim prirodnim gasom, prenosi **Energy Business Review**.

Bugarski predsednik predlaže Rusiji "Bugarski tok"

MOSKVA - "Bugarskoj su potrebne direktne isporuke ruskog gasa kroz Crno more", izjavio je predsednik Bugarske Rumen Radev 20. maja u intervjuu za moskovski poslovni list **Komercant**. „Nazovimo to 'Bugarskim tokom'.

„Ovaj pristup diktiraju zdrav razum i zahtevi energetske bezbednosti i efikasnosti, ne samo Bugarske, već i cele Evropske unije,“ smatra Radev.

On je u ponedeljak razgovarao sa premijerom Dmitrijem Medvedevim, a u utorak sa predsednikom Vladimirom Putinom.

Prema njegovim rečima, stremljenja Sofije se ne razlikuju mnogo od namere Berlina da realizuje Severni tok 2. Bugarski predsednik pretpostavlja da će nakon 2019. godine Bugarska dobijati ruski gas preko gasovoda Turski tok. Međutim, u tom slučaju će zemlja morati da koristi tranzit gasa preko Turske.

Novak: Garancije pa eventualno gasovod preko Bugarske

MOSKVA – Rusija je spremna da razmotri zajedničke gasne šprojekt sa Bugarskom uz garancije bugarske vlade i Evropske komisije, rekao je u utorak ruski ministar energije Aleksandar Novak, komentarišući predlog bugarskog predsednika.

Evropska komisija odredila Gaspromu pravila ponašanja na tržištu srednje i istočne Evrope

BRISEL - Evropska komisija (EK) saopštila je u četvrtak da je nametnula obavezujuće mere kojih se Gasprom mora pridržavati kako bi omogućio „slobodan protok gasa po konkurentnim cenama na tržištima srednje i istočne Evrope.

Dugo iščekivana odluka u slučaju koji je Komisija EU za konkurenciju, pod komandom komesarke Margrethe Vestager (foto) otvorila protiv ruskog gasnog giganta pre tačno tri godine, ne o buhvata bilo kakve novčane kazne protiv kompanije, ostavljajući razočaranim neke od uključenih strana, u prvom redu poljsku državnu gasnu kompaniju PGNiG.

EK u saopštenju navodi da će odluka označiti kraj nekonkurentskom ponašanju Gasproma, time što ruskoj kompaniji nameće obavezu poštovanja niza pravila „koja će osetno promeniti način na koji Gasprom posluje“ u regionu.

Mere uključuju:

- Zabranu uovornih klauzula kojima se zabranjuje slobodan tok gasa – Gasprom mora da ukloni iz postojećih ugovora bilo kakve restriktivne mere kojima svojim kupcima zabranjuje prekograničnu preprodaju gasa ;
- Obavezu da olakša protok gasa ka i iz izolovanih tržišta – Gasprom će omogućiti transport gasa do i od delova srednje i istočne Evrope koji su još izolovani od drugih zemalja članica zbog nedostatka interkonektora, preciznije Baltičke države i Bugarska;
- Strukturirani proces obezbeđenja konkurentnih cena gasa – relevantnim potrošačima Gasproma je data efektivna alatka kojom će osigurati dogovaranje cene gasa koja odražava tarife na kompetitivnim zapadnoevropskim tržištima gasa, posebno gasnim čvorištima;
- Bez posledica dominantnog položaja u snabdevanju gasom – Gasprom ne sme da koristi bilo kakvu prednost zbog posedovanja gasne infrastrukture, koju je možda mogao dobiti od kupaca tako što je koristio svoju tržišnu poziciju u snabdevanju gasom.
- Ukoliko kompanija prekrši bilo koju od ovih obaveza, Komisija može da izrekne kaznu u visini do 10 odsto ukupnog obrta kompanije, bez potrebe dokazivanja povrede EU antimonopolskih pravila.

MAJ 2018. REGION

MOL Sisku zatvara najprofitabilniji pogon

SISAK – Mađarski MOL u Sisku zatvara pogon koji je proizvodio benzin i suvi plin, prenose hrvatski mediji. "Stručnjacima iz Ine i MOL-a je uspelo nešto što nije ni jednoj naftnoj kompaniji u svetu – da zatvore FCC postrojenje, najprofitabilnije postrojenje u svakoj rafineriji", komentarišu 2. maja za Dnevnik **Nove TV**, radnici hrvatske naftne kompanije.

"Jedna strašno suluda odluka menadžmenta Ine i svakako ćemo naći odgovorne. Apsolutno, Rafinerija Sisak bez FCC postrojenja ne može poslovati", kaže Predrag Sekulić, predsednik sindikata Nova solidarnost u Rafineriji Sisak.

"Rafinerija nafte Sisak nije profitabilna i u prošloj godini je generirala 207 miliona kuna operativnog gubitka i 125 miliona kuna negativnog novčanog toka", saopštili su iz Korporativnih komunikacija Ine.

Vrednost rafinerije Brod pala na 447.000 KM

SARAJEVO - Rafinerija nafte Brod dotakla je novo dno sopstvene bušotine pa joj tržišna vrednost danas iznosi samo 447.000 KM, piše 2. maja portal **sarajevo-rs**. Akcija ovog preduzeća na Banjalučkoj berzi danas vredi samo 0,0017 KM, što je ubedljivo najniža cena u poslednje 52 nedelje.

Hrvatska: Više nego prepolovljen planirani kapacitet terminala LNG Krk

ZAGREB – Firma LNG Hrvatska raspisala je novi konkurs kojim se traži manja i jeftinija plutajuća jedinica za prihvatanje, skladištenje i regasifikaciju utečnog prirodnog gasa (FSRU za planirani terminal LNG Krk, u nastojanju da pripremi finalnu investicionu odluku za projekat koji za sada ne može da pronađe zainteresovane ulagače.

Južna gasna interkonekcija BiH za Hrvatskom troškovno je opravdana

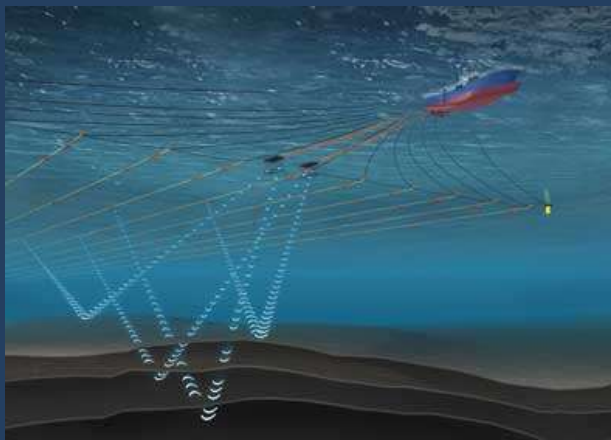
SARAJEVO – Sto miliona evra vredan projekat južnog gasnog povezivanja Hrvatske i Bosne i Hercegovine u pravcu Zagvozd--Travnik s glavnim krakom za Mostar ekonomski je opravdan, pa su se stekli uslovi za njegovu realizaciju, pokazala je analiza troškova i koristi koju je, uz finansijsku pomoć Evropske unije, sproveo BH Gas.

Kako prenosi portal **energetika.ba**, reč je o projektu od strateškog značaja za Federaciju BiH, jer donosi sigurnost snabdevanja gasom za postojeće i buduće korisnike, kao i integracija BiH gasovodne mreže s evropskim transportnim mrežama.

Dužina magistralnih gasovoda je 114 km, a krak do Mostara je dužine 46 km. Sledi izrada tehničke dokumentacije, idejnog projekta i studije uticaja na čovekovu okolinu, za što je sredstva već izdvojio američki USAID.

Crna Gora najavljuje tender za novu seizmičku studiju podmorja

PODGORICA - Ministarstvo ekonomije Crne Gore planira za jesen tender za dodelu koncesije za istraživanje u crnogorskom podmorju u cilju prikupljanja seizmičkih podataka, njihove obrade i interpretacije.

Podgorica sledi princip po kojem je išla Hrvatska. Država je vlasnik podataka, a kroz ugovor daje pravo kompanijama da te podatke nude većem broju klijenata. Čist profit ostvaren tom aktivnošću podeliće država i kompanija izvođač posla. Kada ugovorni period istekne, podaci i pravo njihove komercijalizacije isključivo će pripadati državi. Računa se da će država ostvariti značajan prihod od prodaje tih podataka. "Glavni benefit je što ćemo dobiti precizniju sliku o potencijalnim komercijalnim nalazištima nafte i gasa," rečeno je iz agencije za ugljovodonike.

Crna Gora je do sada zaključila dva ugovora o istraživanju i proizvodnji nafte i gasa - sa italijansko-ruskom konzorcijumom Eni/Novatek i sa grčkom kompanijom Energean.

Slovenija: Vlada snizila akcize na gorivo

LJUBLJANA - Nepune dve nedelje pre izbora vlada Slovenije snizila je akcize na benzin i dizel (za oko tri evro centa) kako bi zadržala postojeće cene goriva, piše **SEEbiz**.

Da nije bilo ovog sniženja akciza, prosečan rezervoar benzina bi ove nedelje bio skuplji za oko evro i po. SEEbiz primećuje da su pre samo mesec dana iz slovenačkog ministarstva finansija tvrdili da smanjenje akciza nije opcija.

Ova mera će do kraja godine osiromašiti slovenački budžet za oko 29 miliona evra, pod uslovom da je buduća vlada ne revidira, piše portal.

MITAN OIL

JUN 2018. NAFTA

Hedž fondovi očekuju pad cena nafte

NJUJORK – Menadžeri hedžing fondova i drugi špekulanti na tržištu počeli su da povlače duge pozicije u naftnim fjučersima više od mesec dana pre nego što je objavljena informacija da bi OPEC i Rusija mogli da uvećaju proizvodnju, piše **Reuters**.

Tačnije, investitori već unazad pet nedelja prodaju duge opcije za Brent i WTI naftu, čemu

je prethodilo rekordno gomilanje ovih ugovora zasnovanih na prognozama da će cene nafte da rastu.

Efekte rasta cena nafte od početka godine

LONDON - Analitičari prave prvi bilans skoka cena nafte u poslednjih pet meseci, pa očekivano konstatuju da su najteže pogođene vazduhoplovne i pomorske kompanije. U avio-saobraćaju gorivo čini čak trećinu svih operativnih troškova, što bi delom moglo biti prebačeno na potrošače kroz povećanje cena karata. Od početka godine ovaj faktor je doveo do pada vrednosti vazduhoplovnih kolosa American-a i Lufthanse za preko 20 odsto, a ispred svih je Air France-KLM, koji je zbog ovoga i gubitka poverenja tržišta posle ostavke njegovog predsednika izgubio čak 63% vrednosti.

Nove cene nafte i goriva pogodile su i ekonomije zemalja najvećih potrošača. Članice Evropske unije štetu mere dvocifrenim brojkama. Evro je od februara devalvirao skoro osam odsto prema dolaru..

Rast cena nafte i goriva ostavlja posledice i na stopu inflacije u evro-zoni, ali eksperti BNP Paribasa, koje citira list **The Telegraph**, navode da su efekti manje vidljivi u cenama goriva u evropskim zemljama, poput Španije, Velike Britanije ili Francuske, jer tamo akcize predstavljaju veoma važan deo finalne cene na pumpama. U Sjedinjenim državama, gde su nameti i akcize mali, promene u cenama se odmah reflektuju na cene benzina.

Nedorečen OPEC+ dogovor o povećanju proizvodnje

BEČ –Pažnju analitičara privuklo je nedefinisano i ne sasvim jasno saopštenje sa ministarskog sastanka OPEC i ne-OPEC saveznika u Beču o nivou načelno dogovorenog povećanja proizvodnje, pa je pažnja bila usmerena na Saudijsku Arabiju, praktično jedinu zemlju koja u kratkom roku može aktivirati svoj rezervni proizvodni potencijal.

„Mi smo već, pre dolaska u Beč, pokrenuli mašineriju Aramco-a,“ rekao je ministar energije Halid al Falih.

OPEC+ ministri su, naime, u saopštenju u subotu rekli da će vratiti proizvodnju na 100-procentno ispunjenje prethodno dogovorenog outputa, posle više meseci smanjene proizvodnje. Na osnovu toga, eksperti su izračunali da bi povećanje ponude nafte ovog bloka trebalo da iznosi oko milion bd. Izvori u OPEC-u navode da bi članice ovog kartela mogle da u tome učestvuju sa oko 770.000 bd, a ne-OPEC sa oko 185.000 bd, navodi Reuters.

OPEC sa Rusijom povratio ulogu dirigenta na tržištu

LONDON – OilPrice.com konstatuje da je oštar pad cena nafte, izazvan najavom da OPEC i Rusija dogovaraju određeno, čak umereno, povećanje proizvodnje – pokazao da je ova grupa proizvođača i izvoznika ključne energetske sirovine povratila ulogu dirigenta kretanja vrednosti barela u svetu.

Portal, naime, navodi da su američki proizvođači nafte iz škriļjaca „dodali na strani ponude ogromne količine, ali uticaj tih kompanije na kretanje cena se ni blizu ne može uporediti sa mogućnošću OPEC-a da izazove nagle i oštre promene cena“.

Ruske kompanije ubrzano investiraju u petrohemiju

MOSKVA – Ruske energetske kompanije se sve više okreću ulaganjima u atraktivan petrohemijski sektor, čime umanjuju rizike i posledice prevelike zavisnosti od kretanja cena nafte, piše **Reuters**. Agencija citira eksperte iz moskovske kancelarije konsultantske kompanije McKinsey, da su proizvodi petrohemije najbrže rastući potrošači sirove nafte, što se delom objašnjava supstitucijom tradicionalnih materijala, poput čelika, u građevinarstvu i auto-industriji u prvom redu.

Rusija u ovom trenutku zahvata tek 1 odsto svetske proizvodnje u petrohemiji, daleko ispod ne samo SAD i Evrope, već i zemalja poput Tajlanda, Tajvana, Brazila, Irana i Kine, navode u konsultantskoj firmi Ernst & Young. Situacija je, međutim, na putu da se promeni: ruski Sibur trenutno gradi gigantski petrohemijski kompleks pored Tobolska, Gasprom planira da investira pet milijardi dolara u petrohemijski pogon na obali Baltika, dok Rosnjeft planira veliku investiciju u tom sektoru na ruskom dalekom istoku.

Siburov projekat, ZapSibNefteHim (9,5 milijardi dolara ulaganje), će biti jedan od pet najvećih petrohemijskih kombinata na svetu, sa predviđenim kapacitetom proizvodnje 1,5 miliona tona etilena i pola miliona tona propilena godišnje, počev od 2020.

Eksperti predviđaju dvostruko brži rast potražnje za proizvodima petrohemije, od tempa rasta svetske privrede i ukazuju da je to zapravo jedini sektor u oblasti potrošnje naftnih proizvoda kome se projektuje dugoročni rast.

Barkindo: Do 2040. potrebno investirati 10.500 mlrd dolara u upstream

BAKU – Generalni director OPEC-a Mohamed Barkindo rekao je da su naftnom sektoru potrebne investicije u nove proizvodne projekte u visini 10,5 biliona dolara do 2040, kako bi se pokrile buduće potrebe za naftom koje se očekuje da na početku pete decade ovog veka pređu 111 miliona b/d.

Barkindo je, u govoru na jednom skupu u Bakuu, ovo okarakterisao kao narednu kritičnu fazu u sklopu sveukupnog procesa vraćanja naftnog tržišta u ravnotežu, kao i poverenja unutar naftne industrije. "Moramo uraditi sve moguće da se izbegne moguća rupa u snabdevanju", konstatovao je on.

Goldman: „Doba uzdržanosti“ u capex-ima majorsa

LONDON – Potrošnja iz budžeta evropskih naftnih kompanija biće najverovatnije manja u ovoj i idućoj godini, a ujedno praćena i efikasnijom realizacijom, što će zajedno doneti najveće nivoe slobodnih novčanih tokova u poslednjih 20 godina, navode analitičari Goldman Sachs-a.

Na osnovu razgovora sa visokim menadžerima iz preko 20 evropskih energetske kompanija u analizi se navodi da te firme ulaze u „doba uzdržanosti“, obeleženog disciplinom u trošenju, daljom konsolidacijom i strukturalnim smanjenjem operativnih troškova.

Finansijski i brokerski gigant u analizi posebno izdvaja francuski Total, britanski BP, italijanski Eni i anglo-holandski Royal Dutch Shell. „U narednim godinama očekujemo dalje poboljšanje rezultata, jer su projekti koji su u toku manji, jednostavniji i u nekim slučajevima se fazno realizuju, limitirajući mogućnosti kašnjenja,“ navodi se u analizi.

Evropski komesar: Sa dizelašima smo završili

BRISEL – Evropski komesar za unutrašnje tržište, Elzbieta Bienkowska (foto dole), raspalila je polemiku između pobornika i protivnika zabrane proizvodnje vozila sa dizel motorima izjavom da je to „tehnologija prošlosti“ i da će dizelaši „potpuno nestati“ sa evropskih ulica i puteva u skoroj budućnosti.

Bienkowska je dodala da je Volkswagen Dieselgate skandal promenio odnos javnosti i okrenuo je „čistijim“ automobilima. „Ljudi su shvatili da nikada neće biti napravljen potpuno čist dizel motor, bez emisija azot-oksida,“ kazala je ona za **Bloomberg**.

Reakcije auto-industrije

Poslednjih meseci, neki veliki proizvođači automobile, kao Volvo i Fiat Chrysler (FCA), objavili su planove obustavljanja proizvodnje dizel vozila. Volvo je već lansirao svoj poslednji dizel automobil, V60, dok je FCA to najavio za 2022.

Međutim, drugi auto-giganti, poput Mercedes-Benza i Jaguar Land Rovera, stali su u odbranu dizelaša, argumentujući da su ta vozila od vitalnog značaja u borbi protiv globalnog zagrevanja, jer emituju manje ugljen-dioksida od benzinaca.

Uprkos sve oštrijim EU propisima o granici dozvoljenih emisija za automobile i teretna vozila, dizel i dalje predstavlja ishodište za auto-industriju koja nastoji da se uklopi u EU granicu maksimalno dozvoljene emisije od 66 grama CO2 po pređenom kilometru. Evropsko udruženje proizvođača automobila je ovaj cilj nazvalo „agresivnim, kada se sagleda postojeći nizak stepen, rascepkane ponude alternativnih vozila u Evropi“.

VW planira da do 2025. prodaje godišnje milion električnih vozila (EV), dok Volvo očekuje da do te godine svaki drugi automobil koji izbacila na tržište bude hibridni.

Reakcije vlasti - zabrana

Veliki problem za dizelaše stvara sve veći broj presuda nacionalnih i lokalnih sudova koji daju za pravo odlukama vlasti na tim nivoima da odrede datum posle koga neće biti dozvoljen promet tim vozilima. Britanska vlada planira da do 2040. zabrani na svojim putevima promet svim ne-hibridnim automobilima sa unutrašnjim sagorevanjem. Nemački gradovi su nedavno dobili pravo da zabrane ulazak svim starijim dizelašima. Hamburg je bio prvi koji je već 31. maja zabranio ulazak u određene delove grada Euro-5 i starijim dizelašima.

IEA: Električna vozila će do 2030. smanjiti potrošnju nafte za 2,5 mbd

TOKIO – Električna vozila (EVs) se očekuje da smanje potrošnju nafte za 2,5 miliona barela na dan do 2030, kao posledica rasta prodaje tih automobila, odnosno politike podrške ovom sektoru, kao i pojeftinjenja troškova proizvodnje i povećanja efikasnosti baterija, rekao je ekspert Međunarodne agencije za energiju (IEA), predstavljajući u sredu u tokiju IEA Svetski pregled EVs-a za 2018.

Pierpaolo Cazzola, visoki analitičar IEA za energiju i transport rekao je da su prošle godine EVs nadomestili 400.000 barela dnevne potrošnje nafte .

U izveštaju se navodi da je u 2017. prodato rekordnih preko milion električnih automobila u svetu, od čega pola u Kini, što je rast od čak 72% u odnosu na 2016. **Platts**

A photograph of three industrial workers in a steamy environment. They are wearing blue work jackets and yellow hard hats. The worker in the foreground has the company name 'Трансгафт' on his jacket. The background is filled with white steam or smoke, and industrial equipment is visible on the right.

Корпоративна
Одговорност

Трансгафт

OIES: Šta energetska tranzicija donosi naftnim kompanijama i petro-državama?

LONDON - Energetska scena se ubrzano menja i nosi dalekosežne posledice industrijama u tom sektoru privrede i naftnim kompanijama, kao i zemljama oslonjenim na izvoz nafte, konstatuje u najnovijoj studiji ugledni **Oksfordski institut za energetske nauke** (OIES). Najveća neizvesnost je pitanje brzine energetske tranzicije, kako se definiše projekcija prelaska sa dominantno fosilne, u proizvodnju čiste, ili barem čistije energije.

Eksperti OIES priznaju da je teško danas definisati kako će izgledati kraj ove igre (koja će tehnologija odneti pobedu i kako će izgledati konačni svetski energetski miks), imajući u vidu da će rešenja biti različita od regiona do regiona.

Ključno pitanje sa kojim se suočavaju naftne kompanije i zemlje izvoznice sirove nafte jeste kako da se danas pozicioniraju i kako najbolje da se uključe kao akteri „revolucije“ obnovljive energije. Za naftne kompanije je nesumnjivo rizik napuštanje njihovu tradicionalnu proizvodnju, ali bi se opcija 'sedi i čekaj' mogla pokazati najskupljom. Samim tim, autori studije preporučuju naftnim kompanijama da postepeno šire poslovne modele, ali da se ne opredeljuju za kompletan zaokret sa proizvodnje nafte i gasa ka obnovljivim izvorima, već kombinuju oba portfolija.

Stoga strategije kojima će se ovo realizovati moraju sposobne da se brzo prilagode pretpostavljenim promenama na tržištu.

Što se zemalja izvoznica nafte tiče, nema sukoba između strategije investiranja u obnovljive i u naftu i gas, ali će na dugi rok ekonomska diverzifikacija tih država ostati poslednje ishodište od energetske tranzicije.

Činjenica je, međutim, konstatuje se u studiji OIES, da svetska energetska tranzicija neće samo izazvati ekonomske i političke potrese u petro-državama, već će i stepen i obim transformacije tih najvećih izvoznica nafte sa svoje strane dodati još jedan faktor neizvesnosti već kompleksnom fenomenu globalne energetske tranzicije.

Oživljavanje tankerske privrede u 2019.

SINGAPUR – Sektor brodarstva će ove godine povući iz prometa najveći broj naftnih tankera u poslednjih 5-6 godina, piše **Reuters**. Ovim potezima brodovlasnika prethodio je niz sušnih godina, obeleženih viškom kapaciteta i padom tarifa za transport nafte. Brodovlasnike je dodatno pogodila odluka zemalja OPEC i ne-OPEC da od početka 2017. godine srežu proizvodnju i izvoz nafte.

„Tržište tankera se definitivno pred novim usponom,“ kaže za **Reuters** Ralph Leszczynski, šef analitičke službe u brodarskoj brokerskoj firmi Banchemo Costa.

Vitolova kompanija očekuje stostruki rast u poslu proizvodnje goriva iz plastike

OSLO - Novoformirana norveška kompanija Quantafuel gradi pogon za preradu otpada plastike u motorna goriva i očekuje da se za deset godina proizvodnja uveća za 100 puta. Kompanija iza koje stoji naftni trgovački gigant Vitol, očekuje da u rafineriji u Danskoj od početka iduće godine proizvodi 350 barela dizela i benzina na dan, a kroz deset godina da proizvodnju uveća na čak 30 do 40 hiljada barela na dan.

OPEC obara rezervne proizvodne kapacitete na istorijski minimum?

LONDON - Naftna industrija doživeće najkritičniji nivo rezervnih proizvodnih kapaciteta za više od tri decenije, ako OPEC i njegovi saveznici odluče iduće nedelje da povećaju proizvodnju, izlažući svet većem riziku od skoka cena nego od bilo kakvog poremećaja u snabdevanju.

Reuters ovaj zaključak donosi u sredu na osnovu ocene američke banke Jefferies da bi u tom slučaju ovaj rezervni potencijal mogao da padne sa sadašnjih preko tri odsto globalne proizvodnje, na oko dva odsto, što bi bio najniži nivo od barem 1984.

Pojedini analitičari kažu da bi rezervni kapaciteti mogli pasti ispod 2%, jer su godine niskih kapaciteta oborile investicije u novu proizvodnju.

“ U ovakvom kontekstu, bilo kakav geopolitički poremećaj može da izazove skok cena nafte,“ upozorio je nedavno prvi čovek Enija Claudio Descalzi.

„Visok nivo uskladištene nafte u prethodnom periodu omogućavao je tržištu sigurnost snabdevanja u slučaju geopolitičkih tenzija. Sada toga više nema,“ dodaje Jasson Gamel iz banke Jefferies.

Tačan nivo rezervnih kapaciteta zavisi delom od toga kako je definisan. Međunarodna agencija za energiju (IEA), koja bazira te cifre na osnovu proizvodnje nafte koja može biti aktivirana u periodu od 90 dana i održana na duže, procenjuje da su OPEC-ovi rezervni kapaciteti u aprilu iznosili 3,47 miliona barela na dan.

Američka EIA, koja definiše rezervne kapacitete kao proizvodnju koja može biti pokrenuta u 30 dana, procenjuje taj OPEC-ov back-up potencijal na 1,91 mbd u prvom kvartalu.

Opet fenomen uskladištene nafte u tankerima

LONDON – Eksplozivan rast izvoza američke nafte iz škriljaca poništio je efekte OPEC-ovog reza izbacivši stotine miliona barela u evropske vode, gde je sada više nafte uskladištene u tankerima nego bilo kada u poslednjih 18 meseci, piše **Reuters**.

Uz majski prosek od 12,9 miliona barela (mb), ili 26% od ukupno uskladištene nafte na moru, Evropa je nadmašila i azijsko-pacifički region, gde je u plovećim skladištima u maju bilo 9,7 mb.

Konsultant Kpler procenjuje da je nekih 17 mb nafte na brodovima u severozapadnoj Evropi, što nije zabeleženo od početka 2016.

Udvostručen američki izvoz

Američki izvoz iznosi oko 2,5 mb na dan (mb/d), što je više nego duplo u odnosu na januar i to uprkos manjku naftovoda i skladišnih kapaciteta u američkim izvoznim terminalima. Efekat ovog poslednjeg je niska cena američkih vrsta sirove nafte u odnosu na Brent, tačnije 11 dolara manje po barelu ovog mesecal.

Gomilanje jeftine američke nafte

Trgovci i investitori sve manje veruju u stabilnost balansa između ponude i potražnje nafte na tržištu u narednim mesecima, što obara cene Brenta. Fizičko tržište nafte, gde bareli uistinu menjaju vlasnika, pokazuje da trgovci nisu više voljni da ugovaraju brze isporuke, imajući u vidu količine neprodane nafte, primećuje **Reuters**.

Koliki je rezervni potencijal Rusije?

MOSKVA, LONDON – Eksperti smatraju najvećom nepoznanicom rezervni naftni proizvodni potencijal Rusije i koliko se brzo on može aktivirati, imajući u vidu da je ova zemlja, kako piše **Bloomberg**, uvek proizvodila blizu svojih maksimalnih mogućnosti. „To je nov teren za njih, jer oni nikada nisu imali proizvodnju (nafte) koja je svesno ograničavana,“ kaže Matthew Sagers, direktor sektora za rusku i kaspijsku energetiku u konsultantskoj firmi IHS.

Procene stručnjaka se dosta razlikuju. Analitičari Renaissance Capital-a procenjuju ruski rezervni kapacitet na 215.000 bd, dok eksperti banke Goldman Sachs vide taj potencijal na 500.000 bd, uz napomenu da bi njegovo aktiviranje zahtevalo period od 6 do 9 meseci, što je osetno sporije od mogućnosti Saudijske Arabije.

Drugi ruski proizvođač, Lukoil, bi mogao dodati svojoj proizvodnji 45.000 bd u roku od dva do tri meseca, rekao je čelnik kompanije Vagit Alekperov, dok iz Gazprom njefta kažu da bi za jedan do dva meseca mogli podići proizvodnju za nekih 40.000 bd.

Kongres SAD razmišlja o „NOPEC ukazu“

VAŠINGTON – Visoke cene goriva na koje su vozači u SAD posebno osetljivi i posebno uoči letnje saobraćajnog špica, izazivaju nervozu kod američkih političara, pa Kongres te zemlje sada razmatra usvajanje tzv. „Ukaza protiv formiranja naftnih proizvodnih i izvoznih kartela“. Takav potez mogao bi podvesti Organizaciju zemalja izvoznica nafte (OPEC) pod udar tzv. Sherman-ovog antimonopolskog zakona, odnosno omogućiti vladi SAD da tuži OPEC za manipulaciju tržištem nafte, piše u utorak **Bloomberg**.

O ovom ukazu se u krugovima Vašingtona raspravljalo i većalo u poslednjih desetak i više godina, ali su mu se predsednici protivili, imajući u vidu težinu američkih bliskoistočnih saveznika unutar OPEC-a, u prvom redu Saudijske Arabije. Nepredvidljivi američki predsednik Tramp je, međutim, u prošlosti podržavao donošenje te mere, pa analitičari sada ne isključuju mogućnost da je Kongres prvi put usvoji, mada za sada većina njih smatra to malo verovatnim. Pogotovo ako OPEC na današnjem sastanku donese odluku o povećanju proizvodnje, piše **Bloomberg**.

Venecuela prvi put od sredine prošlog veka uvozi naftu

KARAKAS – Venecuelanska državna naftna kompanije PDVSA mogla bi već ovog meseca da počne da prerađuje oko 57.000 barela uvozne nafte dnevno, objavljuje **Reuters** informacije iz dokumenata vlade u Karakasu. Petroleos de Venezuela, naime, nije u stanju da realizuje planove izvoza nafte zbog nedostatka lake sirove nafte, koja se meša s mnogo zastupljenijom venecuelanskom teškom naftom, ali i zbog nestašice rezervnih delova, lošeg održavanja, pa i čestih kadrovskih promena u vrhu kompanije. Njene rafinerije rade sada sa oko trećinom kapaciteta.

Venecuela, koja je jedna od pet zemalja osnivača OPEC-a (Organizaciju zemalja izvoznica nafte osnovali su 1960. godine Irak, Iran, Kuvajt, Saudijska Arabija i Venecuela) nije nikada uvozila sirovu naftu, sa izuzetkom kada je afričku, rusku i američku laku naftu, dodavala svojoj da bi time dobila mešavinu pogodnu za eksport.

Trgovci nastavljaju sa ulaskom u sektor proizvodnje nafte

LAGOS – Još jedan globalni trgovac naftom, u ovom slučaju švajcarski Vitol, nastavlja trend ulaska preprodavaca nafte u sektor proizvodnje te sirovine. Vitol je, naime, u pregovorima sa Petrobrasom da od brazilske državne naftne kompanije kupi njegove poslove u Nigeriji.

Vitol na čelu jednog konzorcijuma vodi ekskluzivne razgovore o kupovini Petrobrasovih udela u nigerijskim offshore naftnim poljima za 2,5 milijardi dolara, javlja **Reuters**.

Ponuda grupe kompanija predvođenih Vitolom pokazala se najboljom u dve inicijalne runde, pri čemu je jedan od konkurenata za kupovinu ovih polja bio Glencore, najveći svetski trgovac berzanskim robama – mada manji od Vitola kada je nafta u pitanju.

Naftno polje Agbami je najatraktivnije među poslovima Petrobrasa koji su na prodaji, sa proizvodnjom od oko 240.000 barela lake nafte na dan. Petrobras u njemu ima udeo od 12,5%, norveški Equinor kontroliše 20,2%, a američki Chevron je najveći u poslu, sa udelom od 67,3%.

DA SE SEZONA ISPLATI!

Više goriva za više radnih pobeda!

Uz kupovinu 500l goriva sa LUKOIL AGRO ili LUKOIL DEBITNOM karticom ostvarite sjajan popust na:

EVRO Diesel: 12din/l

ECTO Diesel: 14din/l

Manipulisanje “zelenom energijom”

MOSKVA - Ruski energetski ekspert Stanislav Bezgin u tekstu objavljenom na novom online časopisu geoenergetics.rs tvrdi da iza strategije sve većeg forsiranja obnovljive energije u Evropi stoji manipulacija čiji je cilj da pojedine države i kompanije zarade ogroman novac i da se ekonomski oslabi Rusija. Ono na čemu Bezgin poentira analizu je da su vetro i solarna energija „opasne za jedinstveni energetski sistem u bilo kom kapacitetu, a u slučaju prekoračenja određenog nivoa, njihovo uključivanje u sistem može biti pogubno ili ga učiniti preskupim.“

Problem je u diskontinuitetu, odnosno prekidivosti proizvodnje, pa se rešenje mora zasnivati na vršnoj generaciji. Pritom, jedina tehnologija koja omogućava izgradnju dovoljno velikih i jeftinih sistema za skladištenje je hidroakumulacija. Sve ostale tehnologije (litijum-jonske baterije, komprimovani vazduh, skladištenje toplote i ostalo) su preskupe. Balansiranje „krive“ proizvodnje, zadržavanjem u sistemu rezervne, duple strukture vršnog (rezervnog) generisanja, koji se po potrebi aktivira, obezbeđuje stabilnost energetskog sistema, ali je rezultat – povećanje ukupnih troškova funkcionisanja energetskog sistema.

Kao posledica ove „politike“ gotovo svuda u Evropi su elektrane na gas i mazut u gubitku. Pre ili kasnije takve elektrane će biti zatvorene iz ekonomskih razloga. Rezultat je da će energetski sistem ostati bez elektrana baznog opterećenja, konstatuje Bezgin

Od 2017. odobreni naftno-gasni projekti u vrednosti 110 mlrd \$

OSLO – Naftna i gasna industrija je od početka 2017. godine odobrila pokretanje novih projekata u vrednosti 110 milijardi dolara, naspram tek 50 milijardi dolara usvojenih u 2016, objavio je norveški konsultant Rystad Energy.

Samo u maju ove godine najavljena su tri multimilijarderska projekta: Totalovo ulaganje razvoj naftnog polja Zinia, u dubokim vodama Angole; izgradnja treće linije za proizvodnju LNG-a američke kompanije Cheniere u projektu Corpus Christi u Teksasu i gasni projekat Arcadia u u Queensland-u u Australiji.

Trend je zadržan i odlukom norveškog parlamenta u junu da odobri domaćoj kompaniji Equinor razvoj naftnog polja Johan Castberg u Barenčovom moru, sa potencijalom zarade od 40 milijardi dolara tokom svog životnog veka.

„Projekti u dubokim vodama na svim stranama Atlantika, od Norveške do SAD i od Angole do Brazila, doživljavaju preokret u pristupu investitora. Veće cene nafte poboljšavaju izgled, a uspesi u smanjenju operativnih troškova trasiraju zaokret u industriji,“ objašnjava analitičar u Rystad-u, Readul Islam.

Od 17 projekata u dubokim vodama odobrenih u poslednjih 18 meseci, čak 16 je bilo ranije na ledu, da bi u međuvremenu njihova efikasnost bila usavršena do nivoa da će investitorima doneti zaradu i sa cenom nafte od 30 dolara po barelu. Tih 16 projekata ukupno treba da razviju rezervoar od oko šest milijardi barela ekvivalenta nafte, uz ulaganje od 43,2 milijarde dolara potrebno za postizanje prve proizvodnje.

JUNI 2018. GAS

Francuski Total ulaže 25 milijardi dolara u ruski projekat na Arktiku

MOSKVA - Francuska kompanija Total kupiće deset procenata učešća u projektu LNG-2 Novateka na Arktiku, izjavio je direktor ruske privatne gasne kompanije Leonid Majklson, prenosi **Rojters**.

Total već ima 20 odsto učešća u Novateku i jedan je od partnera koji razvija prvi LNG projekat te kompanije na Jamalu, zajedno sa kineskom kompanijom CNPC i Fondom Put svile.

Ovaj drugi ugovor za Arktik LNG-2 mogao bi da bude finalizovan u prvoj četvrtini 2019. godine, rekao je Majklson i dodao da bi sam projekat mogao da vredi oko 25,5 milijardi dolara.

Promocija južnog gasnog koridora

BAKU - Južni gasni koridor, koji će snabdeivati Tursku i Evropu s kaspijskim resursima gasa zvanično je promovisan na ceremoniji održanoj 28. maja na Sangachal Terminalu u Bakuu. Južni gasni koridor je jedan od najvećih projekata na svetu s ukupnim investicijama od oko 40 milijardi dolara. Dužina koridora je 3.500 kilometara i uključuje razvoj naftnog polja Shah Deniz-2, kao i tri gasovoda Južnokavkaski, Transanadoljski (TANAP) i Transjadranski (TAP).

Na ceremoniji promocije predsednik Azerbejdžana Ilhama Aliyev je rekao da će ovaj projekt razvijen u saradnji s šest zemalja, Turskom, Bugarskom, Gruzijom, Grčkom, Albanijom i Italijom, a da će mu se kasnije priključiti još tri. Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Crna Gora kada, odnosno ako, od TAP-a bude izgrađen krak – Jonsko-jadranski gasovod. TANAP je najveći segment u južnom koridora s dužinom od 1.850 kilometara i 16 milijardi kubnih metara kapaciteta godišnjeg transporta gasa. Očekuje se da 30. juna primi i transportuje prve količine gasa.

Turska će 12. juna održati ceremoniju otvaranja TANAP-a uz učešće Erdogana, Alijeva i drugih lidera evropskih zemalja.

Borba titana: Rosnjeft prethi Gaspromovim tržištima gasa

LONDON - Ruski državni naftni gigant Rosnjeft sve jače prethi dominaciji domaćeg gasnog kolosa Gasproma na međunarodnim tržištima prirodnog gasa, od zapadne Afrike do Turske, pa čak i Evrope, prenosi u ponedjeljak *Reuters*, pozivajući se na pet upućenih izvora iz tog sektora energetske privrede.

Krajem maja, Rosnjeft je dobio multimilijarderski dolarski ugovor u Gani, na koji je takođe pretendovao Gasprom, kažu dva izvora. Takođe je potpisao jedan ugovor o razvoju gasnih polja i gasovoda u iračkom Kurdistanu, sa ciljem snabdevanja Turske i Evrope tim gasom – ulazeći i time na ključna tržišta Gasproma. Prema tim izvorima, Rosnjeft se pri tom nije ustručavao da poslednjih meseci preuzme neke od bivših kadrova Gasproma, prenosi *Reuters* informaciju dobijenu pregledom portala LinkedIn.

Čelnici Rosnjefta i Gasproma, Igor Sečín i Aleksej Miler

Agencija podseća da je prvi čovek Rosnjefta, Igor Sečín u nekoliko navrata lobirao kod predsednika Putina da ograniči Gaspromov monopol.

Rosnjeft je u maju ugovorio poslove izvoza LNG-a u vrednosti skoro 10 milijardi dolara u narednih 12 godina u Gani. Tri izvora su, međutim, prenela agenciji da je taj posao trebalo da bude sklopljen sa Gaspromom, koji je prošlog septembra o tome potpisao preliminarni ugovor sa vladom u Akri. Gasprom je, međutim, kasnio sa finalizacijom ugovora, jer je u to vreme bio u procesu restrukturiranja svog izvoznog sektora, pa je posao preuzeo Rosnjeft, saopšteno je iz Nacionalne naftne korporacije Gane.

I projekti u Kurdistanu su krajem prošle dekade ponuđeni Gaspromu, ali takođe nisu dovedeni do kraja pa je Rosnjeft ukočio, navode dva izvora Reuters-a. Posao je objavljen krajem maja, ali ni Rosnjeft, niti autonomna vlada iračkog Kurdistanu nisu precizirali potencijale proizvodnje gasa, niti pravac njegovog izvora.

Izvori na koje se poziva Reuters su, međutim naveli da će gasovod koji će graditi Rosnjeft navodno biti kapaciteta 30 milijardi kubika godišnjeg transporta kada bude aktiviran na početku naredne dekade. Od toga bi 10 milijardi m³ navodno bilo namenjeno potrebama Turske, a do 10 milijardi bi išlo u Evropu, kao konkurencija iračkog, Gaspromovom snabdevanju tog tržišta gasom. Rosnjeft bi takođe mogao snabdevati Evropu LNG-om iz egipatskog polja Zohr, gde je partner italijanskom Eniju u britanskom BP-u, dodaje Reuters.

СРБИЈАГАС

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ЈП „Србијас“

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија

Тел: +381 21 481 1004, +381 21 481 2703 / Факс: +381 21 481 1305

www.srbijagas.com

Pušten u rad gasovod TANAP

ESKIŠEHİR - U turskom gradu Eskişehiru 12. juna je svečano pušten u rad Transanadolijski gasovod (TANAP), koji je druga i najduža karika u lancu tri gasovoda tzv. Južnog gasovodnog koridora i transportovaće prirodni gas (za sada samo)iz Azerbejdžana preko Gruzije i Turske do Evrope.

Gasovod su otvorili predsednici Turske i Azerbejdžana, Recep Tayyip Erdogan i Ilham Alijev, a na ceremoniji su govorili i predsednik Srbije Aleksandar Vučić i ukrajinski predsednik Petro Porošenko.

Erdogan je naveo da ovaj projekat predstavlja veliki doprinos miru i stabilnosti u regiji, i zahvalio se SAD i EU zbog njihove podrške projektu. "Sada smo korak bliže tome da postanemo energetska čvorište", poručio je.

U ovom projektu, azerbejdžanska kompanija SOCAR ima udeo od 51 odsto, turski BOTAS ima 30 odsto, kompanija BP 12 odsto, a SOCAR Turska ima 7 odsto udela.

Gasovod TANAP, vredan 10 milijardi dolara i dužine 1.850 kilometara. Izgradnja tog projekta počela je u martu 2015. godine, a prve isporuke gasa preko TANAP-a za tržište Turske planirane su za ovu godinu. Ukupan kapacitet gasovoda je 16 milijardi kubika godišnje, od čega je šest milijardi za potrebe Turske. Kada se na TANAP do 2020. godine nadoveže Transjadranski gasovod (TAP), prvih 10 milijardi kubnih metara gasa iz azerbejdžanskog polja Šah Deniz 2 stići će direktno do tržišta EZ, tačnije do Italije.

Do 2023. godine, kapacitet TANAP-a će, kako se planira, porasti na 23 milijarde kubnih metara godišnje, a do 2026. godine na 31 milijardu kubnih metara.

Gasprom: Gas će 2035. dostići naftu u svetskom energetsom miks

MOSKVA - Gasprom procenjuje da će potrošnja prirodnog gasa u svetu do 2035., pre svega u proizvodnji i transportu dostići nivo sličan nafti. Analitičari kompanije, pri tom, predviđaju porast potražnje gasa u Evropi za 5%, dok se istovremeno evropska proizvodnja gasa smanjuje. U Kini je potražnja za gasom porasla za 15% u 2017. godini, dok je uvoz prirodnog gasa porastao za 30%. Gazprom procenjuje da će Kina do 2035. zahvatiti 30% globalnog rasta LNG tržišta.

Takođe, kompanija procenjuje da će se korišćenje gasa u proizvodnji toplotne energije verovatno nastaviti jer interna stopa rentabilnosti, odnosno povrat zarađenog na projektima kombinovanih termoelektrana u proseku iznosi 14-15 odsto. Jedan od ključnih pokretača budućnosti Gasproma biće razvoj komprimovanog prirodnog gasa (CNG) na evropskom tržištu jer je 48% jeftiniji od benzina i 31% od dizela, objavio je Enerdata.

Šefčovič: Odgovorićemo ako SAD kazne EU kompanije iz projekta Severni tok 2

BRISSEL – Potpredsednik Evropske komisije zadužen za evropsku energetska uniju, Maroš Šefčovič, rekao je - kako prenose ruski mediji - da će Evropska unija biti primorana da na neki način odgovori, a o se SAD odluče da sankcionišu evropske kompanije uključene u gradnju gasovoda Severni tok dva. On je, odgovarajući na pitanja novinara u Vašingtonu, savetovao američkoj administraciji da razgovara sa Briselom pre nego što se eventualno odluči na takav korak.

zjava Šefčoviča dolazi posle pisanja ruskog dnevnika *Izvestija* da Vašington vrši pritisak na Dansku da ne odobri gradnju gasovoda kroz vode njene ekonomske zone u Baltiku. To je poslednja zemlja kroz koju ide trasa Severnog toka dva koja još nije formalno odobrila gradnju, a za šta ne postoje pravni argumenti, jer su pretpostavke iste kao one koje su svojevremeno ispitane kada je odobrena gradnja gasovoda Severni tok 1.

Danska je, prema pisanju ruskog lista, u ozbiljnom i sve većem raskoraku tražeći nemoguće rešenje da se ne zameri Vašingtonu, glavnom protivniku gasovoda Severni tok dva, a da istovremeno ne naruši odnose sa Nemačkom, koja je partner Rusije u

gradnji ovog cevovoda kapaciteta 55 milijardi kubnih metara godišnje. *Sputnik* podseća da je Danska u novembru prošle godine usvojila niz amandmana na nacionalni referentni zakon, kojim se vladi daje pravo da odbije konstrukciju gasovoda u danskim teritorijalnim vodama ako proceni da oni narušavaju nacionalnu bezbednost ili su protivni spoljnoj politici zemlje.

Severni tok dva je zajedničko ulaganje ruskog Gasproma sa francuskom kompanijom Engie, austrijskom OMV, anglo-holandskim Royal Dutch Shell-om i nemačkom Uniper i Wintershall. Predviđeno je da gasovod počne sa transportom u 2019. godini.

Holandski sud odobrio Naftogazu zaplenu imovine Gasproma u Holandiji

KIJEV, HAG – Ukrajinska gasna firma Naftogaz saopštila je da je „jedan holandski sud“ odobrio njen zahtev za zaplenu imovine Gasproma u Holandiji, u okviru nastojanja ukrajinske kompanije da tim putem obezbedi isplatu nadoknade od 2,6 milijardi dolara, koje je ruskoj kompaniji odredila odluka međunarodne arbitraže.

Stokholmski arbitražni sud je u februaru doneo tu odluku kojom je Gaspromu naloženo da kompenzuje prirodni gas koji u okviru ugovora nije u periodu od sedam godina isporučio Ukrajini, kao i zbog neplaćanja punog iznosa tarif za tranzit gasa preko Ukrajine. Sredinom juna ukrajinski predsednik je rekao da će njegova zemlja nastojati da zapleni Gaspromovu imovinu u Švajcarskoj, Holandiji i Velikoj Britaniji, kao i akcije u gasovodima Severni tok i Severni tok 2.

JUNI 2018. REGION

Vlada Hrvatske: Nema potrebe za smanjenjem akciza

SPLIT - Ministar finansija Hrvatske Zdravko Marić poručio je 8. juna da je obračun trošarina u cenama goriva u potpunosti usklađen s direktivama EU, pa se primenjuje na isti način kao i u ostalim zemljama članicama.

Odgovarajući na pitanja novinara na marginama jednog skupa u Splitu, Marić je rekao da su aktuelne cene nafte u skladu sa vladinim budžetskim projekcijama za ovu godinu i da u ovom trenutku nema potrebe za smanjenjem akciza, iako se Hrvatska nalazi pred početkom nove turističke sezone.

Inače, i u Hrvatskoj, kao u većini zemalja regiona, organizovana je inicijativa "Stop rastu cena goriva" pa je za ovaj petak, 14. juna najavljeno desetominutno zaustavljanje saobraćaja u zemlji.

Petrol: Strateški plan za period do 2022.

LJUBLJANA - Slovenački distributer goriva Petrol saopštio je 18. juna da očekuje da njegov konsolidovani neto profit dostigne 116 miliona dolara do 2022, što bi bilo za 33% iznad očekivanog za ovu godinu.

Ukupna vrednost prodaja projektuje se za tu godinu na pet milijardi evra, ili 17% iznad plana za 2018, dok se očekuje da EBITDA odskoči za 37 odsto u odnosu na projektovanih 233 miliona evra za ovu godinu, saopšteno je iz Petrola posle usvajanja strategije kompanije za period od ove do 2022. godine.

Rumunija: Naliče prekomernog rasta akciza na goriva

BUKUREŠT – Vlada Rumunije je pre nešto manje od godinu dana povećala akcize na cene goriva, ali je efekat mere po budžet nije ispunio očekivanja – jer su potrošači reagovali smanjenjem kupovine benzina i dizela. Cene ta dva goriva u Rumuniji uvećane su prošle godine za više od 20 odsto, za koliko je vlada podigla akcize u septembru i oktobru, ali su se prihodi po tom osnovu povećali za svega 3 odstou prva tri meseca ove godine, prenosi rumunski portal *Business Review* analizu ekonomiste Iancua Gude.

Prva reakcija vozača na skok cena goriva bila je smanjenje potrošnje, pokazuju zvanični podaci. Naime, maloprodaja goriva smanjena je u martu za 7,1% u odnosu na isti mesec 2017, dok je ukupno u prvom kvartalu prodaja smanjena za 0,5%, pokazuju podaci Nacionalne statističke službe.

Jedan od faktora smanjene prodaje goriva u Rumuniji je cenovna konkurencija na drugim tržištima u Evropi, prenosi portal nalaz UNTRR-a, najvećeg udruženja transportnih firmi u toj zemlji. Međunarodni drumski transporteri su, naime, prolazei kroz Rumuniju i pune rezervoare u Bugarskoj, Mađarskoj i Austriji, gde su cene dizela povoljnije, navode iz tog udruženja.

Novе usluge Petrola na benzinskim stanicama

LJUBLJANA - Slovenački Petrol će omogućiti kupcima na svojim prodajnim mestima podizanje gotovine ili zamenu za elektronski novac preko nadograđene usluge mBills. Nova funkcionalnost "stare" usluge mBills CASH korisnicima, dakle, sada nudi mogućnost punjenja njihovog mobilnog novčanika elektronskim novcem u stvarnom vremenu i nezavisno od radnog vremena banaka, ali i isplatu gotovine na Petrolovim lokacijama.

Ina kupuje udeo Enija u gasnim poljima u severnom Jadranu

ZAGREB – Hrvatska naftna kompanija INA dogovorila je kupovinu podfirme Enija, ENI Croatia, pa će po prvi put u svojoj istoriji biti samostalni operater na nekom od offshore eksploatacionih područja, rečeno je 20. juna na potpisivanju ugovora između hrvatske i italijanske kompanije.

Transakcija obuhvata 10 polja sa ukupno 4,3 miliona proverenih i mogućih barela ekvivalenta nafte (boe), pa će povećati Ininu proizvodnju ugljovodonika za 2.500 boe na dan, ili približno 380.000 kubika gasa na dan.

Eni Croatia, koja je bila u 100% vlasništvu matične firme, je kao jedino vlasništvo imala 50% udela u operativnoj kompaniji INAgip, koja upravlja eksploatacionim područjima Severni Jadran i Marica, što znači da INA ovom transakcijom postaje jedini vlasnik INAgipa, prenosi u četvrtak SEEbiz.eu.

Posle ove transakcije, sav gas proizveden u Severnom Jadranu biće transportovan u hrvatski gasovodni sistem. Gas proizveden u području Marica će i dalje biti transportovan u Italiju, u oikviru ugovora koji su potpisali INA i Eni, prenosi portal Oilifield Technology

Vlada Hrvatske: Američka kompanija zainteresovana za Inu

ZAGREB - Hrvatska Vlada potvrdila je 23. juna **N1 televiziji** da je u martu primila pismo američke kompanije Castleton Commodities International (CCI) u kome se iskazuje interes te američke kompanije za strateško partnerstvo s Inom.

Banski dvori su ovu očigledno od javnosti skrivanu informaciju morali da potvrde kada je **Jutarnji list** objavio tu vest, došavši preko svojih izvora do kopije ponude CCI-a.

Inače, vlada je u aprilu izabrala konzorcijum u predvođen američkim finansijskim gigantom Morgan Stanley za investicionog savetnika za posao otkupa udela mađarskog MOL-a u Inu.

Davor Štern: INA nije više samostalna kompanija

ZAGREB – „Samostalna Ina u Hrvatskoj više nije ni moguća ni izvediva. Ina više nije ista kompanija koja je bila kada su je prodavali MOL-u. Hrvatski deo Inine uprave nema nikakvu upravljačku ulogu. Danas je sve u rukama mađarskog MOL-a, kaže u intervjuu za magazin **Globus** Davor Štern, bivši predsednik Uprave Ine, koji danas vodi privatni konsultantski biznis.

Zagrebački **Jutarnji list** je objavio u ponedeljak da je u posedu pisma koje je hrvatskom premijeru Andreju Plenkoviću uputila američka kompanija Castleton Commodities International (CCI) u kojem se izražava interesovanje za ulazak u strateško partnerstvo s Vladom u Inu.

„Mogući ulazak Amerikanaca u Inu vidim kao pragmatičnu ponudu, s tim da to ne bih nazvao strateškim partnerom jer to je trgovačka kuća,“ kaže Štern.

JULI 2018. NAFTA

Nesporazumi kvare sporazum Vašingtona i Rijada

VAŠINGTON – SAD i Saudijska Arabija izgleda da su pronašli sporazum: Vašington će smanjiti, ili eliminisati Iranu prihode od izvoza nafte u zamenu za iz Rijada garantovane isporuke nafte i stabilne cene, piše u analizi prosleđenoj 5. jula i magazinu NEDELJA, Reuters-ov naftni analitičar **John Kemp**.

On, međutim, smatra da ovaj sporazum Vašingtona i Rijada prikriva nesporazume oko nekih ključnih detalja, uključujući i željeni nivo cena nafte. Saudijska Arabija i njeni saveznici veruju da bi cene trebalo da se stabilizuju oko nivoa od 75 dolara za barel, dok američki predsednik Trump jasno stavlja do znanja da tu granicu treba značajno spustiti.

Trump nije mogao biti jasniji u povezivanju svoje politike sankcionisanja Irana sa saudijskom politikom proizvodnje nafte, kada je 1. jula rekao u intervjuu za **Fox News** da u zamenu za američko suprotstavljanje uticaju Irana očekuje od Saudijske Arabije da zaštiti američke vozače od visokih cena benzina. Trump je to kasnije sažeo u Twitter poruci: „Ovo mora biti dvosmerna ulica“.

Međutim, iz Rijada je stavljeno do znanja da misle da je dodatnih milion barela nafte dovoljno za stabilizaciju cena (na oko 75\$), dok je Trump rekao za Fox da bi „oni trebalo da dodaju još dva miliona barela“, što bi logikom tržišta dodatno oborilo cene.

Twitter Tramp: „Odmah smanjite cene nafte!“

VAŠINGTON – “Odmah smanjiti cene” nafte – poručio je 4. jula u svom stilu – preko svog **Twitter** naloga - članicama OPEC-a američki predsednik Donald Trump.

iz mnogo okolišenja, amp je konstatovao da OPEC monopol gura cene gore, dok istovremeno SAD brane mnoge od njegovih članica za veoma malo dolara.“ „Ovo mora da bude dvosmerna ulica. SMANJITI CENE SADA,“ piše Trump.

EU aktivira zakon koji blokira sankcije SAD-a Iranu

BRISSEL – Evropska komisija je pokrenula proces aktiviranja zakona koji zabranjuje evropskim firmama da sprovedu sankcije SAD protiv Irana i odbacuje bilo kakve sudske presude u kojima se primenjuju američke kazne, kazala je čelnica evropske diplomatija Federika Moggerini.

„Evropski savet je 17. jula odobrio dopunu aneksa 'statuta blokiranja' o nuklearnom dogovoru sa Iranom,“ kazale je ona posle sastanka u Briselu sa ministrima spoljnih poslova Evropske unije. „Statut blokiranja“ je zakon iz 1996. donet radi zaštite evropskih kompanija „od posledica vanteritorijalne primene zakona usvojenih od neke treće zemlje.“ EU je trebalo da, uz saglasnost svih 28 zemalja članica, dopuni ovaj zakon odredbom vezanom za američke sankcije protiv Irana.

Da li je vreme za Klub kupaca nafte?

NJUJORK, LONDON – Najava Kine i Indije da razmatraju obrazovanje „Kluba kupaca nafte“ kao odgovor na moć koju na tržištu ima Organizacija zemalja izvoznica nafte, pokazuje da se ovogodišnji rast cena sirove nafte, sa 30, na 80 dolara dešava u jednom potpuno novom kontekstu od onog iz prethodnih slučajeva. Predložena alternativa OPEC-u mogla bi predstavljati dobru vest za privrede zemalja uvoznica nafte, konstatuje **Bloomberg**.

Stroga klimatska politika menja situaciju

OPEC je u prošlosti mogao lako da diriguje tržište, povećanjem ili smanjenjem proizvodnje, jer kontroliše rezerve najdostupnije, samim tim i proizvodno najjeftinije nafte. Kada je potražnja rasla, kartel je mogao ograničenjem ponude da podigne cene. Nezavisni proizvođači bi, doduše, tada počinjali nove

projekte, ali je njihova finalizacija mogla zahtevati i čitavu deceniju, što je u mogućnosti da dodatno otvori proizvodne ventile i cer proizvodnje bi tada izlazili iz posla, što pokazuje primer iz 2008. kada su oduzimali ekonomičnost ulaganju u proizvodnju alternativnih naftnih derivata u sektoru transporta.

Situacija je počela da se menja sa zaoštavanjem globalne klimatske politike, što je u kombinaciji sa teretom visoke cene nafte, navelo zemlje uvoznice energije da traže puteve smanjenja zavisnosti od „prljavih“ i skupih goriva. Kina je prvi put 2012. godine predložila formiranje „kontra-kartela“, ali drugim uvoznicama, uključujući tu Evropu i SAD, to nije bilo interesantno. Sada se, međutim, sa ubrzanom elektrifikacijom saobraćaja, situacija menja i kao znak slabljenja snage proizvođača, na račun jačanja uloge kupca, analitičari vide strategiju OPEC-a da kontroliše rast cena nafte u obostrano prihvatljivim granicama. Opomenu OPEC-u je uputio preko **Twittera** nedavno i američki predsednik Trump, bez obzira na profit koji na visokim cenama nafte ostvaruju proizvođači iz američkih naftnih škriljaca.

Četiri potencijalna moćna člana kluba potrošača

Analitičari smatraju da će predlog Kine i Indije verovatno dobiti podršku Japana i Evrope. Klub kupaca nafte je i veoma dobra vest za čovekovu okolinu, dodaje agencija i navodi da pomenuta njegova potencijalna četiri člana zajedno proizvode 65% električnih vozila u svetu, a troše 35 odsto svetske nafte. Malo je verovatno da će se Klubu pridružiti SAD, koje jesu neto proizvođač, a ne potrošač nafte, ali i dalje ostvaruju deficit od oko 200 milijardi dolara u trgovini tom energetsom sirovinom.

Uprkos tome, grupa koju bi činili Kina, Indija, Japan i Evropa imala bi veoma jaku pregovaračku poziciju prema OPEC-u da, adutima baziranim na jačanju energetske tranzicije ka čistim gorivima i električnim vozilima. Sa te pozicije oni mogu da traže dogovor o zadržavanju cena nafte u umerenim granicama od, recimo, 30 do 50 dolara u zamenu za dogovaranje „stepenaste“ tranzicije. U protivnom, potrošnja nafte u svetu mogla bi biti srezana za 50%, kako to zahteva Pariski sporazum, što bi označilo kraj naftnog doba, konstatuje **Bloomberg**.

Eksperti, međutim, ukazuju na činjenicu da je uvođenje alternativa nafti spor, vrlo spor proces, dok je OPEC u stanju da veoma brzo uveća, ili smanji proizvodnju. Ipak, trend, koliko god bio spor, ide u prilog energetske tranziciji i zahteva od OPEC-a da dobro osmisli strategiju. Jer, jednom ako se članovi Kluba kupaca nafte odluče da politikom podsticaja preusmere na tzv. *elektromobilnost*, i u tome dobiju podršku auto industrije, mesta za pregovore više neće biti.

Digitalizacija ruske naftne privrede uprkos sankcija

MOSKVA - Procenjuje se da će digitalizacija ruske naftne industrije do 2035. godine koštati 24 milijarde rubalja (380 milijardi dolara), iako bi taj proces mogao da bude ometen sankcijama SAD i EU, prenosi portal *Your Oil And Gas News*.

Prema procenama Vygon Consulting iz Moskve, naftne kompanije moraju potrošiti oko 5% svog celokupnog budžeta za kapitalne troškove na najsavremenije tehnologije kako bi uspešno ušli u digitalizaciju poslovanja.

Royal Dutch Shell trenutno kontroliše sve svoje izvore nafte online tehnologijom i u realnom vremenu, a BP se brzo kreće ka sopstvenoj digitalnoj konverziji. Bez obzira na to, realizaciju ovog cilja mogu omesti ekonomske sankcije Vašingtona i Brisela protiv Rusije, navodi portal i ukazuje na primer američkog IT giganta Oracle, koji je morao ranije ove godine da revidira svoje ugovore sa ruskim kupcima. S obzirom na ograničeni pristup zapadnoj tehnologiji, ruske naftne kompanije mogu se obratiti domaćim pružiocima usluga ili kompanijama iz Kine ili jugoistočne Azije.

Gazprom Njeft je zacrtao sebi cilj da postane nosilac primene digitalne tehnologije u ruskom naftnom sektoru, ali oslanjanjem na razvoj ruskog digitalnog standarda. Pored ograničenog pristupa savremenim tehnologijama, ruske naftne kompanije suočavaju se sa drugim preprekama, kao što su više poreza, nerazvijeno tržište kapitala, nedostatak rizičnog kapitala i loša konkurencija u segmentu usluga naftnih polja.

Duma usvojila zakon o oporezivanju viška dobiti naftnih kompanija

MOSKVA - Ruska državna дума usvojila je 5. jula zakon o uvođenju poreza na višak dobiti u naftnoj industriji u zemlji. Novi poreski sistem će biti testiran od 1. januara 2019. nekoliko godina na ograničenom broju naftnih depozita, nakon čega će biti odlučeno da li biti primenjen na celokupnu naftnu industriju, prenosi *TASS*.

Sada naftne kompanije u Rusiji plaćaju porez na proizvodnju mineralnih sirovina (MET) i izvozne carine. Porez na višak dobiti bi trebalo da delimično zameni MET: njegova stopa će iznositi 50%, ali za razliku od MET-a, neće se uračunati na količinu proizvedene nafte, već na prihode od prodaje umanjene za plaćene izvozne carine, kao i troškove proizvodnje i prevoza.

Izbacivanje dizelaša neće doprineti klimatskim ciljevima EU

BRISEL – Udeo automobila sa dizel motorima očekuje se da padne na sveta pet odsto na tržištu Evropske unije do 2030, ali to neće doprineti realizaciji EU ciljeva smanjenja emisija, naprotiv, pokazuje jedna nova studija.

Konsultantska firma AlixPartners u analizi navodi da je udeo dizelaša u Evropi već pao sa 52% u 2015. godini, na 45% u 2017. Izbacivanje dizela će, međutim, samo otežati nameru EU da ostvari zacrtane ciljeve smanjenja emisija ugljen-dioksida (CO₂), dodaje se u studiji. Dizel se, naime pokazao manje štetnim po čovekovu okolinu od benzina. Iako ovo gorivo sadrži nešto više ugljenika, ukupno emitovanje CO₂ iz prosečnog dizel automobila je manje od benzinaca, navodi AlixPartners.

Ipak, dizel vozila emisiju veće količine azot oksida i sitnih čestica čađi koje mogu ući u pluća. „Potrebno je godišnje do 2021. ostvariti smanjenje emisija CO₂ po stopi od 4,6% iz ukupne EU transportne flote. Ipak, u 2017, ukupne EU emisije CO₂ porasle su za 0,3 grama po kilometru,“ navodi se u studiji

Globalno tržište derivata nafte premašiće 7 biliona \$ do 2024.

LONDON – Rastuća potražnja za lakšim naftnim derivatima, uz uvođenje više direktiva o smanjenju emisija u saobraćaju, uvećaće osetno udeo tržišta naftnih derivata, pokazuje analiza **Global Market Insights**.

Ovaj konsultant projektuje da će globalno tržište naftnih rafinerijskih proizvoda dostići do 2024. godine vrednost od preko sedam biliona dolara. Poseban veliki rast potražnje „čistijih“ goriva projektuje se u sektoru avio-saobraćaja. U 2017, drumski saobraćaj je zahvatio preko 40% celokupnog tržišta rafinerijskih proizvoda.

Američki sud odbacio „klimatsku“ tužbu Njujorka protiv majorsa

NJUJORK – Jedan američki sud odbacio je u četvrtak, 19. jula tužbu grada Njujorka protiv najvećih naftnih kompanija, da su odgovorni za zagađenje megalopolisa i samim tim dužni da plate nadoknadu koja bi se svakako merila možda i desetinama milijardi dolara.

Odbacujući tužbu grada protiv kompanija Chevron, ConocoPhillips, Exxon Mobil i Royal Dutch Shell, okružni sudija iz Menhetna, John Keenan rekao je da se problemi vezani za klimatske promene moraju rešavati preko federalne regulative i spoljne politike, prenosi agencija Reuters.

Spajanje japanskih rafinerija u najvećeg prerađivača nafte u Aziji

TOKIO – Japanski prerađivači nafte Showa Shell i Idemitsu Kosan postigli su dogovor o spajanju, koji će se realizovati aprila 2019. i potencijalno stvoriti vodećeg azijskog rafinerijskog giganta sa kapacitetom prerade 1,06 miliona barela na dan, objavio je **Platts**.

Ovo spajanje je dugo odlagano zbog protivljenja najvećih deoničara u porodici Idemitsu, osnivaču istoimene kompanije.

Iz kompanija se navodi da je na ovom dogovoru posebno insistirao saudijski naftni gigant Saudi Aramco, vlasnik 15% udela u Showa Shell-u.

Nema otkrića nafte? Nema problema!

NJUJORK – Ugledni američki berzanski konsultant navodi da nema razloga za brigu da će pad investicija u nove izvore nafte u poslednjim godinama dovesti do novog talasa divljanja cena ove sirovine.

Na argumente da su nova otkrića nafte na najnižem nivou u poslednjih sedam decenija, zbog čega je skok cena „neizbežan“, Robert Boslego, vlasnik istoimene firme za upravljanje poslovnim rizicima, odgovara da su dokazane rezerve nafte na najvećem nivou ikada registrovanom.

„Do 2050. godine potrošnja neće iscrpeti ni polovinu postojećih proverenih rezervi,“ kaže Boslego i konstatuje da smatra „visoko nestabilnim

JULI 2018. GAS

Naftni majorski nastavljaju sa okretanjem prirodnim gasu

LONDON - Najveće svetske naftne kompanije nastavljaju da se sve više usmeravaju na poslove sa prirodnim gasom, pokazuju upravo objavljeni podaci industrijskog konsultanta **Wood Mackenzie**.

Reuters u Edinburškoj kompaniji saznaje da je pet najvećih svetskih naftnih kompanija BP, Exxon Mobil, Royal Dutch Shell, Total i Chevron, uvećalo u poslednjih deset godina proizvodnju prirodnog gasa za ukupno 15 odsto.

Pri tom se izdvaja francuski Total, u čijoj ukupnoj proizvodnji ugljovodnika prirodni gas već učestvuje sa 61%, prema 47% pre desetak godina.

Britanski BP planira da poveća proizvodnju gasa za 900.000 barela ekvivalenta nafte do 2021. Royal Dutch Shell je u 2016. realizovao jedan od najvećih poslova u istoriji naftne privrede, kupivši proizvođača gasa BG Group za 52 milijarde dolara.

Finansiranje Severnog toka 2 SAD ne mogu osujetiti

FRANKFURT – Gasprom će biti u stanju da finansira gradnju gasovoda Severni tok 2, čak i ako SAD nametnu sankcije zapadnoevropskim partnerima ruske kompanije u tom projektu, kazao je jedan od rukovodilaca ovog bezmalo 12 milijardi dolara skupog posla.

„Projekat će definitivno biti finansiran. Važno je da Gasprom i Rusija trenutno raspolažu sa visokom likvidnosti u evrima,“ rekao je za nemački magazin **Welt am Sonntag** Paul Corcoran, finansijski direktor projekta Severni tok 2.

On je dodao da bi anti-ruske sankcije štaviše mogle rezultirati stvaranjem više opcija za finansiranje gradnje gasovoda, jer su pomogle uvećavanju deviznih rezervi Kremlja.

Predlog američkog Zakona protiv Severnog toka 2

LONDON – Nemački Wintershall i austrijski OMV saopštili su da pažljivo prate raspravu u SAD projekta Severni tok 2, sa predlaganjem, sredinom jula, zakona u Senatu o sankcionisanju kompanija koje učestvuju u gradnji tog gasovoda.

Komitet za životnu sredinu Senata SAD predložio je zakon o sankcijama, uz argument da je njegov cilj „jačanje energetske bezbednosti“ članica NATO, a ujedno i otvoriti prostor izvozu američkog LNG-a.

Iz Wintershall-a i OMV-a, koje su dve od pet evropskih kompanija iz konzorcijuma Nord Stream AG, rečeno je agenciji **ICIS** da „veoma pažljivo“ prate tok ovog predloga u američkom kongresu

G-DRIVE FUEL

100
OKTANA

**MOĆNA
TRANSFORMACIJA**

POVEĆANJE SNAGE MOTORA DO 7%

POBOLJŠANA DINAMIKA UBRZANJA DO 10%

SMANJENJE NASLAGA NEČISTOĆA NA MOTORU DO 6 PUTA

**NAJBOLJE JE
PRED VAMA**

PETROL STATIONS
GAZPROM

Preko Nemačke i Turske ići će 90% ruskog izvoza gasa u Evropu

MOSKVA – Dva nova projekta ruskih gasovoda – Severni tok 2, kapaciteta 55 milijardi kubnih metara godišnje (bcm/y) i Turski tok, kapaciteta 32 bcm/y, preusmeriće na Nemačku i Tursku transport bezmalo celokupnog gasa koji Gasprom trenutno prebacuje preko Ukrajine, konstatuje u analizi od 12. jula **Jamestown fondacija**.

U 2017. godini, Gasprom je isporučio na tržište EU 155 bcm i dodatnih 23 bcm u ne-EU zemlje (uključujući Tursku), uz transport 93,5 bcm preko Ukrajine, saopšteno je 12. jula iz Gazprom Export-a.

Kada Severni tok 2 bude zagrađen, preko 70% celokupnog izvoza ruskog gasa u EU ići će tim putem i preko jedne zemlje, Nemačke. Sa dve cevi Turskog toka skoro 90% izvoza ruskog gasa u Evropu i Tursku ići će preko dve zemlje, Nemačke i Turske.

Što se tiče Turskog toka, Jamestown u analizi potvrđuje preovlađujuće ocene analitičara da je najrealnija opcija za nastavak druge cevi ona preko Bugarske (do njenog projektovanog gasnog čvorišta u Varni), Srbije i Mađarske. Pri tom podseća na stav ruske strane da neće ulaziti u ovaj projekat dok ne dobiju garancije iz Evropske komisije da je u skladu sa energetsom regulativom EU. Ta analitičko-propagandna kuća konstatuje da Briselu neće biti lako da ospori Bugarskoj realizaciju njenog regionalnog gasnog haba, ako prema očekivanjima Gasprom dobije dozvolu za projekat Severni tok dva.

Zašto Rusija daje zeleno svetlo za izvoz turkmenistanskog gasa u Evropu?

BAKU – Prilično nezapaženo i u stručnoj javnosti prošla je informacija da je Rusija u junu odobrila nacrt Konvencije o pravnom statusu Kaspijskog mora, u koji je uključena odredba da se priobalnim zemljama dozvoljava gradnja podmorskih cevovoda uz saglasnost svega tri države preko čijih sektora će biti postavljene cevi.

Azerbejdžanska agencija **Trend** u analizi 17. jula konstatuje da ovo daje zeleno svetlo za gradnju dugo planiranog i iz Moskve blokiranog projekta Trans-kaspijskog gasovoda (TCP) od Turkmenistana do Azerbejdžana, odnosno direktan izvoz turkmenistanskog gasa u Evropu.

U traganju za razlozima promene stava Moskve, agencija ukazuje na gotovo izvesnu saglasnost koju će Brisel dati ruskom projektu gasovoda Severni tok dva, uz već saopšten stav da ne postoje pravne osnove za suprotnu odluku, pošto EU zakonodavstvo ne može da se primeni na offshore deo tog projekta. Ovim projektom Gasprom zadovoljava svoj ključni energetske interes, kada je Evropa u pitanju, dok EU, zauzvrat, dobijaju dugoročan i stabilan ne-ruski izvor snabdevanja gasom iz Turkmenistana, preko offshore rute koja premošćava Rusiju.

Prema Trendovoj analizi, Rusija „propuštanjem“ prolaza turkmenistanskom gasu na tržište Evrope otežava prostor na tom svom glavnom tržištu ključnom dugoročnom rivalu i jedinom koji bi osetnije morao da ugrozi dominantnu poziciju Gasproma na tom tržištu - Iranu. „Razumnija opcija za Rusiju je da dozvoli ograničene (prethodno dogovorene i u Moskvi odobrene) količine izvoza turkmenskog gasa u Evropu, nego da bude posmatrač prodora iranskog gasa na to tržište u budućnosti,“ piše Trend.

Total postaje druga LNG kompanija u svetu

PARIZ – Francuski Total je objavio kupovinu poslova proizvodnje utečnjelog prirodnog gasa (LNG) od francuskog gasnog kolosa Engie za 1,5 milijardi dolara. U slučaju poboljšanih prilika na tržištu nafte u narednim godinama, ugovor predviđa dodatnu isplatu do 550 miliona dolara bivšoj kompaniji Gaz de France, objavljeno je sredinom jula na portalu Totala.

Međutim, faktor sa više nepoznanica koji nedostaje da bi se mogla određenije projektovati situacija na tržištu u 2019. godini je – koliko nafte će proizvoditi OPEC, konstatuje analitičar Seeking Alpha.

LNG portfolio Engie-a uključuje, pored ostalog, udele u projektu Cameron LNG u SAD (Foto dole), kao i u poslovima utečnjavanja gasa, u dugoročnim kupoprodajnim ugovorima za LNG, jednu tankersku LNG flotu, kao i pristup regasifikacionim kapacitetima u Evropi.

Total navodi da će sa ovom kupovinom postati drugi najveći LNG igrač u svetu sa udelom od 10% na globalnom tržištu i LNG portfolijom do 2020. od ukupno 40 miliona tona godišnje.

Gasprom ide u razvoj novog gigantskog gasnog polja

MOSKVA - Gasprom je 14. jula objavio odluku o razvoju ogromnog gasnog polja pod imenom Harasavej na severu poluostrva Jamal, što **Platts** tumači kao znak da ruski energetski gigant svoju proizvodnu bazu potiskuje na sever, na račun zapadnog Sibira.

Procenjuje se da polje sadrži dva biliona kubnih metara prirodnog gasa i potencijal proizvodnje 32 milijarde kubika godišnje. Radovi na ovom mega polju počće iduće godine, dok se prve proizvedene količine očekuje 2023.

Na poluostrvu Jamal nalazi se super-gigantsko polje Bovanenko koje sadrži 4,9 biliona m³ gasa. Odatle je lani proizvedeno 83 milijarde m³ gasa, a proizvodnja može biti povećana čak do 140 milijardi kubika godišnje.

Harasavej je još bliži gasovodima koji vode gas prema Evropi, posebno sistemu Severni tok, kuda bi iduće godine trebalo da do Nemačke i dalje Evrope stiže godišnje 110 milijardi kubika gasa.

U Gaspromu ističu da će snabdevanje koridora Severni tok gasom sa Jamala biti osetno jeftinije za kompaniju od korišćenja postojeće tranzitne rute preko Ukrajine.

JULI 2018. REGION

Rumunija: Veći offshore nameti naftnim kompanijama

BUKUREŠT – Poslanički dom rumunskog parlamenta izglasao je 9. jula novi offshore zakon, kojim se uvode porezi naftnim i gasnim kompanijama koje rade na području Crnog mora. Dok iz vladajuće partije poručuju da je cilj zakona da smanji energetske zavisnost Rumunije od Rusije, iz naftnih kompanija stižu upozorenja da će novi nameti ugroziti buduće investicije.

Izmene zakona znače da će operatori crnomorskih projekata morati da plaćaju progresivne poreze na bilo kakvu dodatnu zaradu ostvarenu ne proizvodnji nafte i gasa. Takođe će biti u obavezi da 50% ukupne proizvodnje namene tržištu Rumunije, prenosi **EurActiv**.

Najveće kompanije sa poslovima u tom području su Lukoil, Exxon Mobil, PanAtlantic Petroleum i Romgaz. Usvojeni izmenjeni zakon stupiće na snagu kada ga potpiše predsednik Rumunije Klaus Iohannis.

Rumunska vlada povukla predlog zakona o plafonu na cene gasa

BUKUREŠT – Vlada Rumunije povukla je predlog zakona kojim je trebalo da se uvede plafon na cene prirodnog gasa u toj zemlji od 55 leja (11,8€, 13,86\$) za MWh do 2021. godine. Bukureštanski poslovni časopis Business Review (BR) javio je da je 20. jula predlog zakona uklonjen sa veb sajta ministarstva finansija.

Dva proizvođača gasa u Rumuniji su državni Romgaz i austrijski OMV Petrom. Na vest o predlogu zakona, vrednost tih kompanija na berzi pala je u četvrtak za oko četiri odsto, odnosno ukupno za 1,45 milijardi leja (oko 300 miliona evra) u jednom danu, piše BR.

Vlada FBiH blokirala pokušaj Ine da stavi Energopetrol pod hipoteku

SARAJEVO - Na sednici Nadzornog odbora Energopetrola predstavnik Vlade FBiH usprotivio se nameri većinskog vlasnika – hrvatske Ine - da se pod hipoteku stavi sva imovina te bosanske kompanije u cilju uzimanja zajma. **Klix.ba** prenosi 10. jula da vlada FBiH, iako je manjinski deoničar, može da traži zaštitu protiv ovakve odluke.

INA je u februaru postala vlasnik 88,6% deonica bosanskog naftnog distributera, a suvlasnik MOL je isplaćen. Federacija BiH, koja nije učestvovala u dokapitalizaciji, smanjila je svoje učešće sa 22,1 na 7,6%.

U poslednjem izveštaju Agencije za privatizaciju FBiH navodi se da INA namerava da proda imovinu Energopetrola u vrednosti od 6,5 miliona maraka. Hrvatska kompanija je već prodala dve benzinske stanice i jedan veći poslovni prostor. Energopetrol ima mrežu od oko 60 benzinskih stanica.

MITAN OIL

Evropski sud: Mađarska mora da izruči Zolta Hernádija Hrvatskoj

ZAGREB - Evropski sud u Luksemburgu je 25. jula objavio da Mađarska nije smela da ignoriše evropski nalog za hapšenje u slučaju šefa MOL-a Zolta Hernadija samo na osnovu odluke njihovog državnog tužilaštva o obustavljanju krivične istrage u okviru koje je Hernadi ispitan tek u svojstvu svedoka.

Na osnovu ovog stava, Mađarska je u obavezi da izruči čelnika MOL-a Hrvatskoj, ili bi mogla ući u spor s Evropskom unijom, doznaje **N1** televizija sa Županijskog suda u Zagrebu.

Vlada Hrvatske prihvatila novi Zakon o biogorivima

ZAGREB – Vlada Hrvatske prihvatila je 19. jula (u skladu s EU Direktivom 2015/1513) izmene Zakona o biogorivima za sektor transporta kojim se do 2020. udeo biogoriva iz prve generacije ograničava na maksimalno 7% u ukupnoj godišnjoj neposrednoj potrošnji energije u prevozu. Indikativni minimalni nacionalni cilj obaveze potrošnje naprednih biogoriva u transportu postavlja se na 0,1% s mogućnošću da se iduće godine poveća.

Količine biogoriva koje nisu stavljene na tržište u prethodnoj godini neće moći da se prenose u tekuću godinu već će obveznici stavljanja biogoriva na tržište morati da plate naknadu. Naime, prema tumačenju vlade, od donošenja Zakona bilo je dovoljno vremena da se uspostave snabdevački lanci i da se usvoje tehnologije umešavanja goriva, a obavezu iz 2020. nije moguće ispuniti u godini iza.

Exxon Mobil: Peak Oil neće doživeti ni naši praunuci

HJUSTON – Najveća svetska tzv. nezavisna naftna kompanija, Exxon Mobil u upravo objavljenom Pregledu za 2018. daje projekcije proizvodnje i potrošnje energije do 2040. uz zaključak i odgovor projekcijama skorog početka pada potrošnje nafte (peak oil) – da to neće doživeti ni naši praunuci.

Prema analizi Exxon-ovih eksperata:

- Ne fosilna goriva će u 2040. dostići udeo od 22% u ukupnom globalnom energetsom miksu
- Nafta će nastaviti da bude glavni izvor energije, posebno zbog potreba transportnog i petrohemijskog sektora
- Najveći rast beležiće potrošnja prirodnog gasa, prvenstveno namenjena rastu potrošnje električne energije i industrije
- Nafta i gas će nastaviti do 2040. da podmiruju 55% svetskih potreba za energijom
- Udeo uglja će pasti, jer se zemlje OECD i Kina okreću čistijim gorivima
- Potražnja za nuklearnom energijom beležiće rast od 70% između 2016. i 2040, predvođena Kinom
- Vetar, sunce i biogoriva će 2040. zahvatati pet odsto miksa globalne potrošnje energije.

Pomalo šokantni su podaci vezani za posledice ne-investiranja u nove izvore nafte. Ukupna ponuda bi u tom slučaju u 2040. bila manja za 18 miliona barela na dan. Drugim rečima, to bi se desilo ako bi sve kompanije danas obustavile bušenja.

Međutim, da bi se zadovoljile potrebe sveta u 2040. potrebno je dnevno pronalaziti 97 miliona barela nove nafte, pokazuju podaci Exxon Mobila. A u utrobi zemlje je, prema analizi američke kompanije, ostalo još čak 4,5 miliona barela dostupne nafte.

Osnovni zaključci iz izveštaja su:

- Bez novih investicija doći će do strmog pada ponude nafte
- Potrebno je više od 80% nove ponude nafte da bi se nadomestilo prirodno iscrpljivanje postojećih rezervi
- Proračun IEA je da je za to potrebno godišnje ulagati u upstream oko 400 milijardi dolara do 2040.
- Pored izobilnih postojećih neiskorišćenih rezervi, njihov obim će rasti dalje sa napretkom tehnologije
- Manje od jedne četvrtine globalnih rezervi nafte je potrošeno
- Preostale rezerve nafte dovoljne su za pokrivanje potreba postojećeg obima potrošnje za 150 narednih godina

Preti nestašica „prljavog“ brodskog goriva

NJUJORK, SINGAPUR - Naftne rafinerije su počele da se oslobađaju visoko-sumpornog brodskog goriva u očekivanju kolapsa potražnje za manje od 18 meseci, piše **Bloomberg**.

Zalihe su ove godine smanjene u SAD i u Singapuru i direktno vezani trgovci kažu da su neke rafinerije već počele da režu proizvodnju pred stupanje na snagu pravila Međunarodne pomorske organizacije (IMO) 1.januara 2020., koja smanjuju dozvoljenu koncentraciju sumpora u gorivima koja koriste plovila sa 3,5% na samo 0,5%.

Bloomberg prenosi ocene eksperata i trgovaca da cene nafte na tržištu mogu biti pogođene u slučaju da rezanje proizvodnje visoko sumpornog lož ulja u rafinerijama ide brže od samog smanjenja potražnje. Tržište se, naime, već nalazi u tzv. backwardation situaciji, odnosno stanje unazeđenja ili nestašice, kada su cene za neposredne isporuke veće od onih za kasnije termine, što je struktura koja može kazniti trgovce koji se odlučuju da skladište naftu.

"To je bukvalno savršena oluja", komentariše ponašanje prerađivača nafte Nevyn Nah, energetski analitičar iz Singapura. "Bilo koji umešivač mazuta čiji će lizing za zakup / skladištenje sada isteći neće ga obnavljati zbog backwardation-a." To će ograničiti sposobnost industrije da proizvede prikladno brodsko gorivo, rekao je on.

Brodovlasnicima naftnih tankera posao neisplativ

LONDON – „Vlasnici naftnih tankera se predaju“, piše **Bloomberg**, komentarišući „neisplativu“ situaciju u ovom sektoru nastalu posle 19 meseci srezanog izvoza zemalja OPEC i ne-OPEC i zaoštavanja regulative o čistoći brodskog goriva.

U takvim okolnostima, brodovlasnici su počeli da se oslobađaju flote super tankera ritmom nezabeleženim od osamdesetih godina, navode iz firme Global Marketing Systems, jednog od u svetu najvećih kupaca brodova namenjenih otpadu.

Iako ovaj talas slanja tankera na rasklapanje na obale Indije i Bangladeša odražava najniže čarter tarife u poslednjim decenijama, analitičari u njemu vide i mogućnost preokreta u ovom sektoru pomorske privrede. Morgan Stanley procenjuje da bi globalna flota tzv. veoma velikih prevoznika nafte (VLCC) (200-315 hiljada tona nosivosti) mogla zabeležiti manjak za 100 miliona barela transportnih kapaciteta do kraja 2020.

Prosečna zarada za rentiranje VLCC tankera kapaciteta dva miliona barela nafte pala je od početka ove godine za čak 65%, na 6.159 dolara na dan, što je najniži nivo od 2009, pokazuju podaci najvećeg brodskog brokera na svetu firme Clarkson Research Services. Prošle godine dnevni najam je iznosio oko 17.800 dolara, a 41.500 dolara 2016. i bezmalo 65.000 dolara 2015.

Bloomberg: Exxon prelazi na dugoročne ugovore sa azijskim rafinerijama

NJUJORK - Exxon Mobil pregovara sa nekoliko azijskih prerađivača nafte o sklapanju dugoročni ugovora za izvoz lake nafte iz bazena naftnih škriljaca Permian počev već od ove godine, javlja u utorak Bloomberg.

Dugoročni ugovori, koji obuhvataju prodaju tovara dogovorenog kvaliteta, količine i cene u utvrđenom periodu, generalno nisu praksa američkih naftnih kompanija. One većinu poslova sklapaju na spot osnovi, zavisno od uporedivih troškova američkih isporuka prema tovarima sa Bliskog istoka i Azije.

Exxon je poslednjih meseci zaposlio trgovačke eksperte i analitičare radi proširenja poslova mimo obične prodaje svoje nafte i derivata, nastojeći da poporavi položaj u oblastima gde vladaju konkurenti.

Rusija na Arktiku gradi kompleks za pronalaženje nafte i gasa

MOSKVA -Rusija namerava da do septembra iduće naredne godine izgradi prototip kompleksa za geološka istraživanja dna Severnog okeana s ciljem da se pronađu nova ležišta nafte i prirodnog gasa.

Kako prenose **lokalni mediji**, kompleks će izvoditi radove bušenja dna ledenog okeana ukupne dubine do pet metara, tamo gde je podloga mekana, kao i rupa od 25 centimetara u slučaju da su u pitanju stene.

Radove na izradi kompleksa će izvoditi konstruktorska firma Rubin, jedan od svetskih lidera kada je reč o projektovanju podmornica i podvodne tehnike.

Ovoj misiji je prethodila ekspedicija podvodnog aparata Mir još 2007. godine kako bi dokazala da je arktičko dno nastavak sibirske kontinentalne platforme, tako da Rusija raspolaže pravom da eksploatiše naftni i gasni potencijal tog područja.

Zatim je 2013. godine Fond za perspektivna istraživanja u saradnji s Rubinom osmislio plan izrade tehničkih sredstava kako bi se uopšte i pokrenuo projekat istraživanja te zone.e

WSJ: Objavljuje li Saudijska Arabija tačne podatke o svojoj proizvodnji?

NJUJORK – Saudijska Arabija vrši pritisak na nezavisne energetske analitičare da promene na dole procene njene proizvodnje nafte, saznaje **Wall Street Journal** od „lica upućenih u ovo pitanje“

Njujorški berzanski dnevnik piše 8. avgusta da bi ova intervencija Rijada mogla dovesti Saudijsku Arabiju u sukob sa ostalim članicama inače ne naročito stabilne Organizacije zemalja izvoznica nafte (OPEC).

Najveći izvoznik nafte u tom kartelu saopštio je da je OPEC smanjio proizvodnju u julu, ali procene iz američkih vladinih i nezavisnih agencija, poput **Platts-a**, kažu da je ta organizacija zapravo povećala proizvodnju u tom mesecu. Razlike u procenama idu čak do pola miliona barela na dan, piše WSJ.

Podaci koji pokazuju različite trendove između zvaničnih i nezavisnih procena Saudijske proizvodnje obelodaniće se u ponedeljak u mesečnom izveštaju kartela, što može dovesti do zabune na tržištima o tome koliko nafte zapravo stiže do potrošača, prenose izvori **WSJ-a**.

"Saudijski imaju utisak da znaju šta rade ... ali bi mogli izgubiti na kredibilitetu", rekao je John Hall, predsednik britanske konsultantske kuće Alfa Energy. "To bi moglo povećati kolebljivost" u cenama, dodao je on.

Shell: Duboko podmorje isplativo pri ceni barela of 30\$

LONDON – Naftni majors Royal Dutch Shell navodi da su troškovi bušenja u dubokom podmorju smanjeni do te mere tokom godina niskih cena nafte da je sada isplativo iz ovih nekonvencionalnih izvora vaditi naftu i pri ceni barela od 30 dolara. Prema analizi anglo-holandske kompanije, offshore izvori nafte su sada isplativiji za investitore od eksploatacije nafte iz onshore škriljaca.

„Odlično je imati oba posla u portfoliju, ali mereno odnosom uloženog i povraćenog novca, naši izvori u dubokim vodama imaju značajno veći potencijal gotovinskog toka,“ rekao je za *Financial Times* Andy Brown, šef sektora za istraživanje i proizvodnju u Shell-u.

Saudijska Arabija otkazuje IPO za Saudi Aramco

RIJAD - Saudijska Arabija otkazuje izlistavanje na domaćim i stranim berzama akcija državnog naftnog giganta, kompanije Saudi Aramco. Inicijalna javna ponuda (IPO) 5% akcija kompanije koju Rijad procenjuje na čak 2.000 milijardi dolara, bila je najavljivana kao najveći posao te vrste u istoriji.

„Odluka da se IPO otkaže doneta je pre nekog vremena, ali o njoj još niko ne želi javno govoriti, tako da izjave postepeno idu od toga da se IPO odlaže, dok se ne objavi da se ustvari otkazuje“, prenosi 20. avgusta *Reuters* informaciju do vijenu i y upućenog izvora.

Lideri pet država potpisali konvenciju o Kaspijskom moru

AKTAU (Kazahstan) - Rusija, Iran, Kazahstan, Turkmenistan i Azerbajdžan potpisali su u nedelju 12. avgusta u kazahstanskom gradu Aktauu konvenciju za rešavanje pravnih pitanja u toj strateški važnoj regiji bogatoj energentima.

Ruski predsednik Vladimir Putin izjavio je da konvencija “popravlja isključivo pravo i odgovornost naših država za sudbinu Kaspijskog jezera i uspostavlja jasna pravila za njenu kolektivnu upotrebu”, saopštio je Kremlj, prenosi *Xinhua*.

„Dokument jasno reguliše pitanja graničnih, navigacijskih i ribarskih režima, utvrđuje principe vojno-političke interakcije zemalja učesnica i garantuje iskorišćavanje Kaspijskog mora isključivo za miroljubive svrhe,“ rekao je Putin.

Aktivnosti za potpisivanje konvencije datiraju od 1996. godine, a ministri spoljnih poslova pet država postigli su konsenzus o njenom nacrtu u Moskvi u decembru 2017. godine.

Područje Kaspijskog mora raspolaže velikim zalihama nafte i prirodnog gasa, a u toku su razgovori o izgradnji prekomorskog gasovoda koji bi povezoao Turkmenistan i Azerbejdžan i olakšao prodaju gasa Evropi.

AVGUST 2018. GAS

OilPrice:

EU-američki LNG dogovor neće funkcionisati

NJUJORK – Portal *OilPrice.com* već u naslovu, bez dvoumljenja konstatuje da „LNG dogovor između SAD i EU neće funkcionisati“ i to zasniva na nekoliko nespornih činjenica. Obećanje čelnika Evropske Komisije Jean-Claude Juncker-a da će Evropa izgraditi dodatne uvozne terminale u sklopu najav većih kupovina američkog LNG-a, obesmišljeno je činjenicom da nema tržišta, odnosno kupaca ni za postojeće kapacitete, pa je čak tri četvrtine njih neiskorišćeno.

Uz to, u SAD postoje uska grla zbog nedovoljno kapaciteta utečnjavanja prirodnog gasa, što će donekle, zahvaljujući novim investicijama biti rešeno narednih godina.

Teško je očekivati, međutim, da će ti američki pogoni biti namenjeni za evropsko tržište, jer su cene LNG-a u Aziji značajno iznad onih u Evropi, posebno zbog velike potražnje Kine u sklopu „klimatske“ preorijentacije te zemlje na najčišće fosilno gorivo.

Najzad, tržišna privreda EU i SAD je zasnovana na liberalnom ekonomskom modelu, pa jednostavno nema logike da akter na strani ponude i potražnje prihvate i prate ovaj „politički“ dogovor, konstatuje portal.

Iza i iznad svega, naravno, stoji konkurencija ruskog gasa i činjenica da je Rusija tokom hladnog rata izgradila mrežu gasovoda ka istoku Evrope, a potom realizovala ili počela da gradi i nekoliko velikih pravaca snabdevanja tržišta na severozapadu i jugoistoku Evrope.

Uprkos geopolitičkih tenzija oko Ukrajine i Sirije, koji su zaoštrili odnose Rusije i Zapada, Moskva i Brisel savršeno koriste te kapacitete i jačaju energetske saradnju, isključivo rukovođeni tržišnim interesima.

Ruski prirodni gas se u Evropi prodaje po prosečnoj ceni od 10 dolara za milion Britanskih termalnih jedinica, što je daleko ispod cena sa alternativnih tržišta i LNG isporuka. Ben Beur, čelnik Royal Dutch Shell-a kaže: „Hoće li američki LNG stići u Evropu? Da, ali samo ako takav izbor bude imao (ekonomski smisla.“

EVRODIZEL

Da Vaš motor poleti!

MOTORNİ BENZINI

DW: Može li Bugarska izgraditi balkansko gasno čvorište? Teško.

SOFIJA – Deutsche Welle u analizi realnosti projekta stvaranja bugarskog, ili balkanskog gasnog haba kod Varne dolazi do zaključka da je Sofija dosta daleko od tog cilja. „...jer još ne ispunjava uslove Evropske unije, iako su joj oni jako dobro poznati“, kaže Klaus-Dieter Borchardt, zadužen za unutrašnje tržište energije u Evropskoj komisiji. Da bi dobila status čvorišta, poput na primer NBP-a u Velikoj Britaniji, ili TTF-a u Holandiji, Bugarska bi morala da obezbedi postojanje velikog likvidnog tržišta prirodnog gasa, što zauzvrat pretpostavlja veliku potražnju, više različitih pravaca snabdevanja, razne učesnike i regulisano pravo pristupa treće strane svim gasovodima, kaže za DW Jonathan Stern, vodeći gasni ekspert u Oksfordskom institutu za energetske studije (OIES).

EBRD: Daćemo novac ako

S druge strane, poruka Evropske banke za obnovu i razvoj je da je spremna da podrži projekat, „Ako u Bugarskoj bude videla više gasovodnih konektora i blisku saradnju sa Grčkom, kao osnovu za hab.“

Zaključak analize DW-a je, da je Bugarska mala riba u projektu u kome će pravila određivati velike ribe, a to su Rusija i Turska, bez kojih nema osnova za projekat gradnje gasnog čvorišta u Varni.

Naime, realno jedine značajne količine gasa mogu doći u Varnu samo preko druge cevi Turskog toka, kapaciteta nekih 16 milijardi kubika, a prema tom planu, najavljenom u maju, gasovod preko Bugarske bi bio transportovan preko Srbije i Mađarske do austrijskog haba u Baumgartenu.

Brisel, naime, podržava uslovno projekat Bugarskog gasnog čvorišta, pod uslovom da služi za skladištenje kako ruskog,

tako i kaspiskog gasa da bi ga tu, po tržišnom principu prava pristupa treće strane, po najpovoljnijim uslovima kupovali potrošači iz okolnih zemalja jugoistočne Evrope. Istovremeno se, međutim, provlači sumnja da bi Bugarska mogla da se zadovolji ulogom transporta gasa sa solidnom zaradom na tranzitnim taksama.

Potpredsednik Evropske komisije Maroš Šefčovič upozorio je da će gradnja bilo kakve nove gasovodne infrastrukture u Bugarskoj potpasti pod „veoma, veoma strogu“ procenu kako bi se garantovalo da je u skladu sa EU pravilima. „Međutim, najvažnije je da postoje izbor i opcije i da se bude trgovac, a ne običan prevoznik, odnosno sprovodnik (gasa),“ dodao je on.

Logična reakcija Moskve

Reakcija Moskve je logična posle fijaska sa projektom gasovoda Južni tok, koji je u poslednjem trenutku napušten upravo zbog odluke Bugarske da ga uslovi primenom trećeg evropskog energetskeg paketa, kojim bi Gazprom morao da dozvoli korišćenje polovine kapaciteta koji je finansirao i izgradio konkurentskim snabdevačima. Iz Moskve je sada poručeno da drugu cev Turskog toka do Evrope neće graditi pre nego što dobiju garancije iz Brisela.

Osim ruskog gasa iz Turskog toka, Bugarska gradi gasovodnu spojnicu sa Grčkom, kuda bi trebalo da dobija godišnje skromnih tri milijarde kubika (kaspiskog) gasa, uz moguću dogradnju na pet milijardi kubnih metara i nešto gasa bilo katarskog, bilo američkog gasa sa grčkih LNG terminala.

"Jasno mi je da ceo projekat Sofija predstavlja kao veliki uspeh, ali istina je da će Moskva i Ankara diktirati uslove, dok će želje i uticaj Bugarske ostati ograničeni, kada se radi o projektu Balkanskog gasnog čvorišta," kaže za DW poljski politički i energetske analitičar Jan Mus.

WTO delom prihvatio delom odbio spor Rusije protiv EU energetske propisa

BRISEL - Hrvatska, Mađarska i Litvanija diskriminiraju inostrane operatere gasovoda, utvrdio je panel Svetske trgovinske organizacije (WTO), prihvativši time deo ruskih prigovora na propise Evropske unije o tržištu prirodnog gasa.

Rusija je pokrenula spor pred WTO-om 2014. godine, tvrdeći da evropski propisi u sklopu tzv. Trećeg energetske paketa i energetska politika EU u celini nepošteno ograničavaju i diskriminiraju ruskog proizvođača prirodnog gasa Gasprom.

EU je usvojio paket reformi 2009. godine kako bi pospešio integraciju evropskog energetske tržišta i paralelno potaknuo jačanje konkurencije.

Prema ruskoj tužbi EU je zahtevom o razdvajanju sistema transporta gasa od proizvodnje i snabdevanja prekršio propise WTO-a, de facto onemogućujući Gaspromu vlasništvo nad gasovodima kojima je isporučivao gas na evropsko tržište.

S druge strane, Brisel je odobrio povlašćeni položaj dobavljačima utečenog prirodnog gasa (LNG) i proizvođačima-operaterima gasovoda koji nisu obuhvaćeni definicijom "prenosa" gasa, izuzimajući ih od obaveze razdvajanja poslova, tvrdila je Moskva.

Panel arbitara WTO-a odbacio je te tačke tužbe ali je prihvatio ruski prigovor na izuzeće nemačkog cevovoda OPAL, odobrenog za korišćenje ruskoj kompaniji pod uslovom da njegove isporuke ne premaše 50 kapaciteta OPAL-a, pokazuje presuda objavljena u prošli petak. Gasprom može prekoračiti taj limit samo ako godišnje konkurentskim dobavljačima na češkom tržištu proda tri milijarde kubnih metara gasa po fiksnoj ceni.

Panel WTO-a prihvatio je također prigovor Rusije prema kojoj su Hrvatska, Mađarska i Litvanija zauzele diskriminatoran stav prema Rusiji zahtevom da samo inostrani operatori gasovoda moraju raditi procenu sigurnosti snabdevanja.

U Briselu su presudu WTO-a ocenili važnim pozitivnim ishodom koji utvrđuje temeljne elemente Trećeg energetske paketa. "Komisija će sada detaljno analizirati presudu, posebno deo spornih pitanja u kojima usklađenost energetske politike EU s propisima WTO još nije priznata", navodi se u saopštenju Evropske Komisije.

U ruskom ministarstvu privrede ističu da će deo presude kojim su usvojeni ruski prigovori pomoći poboljšanju pristup ruskog gasa evropskom tržištu i osigurati ravnopravan tretman operatera gasovoda.

"To je pozitivan presedan koji omogućava promenu propisa koji su stvorili prepreke za ruske dobavljače na tržištu EUa, kako u zakonima EU tako i u zakonima pojedinih zemalja-članica", naglašavaju u ruskom ministarstvu.

Iz Gasproma su saopštili da su od samog početka tvrdili da evropska energetska politika mora uzeti u obzir interese dobavljača gasa, pa su zadovoljni tačkama presude kojima su usvojeni ruski prigovori.

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ

Привредна комора Србије је независна, савремена и одговорна небуџетска институција, национална асоцијација свих српских привредника која своју традицију, искуство, знање и стручност ставља у службу најбољег интереса својих чланица и српске привреде.

Били смо и остаћемо одговоран партнер и подршка вашем пословању кроз услуге пословног информисања и саветовања, издавања докумената и сертификата, унапређења економске сарадње са иностранством, независног суђења и арбитраже, едукације, као и заступања, заштите и промоције интереса наше привреде у земљи и свету.

AVGUST 2018. REGION

Podgorica: Izgradnja Jonsko-jadranskog gasovoda ako EU obezbedi novac

PODGORICA - Deonica Jonsko-jadranskog gasovoda kroz teritoriju Crne Gore bi koštala 120 miliona evra, saopšteno je u avgustu iz crnogorskog Ministarstva ekonomije.

“Rano je govoriti o načinima i izvorima finansiranja, ali Crna Gora očekuje znatnu podršku međunarodnih finansijskih institucija i EU”, navodi se u saopštenju.

Jonsko-jadranski gasovod bi se nadovezao u Albaniju na Transjadranski gasovod (TAP), poslednju deonicu tzv. Južnog evropskog gasnog koridora kojim bi u Evropu prvi put direktno preko, Turske, Grčke i Albanije u Italiju preko Turske, Grčke i Albanije u Italiju trebalo da stiže kaspijski – u ovom slučaju azerbejdžanski gas. Jonsko-jadranski gasovod bi iz Crne Gore produžio preko BiH, do Hrvatske.

“U toku je izrada idejnog projekta koja će trajati dve godine, nakon čega bi mogla početi i izgradnja, ukoliko četiri države kroz koje je planirano da ovaj krak prođe dobiju finansijsku podršku međunarodnih institucija”, dodaju iz Ministarstva u Podgorici

INA i Eni produžili koncesiju u Egiptu

KAIRO – Hrvatskoj Ini i Enijevoj egipatskoj kompaniji IEOC-u (International Egyptian Oil Company) odobreno je produženje licence na koncesiji Ras Qattara do 28. marta 2023. od strane nadležnih vlasti u Egiptu). Vrednost istražnih radova koji će se izvoditi na devet bušotina iznosi 11,7 miliona USD, javili su egipatski mediji.

Koncesija Ras Qattara pokriva područje od 104 km². Eni je za nju potpisao ugovor još

1989. godine preko svoje egipatske kompanije IEOC, a 1990. INA je prela 25% udela od IEOC-a.

Proizvodnja je započela 1994. godine na polju Zarif, a dve godine kasnije na polju Faras.

Do sada je ukupno proizvedeno oko 69 miliona barela nafte od čega je Inin udeo iznosio 7,5 miliona barela. INA Grupa u aktivnostima istraživanja i proizvodnje u Egiptu učestvuje od 1989. godine.

Gasprom traži od Energoinvesta otplatu ratnog duga za gas

SARAJEVO – Ruski Gasprom zatražio je od sarajevske firme Energoinvest da nastavi s otplatom ratnog duga za isporuku gasa, a koji iznosi oko 100 miliona konvertibilnih maraka, prenosi list *Dnevni avaz*.

U dopisu Energoinvestu ruska kompanija navodno predlaže da najveći deo duga na sebe preuzmu građani, i to isključivo iz Federacije, odnosno, kako kažu, Vlada FBiH bi trebalo da prihvati da se građanima do 2023. godine na račune za gas dodaje 8,55 KM koje bi išle na otplatu tog dugovanja.

SEPTEMBAR 2018. NAFTA

Energetska tranzicija: Vrela tema u naftnoj privredi

OSLO – Evropske naftne i gasne kompanije diverzifikuju svoje portfolije u koje uključuju emisiono čistije izvore energije, piše **Reuters**.

Agencija pri tom ukazuje na norvešku državnu naftno-gasnu kompaniju Equinor, bivši Statoil, koja se usmerava na offshore parkove vetrenjača. Prošle godine je otvorila prvi kompleks vetrogeneratora na moru kod Škotske, najavljuje izgradnju još tri ukupne vrednosti 11,7 milijardi dolara u SAD, Poljskoj i Britaniji, a prošle nedelje saopštila da planira da prva u svetu lansira i plutajuće vetrenjače radi snabdevanja energijom svojih naftnih i gasnih platformi na otvorenom moru.

Repsol, Total, BP

S druge strane, španski Repsol je ušao u poslove gradnje hidroelektrana, francuski Total razvija projekte solane energije i vlasnik je fabrike za proizvodnju skladišnih akumulatora za energiju, dok je britanski BP kupio najveću tamošnju kompaniju za punjenje električnih vozila.

„Za Equinor je diverzifikacija portfolija važnija jer je više oslonjen na upstream poslove, u poređenju sa konkurentima poput Shell-a, Totala ili BP-a, koje imaju veće downstream sektore koji će manje trpeti od energetske tranzicije,“ objašnjava za Reuters Rohan Murphy, energetska analitičar u kompaniji Alianz Global. Equinor je saopštio da planira do 2030. da petinu kapitalnih ulaganja, odnosno oko 12 milijardi dolara, usmeri na obnovljivu energiju.

Kompanija planira da smanji do 2030. troškove proizvodnje električne energije sa plutajućih vetroelektrana sa trenutnih 200 evra po MWh u Škotskoj, na 40 do 60 evra po MWh, čime bi postali konkurentni drugim izvorima energije.

Čelnik Equinora Eldar Saetre (foto gore) je odmah po preuzimanju kormila tadašnjeg Statoila, 2015. godine, odvojio u poseban segment poslove investiranja u obnovljivu i nisko-ugljeničnu tehnologiju, da bi šokirao mnoge u Norveškoj preimenujući kompaniju dve godine kasnije, kako bi iz njenih 46 godina starog naziva izbacio reč nafta (oil).

Energetska tranzicija najvruće pitanje

Energetska tranzicija u naftnoj privredi je verovatno trenutno najvruće pitanje,“ kaže za Reuters direktorka istraživanja u konsultantskoj firmi WoodMackenzie, Valentina Kretschmar. Posebno su zainteresovni akcionari tih kompanija, koji očekuju maksimalne dividend na kvartalnoj osnovi. “Pitanje koje postavljaju je da li je uopšte ispravno za naftne kolose investiranje u obnovljivu energiju, bez obzira što je nesporno da će taj sector i električna vozila nastaviti sa rastom,“ navodi ona.

“Pojedini kažu da treba da se držimo proizvodnje nafte i gasa, ali sam shvatio da će u nekom trenutku energetska tranzicija uticati na to. Možete doći do tačke gde će potrošnja nafte i gasa početi da opada,“ kaže Kretschmar.

Zašto se američka nafta iz Permiana ne može prodati za više od 55 dolara?

LONDON – Američka proizvodnja nafte upada u zamku suženih kapaciteta, što počinje da izaziva materijalne posledice na globalno snabdevanje sirovom naftom, stvarajući potisak na cene. Najveći problem predstavlja nedostatak naftovodnih kapaciteta za transport nafte iz polja škrljaca u zapadnom Teksasu i na istoku Novog Meksika do rafinerija na srednjem zapadu i izvoznih terminala na obali Meksičkog zaliva, piše agencija **Reuters**. Međutim proizvodnja u najvećem basenu škrljaca, Permianu je takođe stegnuta zbog manjka radne snage, opreme i materijala, što oštro podiže troškove bušenja i oštro podiglo cene radova. To se najočiglednije ogleda u oštrom padu cena koje proizvođači iz Permiana dobijaju za svoju naftu u poređenju sa drugim brendovima, a posebnom severnomorskim Brentom.

Proizvođači iz zapadnog Teksasa sada dobijaju tek 55 dolara po barelu nafte isporučene u Midland, u srcu Permiana, u poređenju s cenom Brenta od 79 dolara. Nafta iz Midlanda u Permianu se trenutno prodaje uz diskont od 14 dolara u odnosu na naftu uskladištenu u Cushingu, dok se istovremeno nafta iz tvog čvorišta prodaje za dodatnih 10 dolara ispod cene barela Brenta.

Midland se do sada prodavao ove godine uz prosečan diskont od preko 12 dolara po barelu u odnosu na Brent, prema minus četiri dolara u 2017. i manje od jednog dolara razlike u 2016., ali se ta razlika konstantno uvećava. Cene Midlanda su od kraja juna 2017. uvećane za svega 10 dolara (22 odsto), dok je barel Brenta istovremeno skuplji za 32 dolara (68 odsto), navodi Reuters i konstatuje da će se ovakve prilike odraziti na smanjenu proizvodnju američke nafte iz škrljaca a time i na ukupnu američku proizvodnju nafte u idućoj godini.

BP upozorava na posledice spajanja dva vodeća poljska naftaša

VARŠAVA, LONDON – Najavljeno spajanje dve najveće poljske naftne prerađivačke kompanije, PKN Orlen i Grupe Lotos moglo bi da ograniči konkurenciju u toj zemlji, saopštio je 10. septembra britanski majors BP.

Najveći poljski prerađivač nafte i distributer goriva PKN Orlen saopštio je u februaru da planira da kupi udeo od najmanje 53 odsto u Lotosu, najviše od dela koji kontroliše poljska država. Britanska naftno-gasna grupa je saopštila da će podneti Evropskoj uniji zvaničnu pritužbu protiv Poljske, prenosi **Reuters**.

„Ako se ovo spajanje realizuje, 95 odsto tržišta (snabdevanja naftnim proizvodima i prateće infrastrukture) kontrolisaće dve kompanije,“ konstatuje BP.

PKN Orlen poseduje mrežu od 1.771 benzinske stanice u Poljskoj, a Lotos 484, dok BP ima u toj zemlji 537 stanica.

Chevron povezuje naftnu opremu preko Interneta stvari

HJUSTON –Chevron (CVX) je pokrenuo je postupak predviđanja problema u održavanju svojih naftnih polja i rafinerija, što je nova tehnologija pomoću koje američki naftni majors očekuje da poveća efikasnost svojih poslova i uštedi godišnje milione dolara, piše *The Wall Street Journal*.

Koristeći Microsoft-ovu tehnologiju Interneta stvari (Internet of Things - IoT), tj. pametnog umrežavanja uređaja, čime oni postaju povezani preko interneta i mogu da razmenjuju podatke između sebe, CVX planira da do 2019. godine nadogradi naftnu mašineriju sa senzorima za predvidivo održavanje, u okviru širokog probnog programa, koji bi do 2024. obuhvatio i svu očekivanu opremu ovog naftnog kolosa.

„U prošlosti morali smo da otkrivamo kako oprema radi,“ kaže za WSJ šef IT sektora kompanije, Bill Braun. „U budućnosti, oprema će nam reći kako radi,“ dodaje on.

Saudijska Arabija povratila mesto na američkom tržištu nafte

NUJORK – Najveći OPEC-ov izvoznik nafte i strateško energetske uporište Vašingtona, Saudijska Arabija, u poslednjih nekoliko meseci upadljivo je povećala izvoz sirove nafte na najtransparentnije američko tržište, na kome se svake nedelje saopštavaju podaci o uvozu i nivou zaliha ove sirovine.

Saudijski, s jedne strane, gledaju da obnove svoj otisak na američkom tržištu, pošto su do kraja prošle godine bili srezali isporuke u SAD na najniži nivo u protekle tri decenije, kada je OPEC vodio strategiju suzbijanja američke proizvodnje iz škripljaca koja je pretila da zatrpna ponudom svetsko tržište, piše *Oilprice.com*.

S druge strane, Rijad ovim odgovara na gotovo ultimativni stav američkog predsednika Trump – **SMANJITE CENE ODMAH** - kada je optužio OPEC za rast cena goriva u predizbornom periodu u SAD.

U nedelji do 31. avgusta, četvonedeljni prosek američkog uvoza nafte iz Saudijske Arabije premašio je milion barela na dan, prvi put od juna 2017, pokazuju podaci američke EIA. Poređenja radi, u poslednjoj nedelji oktobra 2017, taj prosek iznosio je tek 506.000 barela na dan.

Moody's: Dobre prognoze za rafinerijski sektor

NUJORK – Poslovno-servisna kompanija Moody's u najnovijem dopisu klijentima navodi da je izmenio prognozu za globalni naftni prerađivački i maloprodajni sektor na „pozitivan“ sa „stabilnog“, kao odraz jakog potencijala zarade u tom sektoru zbog visokih marži za destilate i povoljnih odnosa kod cena sirove nafte.

Moody' očekuje rast EBITDA profita u rafinerijskom sektoru za 13 do 15 odsto u 2019. i verovatno u 2020. godini, zbog većih marži. Globalno kretanja cena težih destilata će biti povoljnija od cena benzina, zbog veće potražnje iz industrije, rudarstva i građevinskog sektora, kao i njihovih već niskih zaliva, dodaje američka agencija.

Inače, potrošnja benzina će ostati visoka, mada će verovatno na duži rok zabeležiti pad u zemljama OECD zbog poboljšanja gorivne efikasnosti vozila i prodora biogoriva, navodi Moody's.

Konsultant u dopunskoj belešci ukazuje da najnoviji podaci vezani za Evropu sugerišu da će Nemačka, Italija i Španija ostati najjači učesnici u industriji prerade sirove nafte na Starom kontinentu.

Te tri zemlje zajedno – prema podacima analitičke kompanije GlobalData - zahvataju više od 35% ukupnih evropskih aktivnih rafinerijskih kapaciteta. Prednjači Nemačka sa 2,1 miliona barela dnevne prerade (u 2017.), navodi Moody's.

Novo zlatno doba za „spremne“ rafinerije

LONDON – Rafinerije koje su investirale u jedinice za obradu teških ostataka "doživljavaju još jedno zlatno doba", rekao je Stephen George, glavni ekonomista konsultantske firme KBC Process Technology.

U izlaganju na minulom Platts-ovom Evropskom rafinerijskom samitu u Londonu, George je rekao da očekuje da će jedinice za koksovanje raditi punim kapacitetom.

S druge strane, Marco Schiavetti, čelnik trgovačke podfirme italijanskog prerađivača nafte Saras, predstojeće postavljanje limita sadržaja sumpora u brodskim gorivima može ugroziti poslovanje manjih i slabije razvijenih rafinerija, uz dodatni pritisak koji će pretrpeti konkurencijom novih kapaciteta sa Bliskog istoka.

Američki naftni giganti se pridružili klimatskoj inicijativi!

HJUSTON – Exxon Mobil i Chevron odlučili su da se pridruže rivalima iz Evrope i drugih delova sveta u inicijativi čiji je cilj smanjenje emisija CO2 u naftnom i gasnom sektoru, prenosi 20. septembra *Reuters* informaciju dobijenu iz dva upućena izvora. Odluka predstavlja zaokret od 180 stepeni dva američka naftna giganta koji su odbijali da se uključe u tzv. Naftnu i gasnu klimatsku inicijativu (OGCI) koju je 2016. godine pokrenulo deset kompanija, uključujući britanske BP i Royal Dutch Shell, francuski Total, kao i njihove kineske, meksičke, brazilske i saudijske rivale. Inicijativa je prošle godine otvorila fond od milijardu dolara namenjen razvoju tehnologija čiste energije u ovom sektoru energije.

Evropski Big Oil pred „monumentalnim“ skokom ulaganja u čistu energiju

LONDON – Vodeće evropske naftne kompanije troše oko pet odsto njihovih ukupnih kapitalnih ulaganja na „nove energije“ – niskougljenična goriva i sisteme, navodi u najnovijoj analizi JP Morgan i dodaje da se taj iznos mora uvećati na devet odsto do 2020., a potom na 17 odsto do 2025.

Investiciona banka odatle konstatuje da se te Big Oil kompanije nalaze pred monumentalnim rastom troškova, zbog postavljanja oštrog klimatskih ciljeva za ovu i narednu dekadu u Evropi.

JP Morgan upozorava da bi veća ulaganja u čista goriva mogla uticati na evropske naftne kolose da ne ispune ciljeve proizvodnje nafte i prirodnog gasa, ili na manje dividende akcionarima koji s druge strane očekuju upravo obrnuto – veći povrat uloženog usled rasta cena nafte.

Najbogatija zemlja naftom uskoro van liste 20 najvećih proizvođača

LONDON – Od svih država na svetu Venecuela ima najveće dokazane rezerve nafte, oko 300 milijardi ali je, usprkos tome, proizvodnja nafte u toj državi „u slobodnom padu“ da bi krajem avgusta iznosila samo 1,24 miliona barela po danu (mbd).

Prema prognozi američke **EIA**, ta bi brojka mogla pasti na manje od 1 mbd u narednim mesecima, što bi Venecuelu izbacilo sa liste čak 20 najvećih proizvođača nafte na svetu.

Nova blockchain platforma za lakše poslovanje industrije nafte i gasa

LONDON - Petnaest multinacionalnih firmi, uključujući naftnog diva Royal Dutch Shell, objavili su 19. septembra pokretanje nove blockchain platforme u svetu finansija, 'KomGo SA', sa ciljem da digitalizuje sektor trgovine. Američka CitiBank, francuski BNP Paribas, holandske banka ABN Amro i ING, kao i švajcarski trgovac energijom Mercuria, takođe su među začetnicima KomGo-a.

Ta firma će do kraja godine lansirati dva proizvoda gde će prvi pokušati da olakša šifriranu razmenu dokumenata pomoću blockchain-a, a drugi će omogućiti domaćinstvima ili drugim platformama.

OPEC+ očekivano bez odluke o povećanju ponude nafte

ALŽIR – Lider OPEC-a, Saudijska Arabija i njen najveći saveznik među proizvođačima nafte, Rusija, odbacili su u nedelju, 23. septembra odluku o bilo kakvom neposrednom povećanju proizvodnje, uprkos pozivu i pritisku američkog predsednika Trampa na OPEC da dodatnom ponudom ohladi tržište.

„Ja ne utičem na cene,“ kazao je novinarima saudijski ministar energije Halid al Falih na sastanku OPEC i neOPEC ministara u Alžiru završenom bez formalne preporuke za bilo kakvo dodatno povećanje ponude.

OPEC ukršten između pritiska Trampa i straha od viška ponude

ALŽIR – Vrednost nafte porasla je na 80 dolara barel, i američki predsednik Trump je u govoru 26. septembra u UN rekao OPEC ne čini ništa da zaustavi rast cena te sirovine i goriva na američkim pumpama, dok SAD ni za šta uzvratno brane te nacije.“

Međutim, posle sastanka članica izvoznog naftnog kartela i njihovih neOPEC saveznika, u prošlu nedelju izgleda da će Trump i ostatak sveta morati da žive sa nešto većim cenama ove ključne energetske sirovine, komentariše *The Wall Street Journal* i dodaje: To je zato što proizvođači imaju novu brigu: strah od prevelike ponude nafte

State department:

SAD vodeći proizvođač nafte

VAŠINGTON - U julu i avgustu SAD su premašile Rusiju u proizvodnji sirove nafte, prvi put u poslednjih 20 godina, zahvaljujući ponovnom rastu output iz američkih škrljnih izvora, **saopšteno** je iz State departmenta.

Prema procenama američke energetske informativne uprave (EIA), SAD su već u februaru 2018. premašile u proizvodnji nafte Saudijsku Arabiju, prvi put posle 20 godina.

Agencija očekuje da SAD zadrže lidersku poziciju kako u narednim mesecima, tako i u 2019. godini, navodi State department. Agencija procenjuje da će prosečna proizvodnja sirove nafte u 2018. godini dostići 10,7 miliona barela po danu, prema 9,4 miliona barela dnevno u 2017. godini.

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ

КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесете ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs

www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

SEPTEMBAR 2018. GAS

DNV GL: Gas preuzima primat nafte već u 2026.

OSLO – Globalna potrošnja energije dobijene sagorevanjem prirodnog gasa premašiće naftu kao tradicionalno glavni izvor energije već 2026. godine, pokazuje studija o energetske tranziciji koju je 10. septembra objavila konsultantska kompanija DNV GL.

„Mada naš model ne uzima u obzir kratkoročne geopolitičke prilike, ili lokalnu potrošnju vezanu za energetske sigurnost, mi vidimo da će gas nadvladati naftu u 2026. godini i postati dominantan izvor energije,“ navodi se u izveštaju norveške kompanije specijalizovane za globalno osiguranje kvaliteta i upravljanje rizicima. „Očekujemo da potrošnja nafte u svetu dostigne vrh (peak oil) u 2023, a da globalna potrošnja prirodnog gasa stigne do tog vrhunca u 2034. godini,“ navodi DNV GL.

Globalna potrošnja energije na vrhuncu 2035.

Prema analizi eksperata norveške firme, finalna globalna potrošnja energije – odnosno, ukupna energija koju potroše finalni korisnici, kao što su stanovanje, proizvodnja i transport – dostići će vrh u 2035. godini sa oko 468 egSadžula (EJ - exajoules) (1 EJ = 10¹⁸ džula), što je 15 odsto iznad potrošnje u 2017. Kao posledica jačanja mera energetske efikasnosti, prvenstveno rukovođene elektrifikacijom svetskog energetskeg sistema, gde će obnovljivi izvori dobijati sve veće mesto, globalna finalna potrošnja energije će pasti do 2050. na 450 EJ, navodi se u izveštaju.

Norveški konsultant ipak ukazuje da će nafta i gas i dalje pokrivati značajnih 40 odsto svetske energetske potrošnje u 2050, u poređenju sa današnjih 53 odsto.

„Sirova nafta će i dalje biti potrebna tokom energetske tranzicije, ali sa osetnim smanjenjem potrošnje. To će biti posledica društvenog prihvatanja baterija ili vozila sa vodoničnim gorivim ćelijama i povećanjem efikasnosti motora sa unutrašnjim sagorevanjem,“ navodi norveška firma.

Iz nafte 25% svetske potrošnje energije do 2050.

„Jednom kada dostigne vrhunac u narednih pet godina, predviđamo da će globalna tražnja za naftom do 2050. godine biti na 50 posto današnjih nivoa proizvodnje“, dodao je DNV GL.

Prema procenama kompanije, gas će zadovoljiti 25 odsto svetske potražnje energije do sredine stoleća. "Kao najmanje ugljenično fosilno gorivo, prirodni gas će tokom tranzicije igrati ključnu ulogu u obezbeđivanju energetske sigurnosti i stabilnosti zajedno sa promenljivim obnovljivim izvorima energije", stoji u izveštaju uz konstataciju da će i dalje biti potrebno investiranje u nove naftne i gasne projekte.

Prema izveštaju, svetske rezerve nafte i gasa smanjuju se za oko 5 procenata godišnje zbog postojećeg iscrpljivanja depozita. "Potrebno je razviti nove resurse kako bi se, s jedne strane, nadomestili efekti smanjenja i s druge, zadovolji nova potražnja", navodi se u izveštaju.

Tramp: Nećemo sankcionisati kompanije iz projekta Severni tok 2

VAŠINGTON - Predsednik SAD Donald Tramp kritikovao je u susretu sa poljskim predsednikom Andžejom Dudom u Vašingtonu ruski gasovod Severni tok 2, ali je rekao i da SAD neće izaći u susret poljskim vlastima i sankcijama zaustaviti taj projekat.

"Ne planiramo to (sankcije). Jednostavno smatramo da je veoma nesrećno što Nemci plaćaju milijarde dolara za isporuke gasa iz Rusije ", odgovorio je Tramp nakon sastanka, novinaru državnog *Poljskog radija*.

Zvanična Varšava od početka je protiv izgradnje ruskog gasovoda na dnu Baltika i njegovog proširenja Severni tok 2, između ostalog zato što time ruske isporuke u Zapadnu Evropu zaobilaze teritoriju Poljske, ali i Ukrajine i Slovačke.

Američki LNG za četiri godine na tržištu Nemačke

BERLIN - Američke kompanije očekuju da će najkasnije za četiri godine početi da isporučuju tečni prirodni gas Nemačkoj, izjavio je listu Bild zamenik američkog ministra energetike Den Bruilet.

Američki predsednik Donald Tramp u julu je optužio Nemačku da je „zarobljenik“ Rusije zbog svoje energetske zavisnosti od te zemlje i zatražio da se obustavi rad na gasovodu Severni tok 2.

Nemačka je odbacila kritike i saopštila da je otvorena za diversifikaciju svojih energetske resursa, s napomenom da će se pri tom rukovoditi ekonomskim uslovima.

Bruilet je priznao da će američki gas biti skuplji, ali je rekao da će, zbog te konkurencije, Gasprom morati da računa na maksimalnu cenu koju će moći da naplaćuje.

Rusija će do 2035. zahvatiti do 20% svetskog tržišta LNG-a

MOSKVA - Rusija može da poveća proizvodnju tečnog prirodnog gasa (LNG) sa sadašnjih 21 na 83 miliona tona do 2035. godine, najavio je visoki zvaničnik ruskog ministarstva energetike.

U tom cilju, vlada Rusije razmatra usvajanje dodatne podsticaja za proizvođače LNG-a u toj zemlji. Prema ovoj projekciji, udeo Rusije na svetskom tržištu LNG-a bi se do 2035. povećao sa sadašnjih 4-5% na 15-20%

Istovremeno, agencija **TASS** javlja da je ruska nezavisna gasna kompanija Novatek isporučila prvi tanker s LNG om na brazilsko tržište. Reč je o gasu koji je proizveden na poluostrvu Jamal i isporučen s terminala Yamal LNG.

Prva faza proizvodnje LNG-a na Jamalu u pogon je puštena krajem 2017, dok se naredne faze očekuju 2018. - 2019. godine

SEPTEMBAR 2018. REGION

MOL i Thyssenkrupp sklopili posao od preko milijardu evra

BUDIMPEŠTA – Mađarska naftna kompanija MOL je sklopila inženjerske, nabavne i građevinske ugovore s firmom Thyssenkrupp Industrial Solutions za implementaciju preko milijardu evra vrednog kompleksa za preradu polieterskih poliola.

Novi hemijski kompleks će imati proizvodni kapacitet polieterskih poliola od 200 kt godišnje. Takođe, pogon će uključivati jedinicu za proizvodnju propilen glikola, **saopšteno** je u sruđu iz kompanije.

Ukupna kapitalna vrednost projekta Polyol je 1,2 milijarde evra. Novi proizvodni kompleks biće izgrađen u Tisaujvarošu u u Mađarskoj, a planirano je da bude u funkciji do druge polovine 2021. godine.

U skladu sa strategijom 2030, MOL Grupa želi da proširi petrohemijski lanac vrednosti prema poluproizvodima i specijalnim hemikalijama i postane vodeća hemijsku grupacija u srednjoj i istočnoj Evropi, stoji u saopštenju.

Polieterski polioli imaju primenu u automobilskoj, građevinskoj i ambalažnoj industriji kao i industriji nameštaja.

Hrvatska država opet oduzela dozvolu za istraživanje kompaniji Ina

ZAGREB – Vlada Hrvatske ponovo je, po treći put, oduzela dozvolu naftnoj kompaniji Ina za istraživanje nafte i gasa u istražnom delu reke Sava. Iz kompanije kojom upravlja mađarski MOL je najavljeno da će se opet obratiti sudu radi zaštite svojih interesa. U Ini ističu da je rešenje doneseno uprkos presudi Visokog upravnog suda iz jula ove godine, kojom je zbog poništena ranija identična odluka Vlade u Zagrebu uz obrazloženje da za takvu meru nije bilo valjanih razloga.

Reč je inače o sporu otvorenom još 2011. godine, kada je Ministarstvo privrede oduzelo Ini licence za istraživanje ugljovodonika u područja Sava, Drava i Severozapadna Hrvatska, tvrdeći da Ina nije ispunila preuzete obaveze za ta područja. Iste godine Ina je podnela tri žalbe Upravnom sudu, koji je ukinuo rešenja Ministarstva. Međutim, Ministarstvo je donelo nova rešenja kojima je ponovo oduzelo Ini odobrenja za istraživanje. **Energetika-net**

Hrvatska uvodi povrat akciza na gorivo za komercijalni prevoz

ZAGREB – Vlada Hrvatske je na poslednjoj sednici u septembru usvojila predlog Zakona o trošarinama, u kome se između ostalog uvodi institut povrata akciza na dizel gorivo za komercijalni prevoz robe, a uvodi i poseban nadzor nad prodajom goriva radi sprečavanja prevara.

Propisivanje prava na povrat akciza odnosi se na komercijalni prevoza roba kamionima od najmanje 7,5 BRT nosivosti. Fiskalni učinak ove mere se procenjuje na 240 miliona kuna (32,3 . miliona evra) godišnje. Kako je objašnjeno iz vlade, osim ušteda koje će doneti kod domaćih prevoznika, ta mera podstiče i prevoznike iz drugih država članica Evropske unije za kupovinu goriva u Hrvatskoj.

OKTOBAR 2018. NAFTA

Hedžing fondovi očekuju manjak ponude nafte

LONDON, NJUJORK – Potezi menadžera hedžing fondovi i drugih špekulanata na tržištu nafte ukazuju da oni sve manje veruju u sposobnost Saudijske Arabije i njenih saveznika da nadomeste manjak ponude te sirovine, koji će nastati kada kroz mesec dana u potpunosti stupe na snagu američke sankcije protiv Irana.

Trgovci predviđaju manjak ponude naftnih brendova vezanih za Brent, piše *Reuters*-ov naftni ekspert **John Kemp**. Kemp, koji redovno prati kretanja u ovom indikativnom segmentu naftnog tržišta, konstataciju ilustruje podatkom da su hedžing fondovi i drugi finansijski menadžeri uvećali kombinovane neto duge pozicije kod šest velikih naftnih ugovora za dodatnih 50 miliona barela u poslednjoj nedelji septembra, a za bezmalo 200 miliona barela u poslednjih pet nedelja. Pri tom su praktično sav ovaj rast vezan sa severnomorski Brent, a ne američku WTI naftu, piše Kemp.

IEA: Sadašnji rast ponude ne uspeva da obuzda cenu nafte

BEČ – Čelnik Međunarodne agencije za energiju (IEA) pozvao je petro-zemlje da dodatno povećaju proizvodnju nafte, navodeći da uvećanja ponude iz poslednjih meseci nisu uspela da obuzdaju rast cena ove sirovine.

Fatih Birol je rekao za *Financial Times* od četvrtka I da se današnje prilike na tržištu nafte „veoma razlikuju od onih od pre nekoliko godina“. Poslednji put kada je Saudijska Arabija proizvodila 10,7 miliona barela na dan bilo je u novembru 2016, kada su cene nafte bile ispod 60 dolara, što govori da bi danas posledice bilo kakvog povećanja proizvodnje mogle biti ograničene.

Iranski tankeri gase primopredajnike

LONDON - Iranski tankeri za naftu podešavaju svoje primopredajnike tako da ih ne registruju svetski satelitski sistemi za praćenje, a istovremeno ta zemlja gomila zalihe sirove nafte na svojim plovilima, čime se ova članica OPEC-a priprema da spremno dočeka puno aktiviranje američkih sankcija, piše 1. oktobra **S&P Global Platts**.

Iranska nacionalna tankerska kompanija (NITC) raspolaže sa 38 VLCC supertankera, po čemu je drugi najveći svetski operater ovim plovilima sposobnim da nose do 320.000 tona nafte. Ispred nje je jedino saudijska tankerska kompanija Bahri, koja poseduje 47 VLCC-a.

Tankeri NITC-a počeli su od sredine septembra da isključuju Automatske identifikacione sisteme (AIS), sisteme praćenja koji otkrivaju njihov položaj, utvrdio je prošle nedelje Platts uvidom u svoj cFlow softver sistem registracije tokova izvoza nafte.

Platts na osnovu toga zaključuje da poslednji podaci o padu izvoza iranske nafte u septembru na 1,7 miliona barela na dan (mbd), odnosno skoro 700.000 bd ispod nivoa iz maja, moguće nisu bili tačni. Agencija podseća da je sličnu taktiku Iran koristio 2011-2014. kada je takođe bio pod udarom sankcija.

Iran je u vreme prethodnih sankcija Zapada koristio strategiju plutajućih skladištenja nafte, da bi u jednom momentu držao u tankerima čak 50 miliona barela. Platts na osnovu svega ovoga konstatuje da nije moguće precizirati koliko će američke sankcije uticati na smanjenje iranske proizvodnje nafte.

Kina obustavila uvoz američke nafte

PEKING – Izvoz američke sirove nafte u Kinu potpuno je prekinut, kazao je 4. oktobra za **Reuters** predsednik Kineske trgovačke energetske broderske kompanije.

Agencija konstatuje da je nafta novi deo mozaika razornih posledica američko-kineskog trgovinskog rata i dodaje da je time prekinut jedan od brzo rastućih poslova u odnosima dve zemlje.

„Mi smo jedan od velikih prevoznika sirove nafte iz SAD u Kinu. Pre (trgovinskog rata) imali smo dobar posao, ali je on sada potpuno zaustavljen,“ naveo je Ksije Čunlin.

Reuters prenosi i informacije kompanije za praćenje naftnih trgovinskih tokova Refinitiv Eikon, prema kojima je uvoz američke nafte u Kinu zaustavljen u septembru.

Izvoz američke nafte u Kinu kretao se ove godine na nivou od oko 15 do 20 hiljada barela na dan.

Uprave kompanija pod pritiskom da povećaju bušenja... i troškove

NUJORK, LONDON – Sa cenama nafte na četvorogodišnjem maksimumu od 85 dolara barel, istraživački sektori pritiskaju bordove kompanija da odobre dodatna bušenja, dok istovremeno rastu plate zaposlenih, kao i cene usluga servisnih firmi, zapaža u osvrtu od 2. oktobra **Reuters**.

Čelnicima kompanija poput BP-a, Chevron-a i Royal Dutch Shell-a, koji su od 2014. uspeli da smanje troškove za do 50 odsto, sve je teže da se odupru ovim pritiscima.

Kao i prilikom prethodnih sličnih cenovnih ciklusa, ostaje neizvesnost vezana za snagu i trajanje ove cenovne bonance, utoliko pre što ovaj put postoji i prilično saglediv početak pada potrošnje nafte u svetu, kao posledica prelaska na čiste izvore energije.

Već su vidljivi prvi signali rasta troškova poslovanja, posle rezova sprovedenih sa slomom cena nafte sa 115 dolara u 2014, a 26 dolara u 2016. Tako je Shell nedavno saopštio da je vratio za posade platformi i britanskim vodama Severnog mora raniji turnus od dve nedelje rada na moru, pa tri nedelje boravka na kopnu. Tokom cenovno sušnih godina, kompanija je primenjivala rotaciju smena sa tri nedelje offshore i potom četiri onshore. Češća rotacija pretpostavlja čarterovanje više brodova i helikoptera za prevoz smena, pojašnjava Reuters, mada Shell navodi da će promena istina povećati blago troškove, ali i efikasnost i produktivnost rada na platformama.

Globalno posmatrano, plate u sektoru nafte i gasa su ove godine porasle za sada za šest odsto, posle smanjivanja u prethodne tri godine, pokazuje anketa koju je sproveo portal Rigzone.

MMF: Barel 70\$ u 2019, u 2023. na 60\$

VAŠINGTON, MOSKVA - Međunarodni monetarni fond je u jeku visokih cena nafte, početkom oktobra, prognozirao nivo vrednosti barela od 68,78 USD za 2019. i 60 USD za 2023. godinu.

S druge strane, prosečna cena sirove nafte za 2018. godinu iznosila bi 69,38 USD/bbl, što je više od predviđanja iz aprila, kada su cene procenjene na 62,30 USD/bbl, i značajno više od cene iz 2017. koja je iznosila 52,80 USD/bbl.

Istovremeno, snabdevanje sirovom naftom na globalnom nivou bi postupno trebalo da se povećava, što će dovesti do pomenutog pada cena u narednih pet godina. **TASS**

Brent prvi put u mesec dana ispod 80 dolara

LONDON, VAŠINGTON – Cena Brenta pala je u četvrtak ispod 80 dolara barel, a američke WTI ispod 70 dolara, prvi put posle mesec dana, potisnuti vestima o rastu zaliha u SAD.

Američke komercijalne zalihe sirove nafte uvećane su usled oštrog pada izvoza te sirovine od preko 30 odsto, na 1,78 miliona barela u nedelji zaključno sa 12. oktobrom, javila je vladina Energetska informativna služba.

ExxonMobil finansira kampanju za oporezivanje CO2. Zašto?

NJUJORK - The *Wall Street Journal* je 3. oktobra objavio da je Exxon Mobil izdvojio milion dolara za inicijativu Republikanske stranke za uvođenje oporezivanja ugljendioksida, ili skraćeno AFCD. Informacija je iznenadila na prvi pogled posmatrača, jer je donator jedna od kompanija čiji poslove nose najviše emisija CO2. Drugi iznenađujući element je da su inicijatori AFCD Republikanci, tradicionalni protivnici zaoštavanja američke klimatske politike.

Međutim, stvari postaju jasnije na drugi pogled. Exxon Mobil je, naime, poslednjih godina suočen sa pretnjom gubljenja više procesa koje protiv njega vode vlasti nekoliko američkih država i gradova zbog prikrivanja od svojih akcionara saznanja o posledicama njegovih poslova po klimu, a potencijalno i zbog pojedinačnih i grupnih tužbi koje bi mogle da uslede zbog štete po životnu sredinu i zdravlje koje su izazvale emisije CO2 i drugih štetnih gasova u procesima proizvodnje i prerade nafte.

Samim tim, Exxon se u poslednje vreme dosta angažovao u građenju marketinške slike „ekološki savesne“ naftne kompanije, obavezujući se, na primer, nedavno da smanji emisije metana za 15% do 2020. Uzgred, donacija od milion dolara za AFCD predstavlja tek 0,00027 odsto ExxonMobil-ove tržišne vrednosti od 366 milijardi dolara, navodi portal **arstechnica.com**.

Iza naoko iznenađujuće akcije iz Republikanske partije krije se takođe jedna „kvaka“, čiji je konačni cilj da se ovim putem eliminišu regulative koje su mnogo štetnije po američku naftnu privredu, kao i ukinu ovlašćenja koja u ovoj oblasti ima američka nezavisna Agencija za zaštitu životne sredine, konstatuje portal .

Turska otvorila veliku rafineriju

ALIAGA – Turski predsednik Erdogan pustio je 19. oktobra u rad rafineriju nafte STAR, u gradu Aliaga na zapadu zemlje koju je azerbejdžanska državna naftna kompanija SOCAR, sa partnerima, gradila od 2013. godine, uz investiciju koja je premašila šest milijardi dolara.

Kapaciteta 10 miliona tona prerade nafte godišnje, STAR će biti jedna od najvećih rafinerija u region i podmirivati potrebe Turske, odnosno osloboditi zemlju zavisnosti od uvoznog dizela, primarnog benzina, tečnog gasa, avio-kerozina i drugih derivata.

Exxon i Rosnjeft grade LNG pogon sa japanskim i indijskim partnerima

MOSKVA - ExxonMobil i Rosnjeft planiraju izgradnju 15 milijardi dolara vrednog kompleksa za proizvodnju utečnog prirodnog gasa (LNG) u konzorcijumu sa japanskim i indijskim partnerima, javio je u utorak **Reuters**.

Konzorcijum u kome su još japanska kompanija SODECO i indijska ONGC Videsh, su već partneri u razvoju grupe naftnih i gasnih polja u okviru projekta Sahalin 1. Iz tog projekta bi budući LNG pogon trebalo da se snabdeva gasom, a Reuters potseća da je prvobitni plan bio da u tu investiciju uđu samo Exxon i Rosnjeft, bez druga dva partnera na Sahalinu.

Agencija piše da bi uključivanje druga dva partnera, pored racionalnije raspodele troškova, moglo i da smanji rizik koji nose sankcije Zapada protiv Rusije.

Reuters: Zašto Rijad ne sme koristiti naftu kao odgovor na moguće američke sankcije?

RIJAD – Nestanak novinara Jamala Kašogija početkom oktobra u saudijskom konzulatu u Istanbulu (kasnije razjašnjen kao likvidacija ovog kritičara svemoćnog princa prestolonaslednika Mohameda bin Salmana), stvorio je pretnju novog geopolitičkog poremećaja na tržištu nafte, kada je Vašington u prvoj reakciji najavio oštre kazne Rijadu, da bi iz monarhije odmah najavili da će u tom slučaju SAD doživeti recipročan odgovor.

Reuters u analizi svog naftnog specijaliste John-a Kempa, međutim, smatra da je teško pretpostaviti da bi se Saudijska Arabija odlučila da upotrebi naftu kao oružje odgovora na eventualne sankcije SAD. „Poslednje iskustvo kada je Saudijska Arabija to pokušala 1973/74, pokazuje da takve mere ne funkcionišu i da će na kraju monarhija ispasti najveća žrtva sopstvene politike.“

Saudijski dvor je, naime, svoj odgovor pretnji iz Vašingtona preneo preko uvodnika koji je u nedelju objavila Al Arabiya, poručujući da je Rijad prestonica nafte i udar na nju bi mogao dovesti cene nafte na nivo od 100, ili 200 dolara, ili čak dva puta više od toga. List pri tom potseća da je američkog predsednika Trampa već naljutila cena barela od 80 dolara.

Reuters potseća da je arapski naftni embargo iz 70-tih uistinu digao cene nafte do kritičnih visina, ali je kao posledicu toga potstakao razvoj novih izvora na Aljasci, u Severnom moru, Sovjetskom Savezu i u Kini, da bi nove isporuke preplavile svetsko tržište u osamdesetim godinama.

U ovom slučaju, saudijska mera rezanja izvoza nafte koja bi izazvala skok cena te sirovine, više bi pogodila ključne uvoznike saudijske nafte u Aziji, koji bi se u tom slučaju okrenuli novim snabdevačima, Iranu, Rusiji i SAD, konstatuje **Reuters**.

SAD pripremaju zakon o finansiranju ne-ruskih evropskih energetskih projekata

VAŠINGTON – Senatu američkog kongresa upućen je sredinom oktobra predlog zakona u kome se predlaže finansiranje evropskih energetskih projekata iz fonda teškog milijardu dolara, pod uslovom da se njihovom realizacijom smanjuje uticaj Rusije u ovoj oblasti, objavio je američki portal rečitog akronima **stopru**.

Ovaj portal prenosi da je nacrt zakona pod imenom "Zakon o evropskoj energetskoj sigurnosti i diversifikaciji" objavljen na veb sajtu jednog od njegovih autora, demokratskog senatora Krisa Marfija.

Zašto tržište ne valorizuje skok zarada vodeć svetskih naftaša?

NJUJORK – Šest najvećih zapadnih enegetskih kompanija - Exxon, Chevron, Shell, BP, Total i Equinor - ovih dana treba da objave najveće kvartalne profite u poslednjih pet godina, piše **Wall Street Journal**. Njujorški poslovnik dodaje da u isto vreme, prema analizi S&P Global Market Inteligence, očekuje se da tih šest nafnih kolosa ostvare 90 milijardi dolara tzv. slobodnih gotovinskih sredstava, što se ne pamti u poslednjih deset godina.

Naoko je onda paradoksalno da MSCI Svetski energetski Indeksistovremeno dobio svega 0,4% vrednosti. WSJ prenosi ocene analitičara da objašnjenje leži u oprezu sa kojim menadžeri fondova i drugi berzanski investitori prate kretanja na tržištu i podozrivo gledaju na trenutno visok nivo cena nafte

Interni dokument: OPEC+ rezervni proizvodni kapaciteti su nedovoljni

BEČ – **Reuters** je došao do internog dokumenta u kome se govodi o planiranoj OPEC-ovoj strategiji povećanja proizvodnje, kako bi se nadomestio manjak ponude Irana, Venecuele i Angole.

Agencija na osnovu uvida u taj document navodi da OPEC još nije pronašao način da nadomestitaj manjak sa dodatnih million barela na dan (mbd), koliko je dogovoreno na sastanku OPEC+ saveznika u junu ove godine.

Interni document, koji je za sastanak tehničkog OPEC+ panela u petak pripremio sekretarijat kartela u Beču, pokazuje da su članice OPEC-a, izuzimajući Nigeriju, Libiju i Kongo ispumpavale dodatnih svega 428.000 bd u septembru u odnosu na maj.

Glavni izvoznik, Saudijska Arabija je u septembru proizvodila dodatnih 524.000 bd u odnosu na maj, ali je iranska proizvodnja u tom mesecu bila za 376,000 bd manja prema onoj iz maja, tako da saudijska uvećanja, uz dodatke iz Iraka, Kuvajta i UAE nisu ni do pola ispunile cilj zacrtan u junu.

Ne-OPEC zemlje iz OPEC+ sporazuma su uvećale u septembru proizvodnju za dodatnih 296.000 bd, pokazuje dokument. Rusija je uvećala proizvodnju za bezmalo 400.000 bd, ali su Kazahstan, Meksiko i Malezija zabeležile pad.

Reuters citira nedavnu konstataciju iranskog predstavnika u OPEC-u, Huseina Kazempura da „rezervnih (naftnih proizvodnih) kapaciteta nema“.

Država Njujork tuži Exxon Mobil

NUJORK - Vrhovni tužilac države Njujork, Barbara Underwood podnela je u oktobru tužbu protiv Exxon Mobila, tereteći najvredniju svetsku nezavisnu naftnu kompaniju da je obmanula akcionare ne obavestavajući ih o rizicima koje njihovim ulozima donose posledice klimatskih promena.

Tužilac navodi takođe da je Exxon godinama govorio akcionarima i drugim investitorima da je uračunao i primenjivao u svojim planovima rizike zaoštavanja klimatske regulative po finansije jedne od kompanija sa najvećim emisijama gasova efekta staklene bašte.

“Međutim, Exxon se nije rukovodio tim pravcem i zapravo radio mnogo manje nego što tvrdi, obmanjujući investiture vezano za stvarnu izloženost kompanije zaoštavanju regulative i merama usvojenim radi sprečavanja klimatskih promena,” navodi se u saopštenju iz kancelarije državnog tužioca.

Kako prenosi američka TV međa **CNBC**, iz tužilaštva se navodi nekoliko primera na osnovu kojih je Exxonovo rukovodstvo obmanulo akcionare za više desetina milijardi dolara osporene vrednosti kompanije.

Među onima koji se terete kao najodgovorniji za posledice takve politike kompanije je njen bivši čelnik i pethodni američki državni sekretar Rex Tillerson.

Šta tržištu donose mandatorni prelasci na čistija goriva?

LONDON - Na tržištu se događaju velike promene, koje će nam, smatraju analitičari, doneti dosad najviše cene dizela. Od 1. januara 2020. godine, naime, udio sumpora u dizelu za brodove će sa sadašnjih maksimalnih 3,5 posto morati da padne na najviše pola posto, i prilagoditi se novim i strogim ekološkim pravilima, pod kojima je već gorivo za automobile i željeznicu.

Kako je radi o oko 3,5 miliona barela visoko sumpornog brodskog dizela dnevno, rafinerije u svetu do daljeg nemaju dovoljno kapaciteta za odsumporavanje, što na tržištu sve više poskupljuje dizel i čini ga manje dostupnim. Hoće li situacija biti još i gora, verovatno da, kažu stručnjaci, jer je teško pretpostaviti da će se rafinerije u prostoru do prvog dana 2020. prilagoditi.

Cene nafte bi početkom 2020. godine mogle porasti na 160 dolara i više po barelu, što će izazvati brojna daljnja poskupljenja, ali i gubitke radnih mesta – predviđanja su svetskih analitičara, koji uzrok tome vide u novim, antisumpornim propisima. Istovremeno, i paradoksalno, smatraju, termoelektrane koje kao pogonsko gorivo koriste naftu mogle bi se prebaciti na gorivo s visokim udelom sumpora, jer će njegova cena pasti zbog manje upotrebe u transportu. To će na kraju anulirati napore da se prisustvo sumpora u atmosferi smanji.

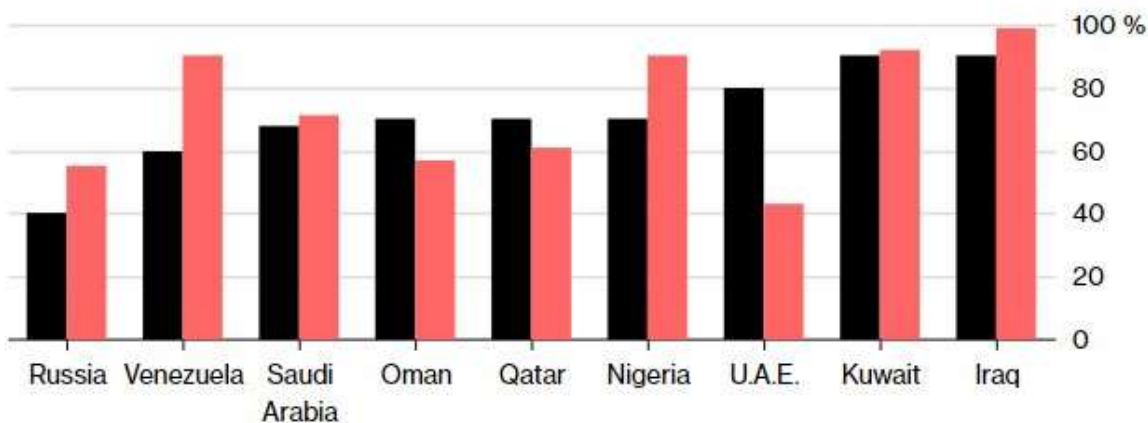
Stepen zavisnosti vodećih svetskih petro-nacija od prihoda od izvoza nafte

PARIZ – Međunarodna organizacija za energiju (IEA) objavila je u četvrtak, 25. oktobra, tabelu o udelu prihoda od izvoza nafte, kod vodećih svetskih proizvođača te sirovine u njihovim ukupnim fiskalnim prihodima (crna kolona) i ukupnoj vrednosti izvoza (crvena kolona):

Crude Habit

Many of the world's biggest producers are most dependent on oil and gas revenue.

■ Oil and gas share of 2017 fiscal revenue ■ Share of total 2017 exports

Source: International Energy Agency

ADI DIZEL
ADITIVIRANI EVRODIZEL POSLEDNJE GENERACIJE

MANJA POTROŠNJA   MAKSIMALNA ZAŠTITA VAŠEG MOTORA   SNAŽNE PERFORMANSE   VRHUNSKI ADITIVI NEMAČKOG POREKLA

SUPERIORAN KVALITET   POWERED BY NAFTACHEM

OKTOBAR 2018. GAS

OMV umesto swap-a sa Gaspromom kupuje polja u Rusiji

BEČ – Austrijska naftna i gasna grupacija OMV odustala je od pre dve godine dogovorenog sporazuma o razmeni aktive sa Gaspromom i saopštila u sredu da umesto toga dogovara kupovinu udela od 25 odsto u dve faze projekta Ačimov, unutar sibirskog polja prirodnog gasa Urengoj, javlja **Reuters** 3. oktobra.

OMV i Gasprom potpisali su 2016. tzv. SWAP dogovor u okviru koga je austrijska kompanija trebalo da dobije pomenuti udeo u Urenguju u zamenu za ustupanje ruskom gasnom gigantu udela od 38,5 odsto u njenoj norveškoj kompaniji OMV Norge.

Dogovor je sada izmenjen u „ugovor o prodaji“, saopšteno je iz austrijske kompanije. Dogovor bi trebalo da se formalizuje početkom 2019, a cena posla još nije poznata.

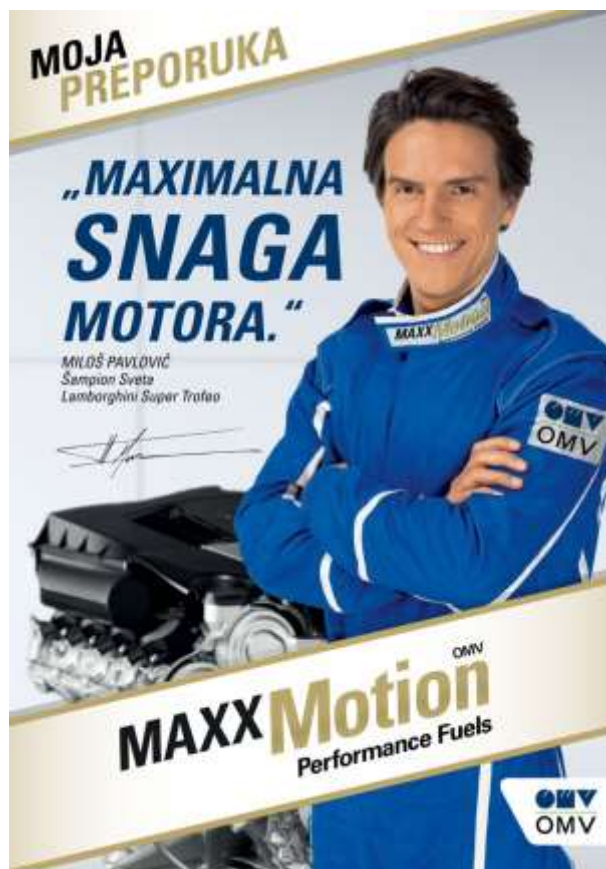
Urengoj polje gasa i kondenzata, na severu zapadnog sibirskog basena, je drugo najveće polje na svetu, posle polja kondenzata gasa South Pars (North Dome u Persijskom zalivu). Njegove rezerve se procenjuju na preko bilion kubnih metara gasa i 400 miliona tona kondenzata.

Partnerstvo Novateka i Simensa

MOSKVA - Ruska nezavisna gasna firma Novatek i nemački industrijski div Siemens potpisali su sporazum o strateškom partnerstvu na projektima utečnjelog prirodnog gasa (LNG).

Firme će sarađivati na gradnji malih, srednjih i velikih postrojenja za utečnjavanje prirodnog gasa, projekte 'Gas to Power', što podrazumeva isporuku LNG-a, gradnju postrojenja za obradu gasa (npr. za proizvodnju metanola) i proizvodnju električne energije, uz ostvarivanje svih tih projekata prema načelu 'ključ u ruke'.

Radi se o već drugom takvom strateškom partnerstvu dveju kompanija posle prvog sklopljenog 2013. godine, objavio je ruski portal **Sputnik News**.

Poljska kompanija tužila Evropsku komisiju zbog „ustupaka“ Gaspromu

VARŠAVA – Poljska državna naftna i gasna kompanija PGNiG podnela je tužbu protiv Evropske komisije, zbog odluke „vlade“ EU iz maja ove godine da dozvoli ruskom Gaspromu da izbegne penale u istrazi o zloupotrebi monopolskog položaja na tržištima istočne i srednje Evrope, javila je 16. oktobra poljska agencija **PAP**, pozivajući se na obavešteni izvor.

Poljski zvaničnici su ranije najavili da PGNiG neće obnavljati sporazum o uvozu gasa sa Gaspromom kada sadašnji ugovor istekne 2022. godine.

PGNiG potpisao sporazum o uvozu američkog LNG-a

LONDON - Poljska kompanija PGNiG objavila je 17. oktobra da je s američkim dobavljačima potpisala sporazum o uvozu LNG-a. Ugovor je potpisan na period od 20 godina s tim da prve isporuke krenu 2022, kada ističe ugovor PGNiG-a sa Gaspromom

Aleksej Miler: Gasprom ove godine obara granicu od pola biliona m3 gasa

MOSKVA – Gaspromova proizvodnja prirodnog gasa u devet i po meseci ove godine veća je za 6,8 odsto na godišnjem nivou, pa ruski gasni kolos očekuje proizvodnju od ukupno blizu 500 milijardi kubnih metara u 2018, objavljuje agencija **RIA** citirajući predsednika kompanije, Alekseja Milera.

Bulgargas dobio ustupke od Gasproma oko formulisanja cene gasa

SOFIJA - Bugarski Bulgargas i Gasprom potpisali su aneks na postojeći ugovor o snabdevanju gasom, vezano za pregovore o ceni uvoza ruskog gasa, izvestili su 2. oktobra lokalni mediji u Bugarskoj.

Bulgargas navodi da su izmene ugovora u skladu s obavezama koje je ruska kompanija svojevremeno dogovorila sa EU u zamenu za povlačenje istrage koju je Brisel 2012. godine pokrenuo zbog navodne zloupotrebe monopolskog položaja Gasproma na tržištima centralne i istočne Evrope.

Aneksi na ugovor predviđaju da se o ceni ruskog gasa može ponovo pregovarati u slučaju značajnih promena u ekonomskom okruženju na evropskim tržištima gasa, sve dok oni nisu predmet državne kontrole.

Cena gasa takođe može biti preispitana ako ne odražava promene cena na granici između Nemačke, Francuske i Italije, ili promene cena gasa u ključnim evropskim gasovodnim čvorištima.

NEDELJA
U SVETU NAFTI I GASA

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

BILTEN
BENEFIT
Upravljanje kvalitetom poslovanja

Praksa diže glas
Čelnik SP-a: Ne obeshrabrujte investitore!

Moskva zadržava Bio-Solmaznizam potcerivanjem ruskog rafiniraj potencijala
Novak: Nije razumno da se Iranija otkani u OPEC

Zalito ExxonMobil finansira kompaniju za nprontovanje CO2?
Shell odustao od kupovine udela u KazMunafiaz-u

MMF: Barrel u 2018. ispod 70\$, za pet godina pada na 50\$
Trgovci: Barrel već 2019. na 100\$?

RISK

WSJ: Angela Merkel popustila pred kritikama Trampa

NUJORK – *The Wall Street Journal* objavio je 23. oktobra da je nemačka kancelarka Angela Merkel ranije tog meseca ponudila vladin novac za podršku projektu uvoza američkog prirodnog gasa, što američki berzanski dnevnik karakteriše kao „ključni ustupak Berlina nastojanju predsednika Donalda Trampa da umanjí ruski uticaj na najvećem evropskom tržištu energije.“

Prema informaciji koju je WSJ dobio „iz upućenih izvora“, Merkel je na jednom radnom doručku ovog meseca saopštila jednoj maloj grupi nemačkih poslanika da je vlada donela odluku o ko-finansiranju gradnje 576 miliona dolara skupog terminala za utečnjeni prirodni gas (LNG) na severu Nemačke.

Taj projekat čeka na realizaciju duže od jedne dekade upravo zbog odsustva državne podrške, da bi se sada našao u creditu evropsko-američke energetske geopolitike, piše list.

WSJ pretpostavlja da će mediji „verovatno spinovati ovu informaciju i projekat“, ali smatra da se radi o ustupku Merkelove kritikama Trampa da se Nemačka prepustila energetskej zavisnosti od Rusije, ulaskom u projekat gradnje druge cevi gasovoda Severni tok.

OilPrice.com: Tri razloga za „Babi se snilo...“

NUJORK - Komentarišući ovu informaciju, portal OilPrice.com navodi barem tri razloga zbog kojih nije realno očekivati da će SAD moći da konkurišu uticaju Gasproma u Evropi:

Prvi je činjenica da ruski gasni kolos preko svog sistema gasovoda podmiruje skoro 40% evropskih potreba za gasom. Drugo, izvoz ruskog gasa je porastao preko osam odsto prošle godine, bez obzira na sankcije Zapada i treće, ruski gas je jeftiniji i tako će ostati decenijama unapred.

Katar: Nemoguće konkurisati ruskom gasu u Evropi

LONDON – Izvoz katarskog, nigerijskog ili američkog utečnjenog prirodnog gasa (LNG) ne može se nadmetati sa ruskim gasom isporučenim Evropi cevima, rekao je predsednik kompanije Qatar Petroleum.

Saad Šerida Al-Kabi konstatovao je da „niko ne može da dostavi (Evropi) bilo šta sposobno da konkuriše ruskom cevovodnom gasu. Rusija je potrebna Evropi, vi to ne možete zaustaviti i za Evropu ne bi bilo dobro da tako nešto pokuša,“ rekao je Al Kabi novinarima na marginama minule konferencije Oil&Money u Londonu.

Katar je, inače, vodeći svetski proizvođač i glavni izvoznik LNG- u Evropu, a udelom od 41% u 2017.godini. Sledi Nigerija sa 19% udela u evropskom uvozu LNG-a, dok je udeo alžirskog utečnjenog prirodnog gasa 17%. U decembru prošle godine Evropa je primila prvi kargo LNG-a iz Rusije. LNG inače pokriva 12% udela u evropskom uvozu prirodnog gasa

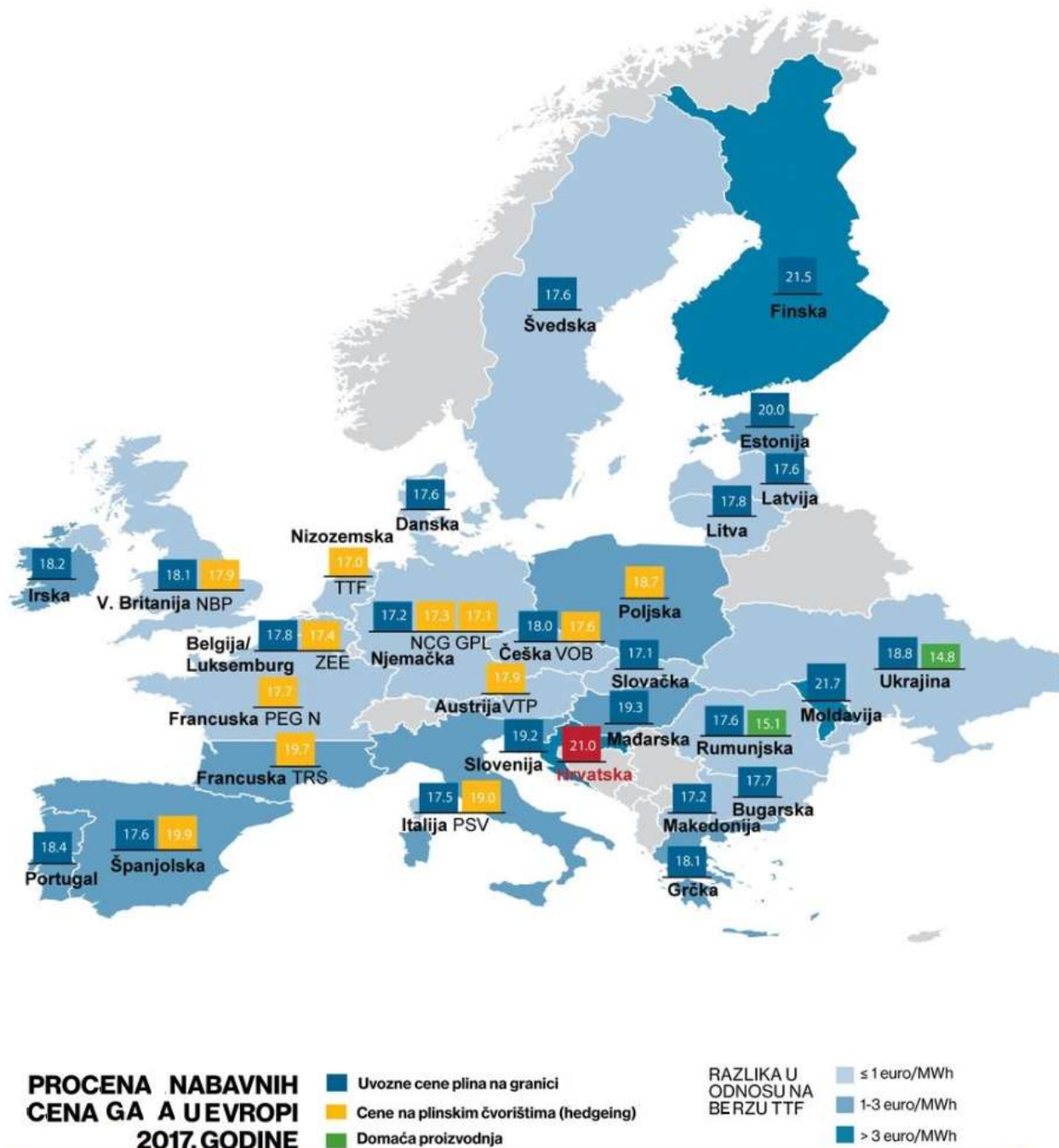
Gasprom: Prosečna izvozna cena gasa dostići će 248 dolara

MOSKVA – Gaspromova prosečna izvozna cena gasa će do kraja godine dostići 248 dolara za 1.000 kubičnih metara, izjavio je u četvrtak zamenik predsednika Upravnog odbora kompanije Aleksandar Medvedev, prenosi Itar TASS

Procena nabavnih cena prirodnog gasa u Evropi u 2017.

(Preuzeto iz *Jutarnjeg lista*, Zagreb)

Hanza media

OKTOBAR 2018. REGION

Vlada Federacije BiH treći put traži konsultanta za istraživanje nafte i gasa

SARAJEVO - Vlada Federacije BiH pokušaće i treći put, posle prva dva neuspela pokušaja, da pronađe stručnog konsultanta koji bi joj pomogao da raspiše međunarodni tender za dodelu koncesije za istraživanje nafte i gasa u FBiH.

Raspisan je treći tender za usluge stručnog konsultanta u izradi tenderske dokumentacije, pripremi i sprovođenju javnog nadmetanja za dodelu koncesije, a procenjena vrednost ugovora bez PDV-a iznosi 1,28 mil KM. Krajnji rok za dostavu ponuda je 27. novembar 2018. godine.

Prethodna dva pokušaja da bila su neuspešna iz različitih razloga. Inače, naftni gigant Shell je još 2011. uspostavio saradnju s Vladom FBiH sa kojom su potpisali i memorandum o razumevanju, koji je produžavan i 2013. i 2014, ali ne i 2015, kada su se iznenada povukli.

Kvar uzrok eksplozije u brodskoj Rafineriji

BOSANSKI BROD - Eksploziju u rafineriji nafte u Bosanskom Brodu najverovatnije je izazvao kvar na postrojenju za proizvodnju dizelskog i benzinskog goriva.

Nema dokaza za nagađanja da se radi o nekoj vrsti diverzije glase informacije koje su u četvrtak novinarima prenele vlasti Republike i komanda policije u Bosanskom Brodu, prenosi **SEEbiz**

Jedan radnik je poginuo, a devet ih je povređeno u eksploziji koja se dogodila 9. oktobra uveče.

Hernadi: MOL spreman da proda Hrvatskoj udeo u Ini

ZAGREB - Direktor mađarskog MOL-a Žolt Hernadi je za mađarsku televiziju TV2 rekao da je MOL od preuzimanja INE smanjio troškove poslovanja za 300 miliona evra, što, kako je napomenuo bez pominjanja imena, nekome smeta jer je izgubio novac. On je ponovio da je MOL spreman da proda deonice INE Hrvatskoj, ako Zagreb to želi, prenosi 10. oktobra **Večerni list**.

Privatizaciju INE je započela vlada nekadašnjeg premijera Hrvatske Ivica Račana 2003. godine, kada je mađarskom MOL-u prodato 25 odsto udela. Nekoliko godina kasnije Sanaderova vlada prodala je dodatnih 25 posto INE, pa je MOL trenutno najveći deoničar te kompanije sa udelom od 49,08%. Hrvatska vlada je vlasnik 44,84% akcija kompanije, dok preostalih 6,08% drže institucionalni i privatni akcionari.

Nastavljeno suđenje Sanaderu

ZAGREB - Bivši premijer Hrvatske Ivo Sanader je 23. oktobra ponovno odbacio optužbe da je od predsednika MOL-a Zsolta Hernadija primio mito kako bi mađarskoj naftnoj kompaniji prepustio upravljačka prava u Ini.

"Ne osjećam se krivim", kazao je Sanader na početku ponovljenog suđenja koje je usledilo pošto je Ustavni sud 2015. srušio raniju pravosnažnu presudu.

NOVEMBAR 2018. NAFTA

Najveći mesečni pad cena nafte od jula 2016.

LONDON – Cene nafte zabeležile su u oktobru najgori niz od sredine 2016, izgubivši oko deset dolara na vrednosti od dostizanja, početkom oktobra, najvećeg nivoa u poslednje četiri godine.

Brent je u oktobru izgubio 8,8 odsto vrednosti, a sirova nafta u Americi 10,9 procenata.

Reuters navodi da je poslednji udar na cene izazvan u subotu izjavom ruskog ministra energije Aleksandra Novaka da nema razloga da Rusija zamrzne, ili smanji proizvodnju nafte, jer se pojavljuju rizici da bi globalno tržište moglo biti suočeno sa manjkom ponude.

druge strane, OPEC je nedelju dana ranije najavio moguće ponovno određivanje ograničenja proizvodnje, „usled rasta zaliha sirove nafte u svetu“.

Menadžeri fondova su srezali termenske ugovore i opcije okrenute procenama rasta vrednosti nafte i četvrtu nedelju za redom, na najniže pozicije od jula prošle godine, sa sve neizvesnijim prognozama za buduću potrošnju nafte, piše Reuters.

„Hedžing fondovi su uistinu napustili dugu stranu tržišta (duge pozicije) i pojavljuju se prodaje kratkih (pozicija) sa percepcijama da se možda (globalna) privreda usporava,“ citira agencija analitičara čikaške Price Futures Group, Phil-a Flynn-a.

Vitol: Cena barela na početku 2019. između 65 i 70 dolara

LONDON – Cene nafte će verovatno da padnu iduće godine, zbog uticaja trgovinskih ratova na potrošnju i slabljenja tempa rasta azijskih privreda u razvoju, procenio je 1. novembra najveći svetski trgovac sirovom naftom, Vitol.

Glavni izvršni direktor kompanije Russell Hardy (foto) rekao je za **Reuters** da tržištima nafte ne preči neposredno stezanje (ponude)... pa na početku 2019. očekuje cenu nafte verovatno bliže nivou od 70 ili 65 dolara barel, nego 85-90 dolara kako neki analitičari i akteri očekuju.

NEDELJA
U SVETU NAFTI I GASA

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

LICITIRANJE CENAMA

VITOL: CENE NAFTI ĆE DA POKU 2019.
zbog uticaja trgovinskih ratova na potrošnju i slabljenja tempa rasta azijskih privreda u razvoju.

Kaufmann: U sledeća dva meseca može se očekivati OBLI RAST CENA SIROVE NAFTI na svetskom tržištu, čak do nivoa od 100 dolara, upozoravaju se u najvećem svetskom analitičkom udruženju berze.

BLIŽIŠANJE CENE NAFTI NAJVEĆI GARANTIRANI OBLI RAST CENE SIROVE NAFTI
Kada je trenutno najveći razlika između i najvećih i najmanjih, pa Bloomberg jula da bi kroz godinu dana ta razlika mogla porasti u najvećem godišnjem otvaranju nove regulacije OPEC.

Najgori mesec sa cene nafte od jula 2016.
Činilo OPEC-a Kupovine u downstreamu sada isplativije od upotrebe.

SAD dozvoljavaju Indiji ograničen uvoz iranske nafte?
Mitsubishi: Dogovaranja naftnih derivata kompanija „neodrživa“

Zašto naftni kolosi naduvavaju cenu klimatske politike ?

Zašto naftni kolosi naduvavaju cenu klimatske politike ?

LONDON – Da li naftni majorsri kriju od svojih akcionara stepen rizika koje po poslove kompanije kojoj su poverili svoj novac donose klimatske promene? Klimatski aktivisti tvrde da uprave kompanija po pravilu umanjuju efekte zaoštavanja klimatske politike, razvoja konkurentskih tehnologija, kao i rasta poreza na ugljendioksid, što zajedno može dovesti poslovanje kompanija na ivicu nelikvidnosti, piše **Financial Times**.

Oilchange International (OI), NVO iz Velike Britanije, objavila je prošle godine dokument o "selektivnom skepticizmu" naftnih čelnika prema obnovljivim izvorima i automobilima na alternativni pogon.

Pozivajući se na dokumente samih kompanija, OI navodi da su dva vodeća naftna majorsa, BP i ExxonMobil predstavili cenu prelaska na obnovljive izvore energije i električna daleko iznad procena industrije, što sugeriše da je pretnja te konkurencije po naftaše mnogo manja nego što se predstavlja.

Povod za analizu londonskog poslovnjaka je nova, ili tačnije obnovljena parnica koju država Njujork vodi protiv najveće nezavisne svetske naftne kompanije, Exxon Mobila (Vidi: [NEDELJA # 370](#)).

Gore navedeno čini neobičnom tužbu države Njujork protiv Exxon. Supermajors, naime, nije optužen za zavaravanje akcionara ružičastim prikazom perspektiva nafte i gasa, dok se u međuvremenu krišom priprema za mnogo neprijatnije poslovno okruženje. Upravo obrnuto. Kompanija je zapravo rekla investitorima da se njeno poslovanje suočilo sa visokim „proksi troškovima“ povezanim sa ograničenjima koje donose buduće emisije štetnih gasova. U isto vreme, njegovi interni planeri su koristili daleko niže brojke kada su odlučivali da li će, ili ne usvojiti odluke o finansiranju projekata.

Glavi tužilac Njujorka, Barbara Underwood je to okarakterisala kao stvaranje „fasade radi prevare investitora.“

FT postavlja pitanje: „Kako su tačno ti akcionari bili prevareni? Tako što su obeshrabrivani da kupuju akcije Exxon-a i na taj način propuštajući atraktivne profite koje su kompaniji insajderi krišom predvideli? Nije jednostavno ni razumeti motivaciju čelnika kompanije, piše dnevnik. „Da li su stvarno verovali da će poslovanje biti opterećeno troškovima klimatske politike, ali su svejedno želeli da uđu u neprofitabilne investicije? Jedno racionalno objašnjenje za njihovo ponašanje je da su šefovi Exxon-a verovali da su njihove moći lobiranja toliko jake da mogu sprečiti usvajanje nepovoljnih regulativa, konstatuje FT.

Još upadljiviji je paradoks da evropski kolos Royal Dutch Shell računa na cenu od 40 dolara za barel pri usvajanju investicionih planova, a 70 dolara pri određivanju vrednosti svojih bilansa. Kod BP-a taj odnos je 35-40 dolara, naspram 75 dolara. Na neki način, ova praksa je mnogo opasnija od one za koju se sada sudi Exxonu, jer se može protumačiti kao podešavanje bilansnih pozicija u korist ubiranja bonusa i dividendi, uz mnogo skeptičnije i realnije gledanje na nove investicije, konstatuje FT

Mada niko ne može izvesno predvideti cene nafte, indikativno je da IEA osetno opreznija od većine kompanija i vidi vrednost barela od svega 60 dolara u 2060., kao posledicu zadržavanja globalnog zagrevanja na 1,75 stepeni.

Tabela OI pokazuje odnos subvencija koje zemlje G7 + Australija daju (2015.) za proizvodnju fosilnih goriva (\$80 mlrd) i za Zeleni klimatski fond (\$2 mlrd)

Bloomberg: Ruske rafinerije najveći gubitnici od zaoštavanja IMO regulative

LONDON – Rusija je trenutno najveći svetski proizvođač i izvoznik lož ulja, pa **Bloomberg** u ovonedeljnoj analizi predviđa da bi se kroz nešto više od godinu dana ta zemlja mogla pretvoriti u najvećeg gubitnika aktiviranja nove regulative kojom se drastično smanjuje dozvoljena količina sumpora u brodskim gorivima.

Agencija navodi da su ruske rafinerije počele da se prilagođavaju novim pravilima Međunarodne pomorske organizacije (IMO), koja stupaju na snagu 1. januara 2020, ali prenosi ocene analitičara da je rok ta dogradnju postrojenja prekratak. Osim toga, ako ruske rafinerije odluče da prodaju svoje visoko-sumporno lož ulje drugim industrijama, neće biti u mogućnosti da u potpunosti nadomeste gubitke od smanjene potražnje brodarka, prenosi Bloomberg.

Prema oceni investicione banke Wood & Co., ovim izazvani gubici ruskih rafinerija mogli bi dostići 3,5 milijardi dolara, ili preko trećine ruskih prihoda od izvoza lož ulja u 2017. godini.

Izmene Direktive o minimalnim zalihama nafte i derivata

BRISEL – Evropska komisija usvojila je izmene i dopune Direktive o minimalnim zalihama sirove nafte i/ili naftnih proizvoda u EU, u cilju daljeg obezbeđenja sigurnosti snabdevanja energijom u Evropi.

Dopune u prvom redu imaju za cilj da poboljšaju metodologiju koju države članice, prilikom izračunavanja minimalnog nivoa potrebnih zaliha za hitne slučajeve, koriste za umanjenje količine naftnih proizvoda koje koriste za petrohemijske, ne-energetske aplikacije.

Države članice su u obavezi da usklade svoja zakonodavstva sa ovom Direktivom najkasnije do 19. oktobra 2019.

IMO zabranjuje čak i prevoz goriva s prevelikim nivoom sumpora

LONDON - Međunarodna pomorska organizacija (IMO) usvojila je u petak 26. oktobra amandman kojim je upotpunila i ojačala režim ranije usvojenog ograničenja od 0,50% dozvoljenog nivoa sumpora u brodskim gorivima.

Kako je poznato od ranije, nova granica od 0,50% (smanjena sa sadašnjih 3,50%) sumpora u nafti za pogon brodova stupa na snagu 1. januara 2020. godine, prema MARPOL sporazumu IMO-a.

Novousvojena dopuna MARPOL-a zabranice čak i prevoz nedozvoljenog goriva - osim ako brod nema ugrađen sistem za čišćenje izduvnih gasova (tzv. "scrubber"). Instalaciju sredstava za čišćenje rezervoara prihvata država pod čijom zastavom brod plovi kao alternativni način za ispunjavanje uslova za ograničenje sumpora.

Očekuje se da će dopunska izmena i dopuna stupiti na snagu 1. marta 2020. Amandman ni na koji način ne menja datum stupanja na snagu granice od 0,50% od 1. januara 2020. godine, saopšteno je iz IMO-a.

WSJ: Rusija prvi dobitnik od američkih sankcija Iranu

NJUJORK – Prvi dobitnik od američkih sankcija protiv Irana je već uočljiv – to je Rusija, komentariše 5. novembra *The Wall Street Journal*.

Njujorški berzanski dnevnik pri tom navodi da evropske i azijske rafinerije, koje su prerađivale iransku naftu, moraju da traže novu sirovinu i u taj prostor uskaču ruske kompanije, zahvaljujući tome što Iran i Rusija proizvode naftu sličnog kvaliteta, što prerađivačima olakšava ovu nametnutu promenu.

Rusija je već u oktobru podigla proizvodnju nafte na 11,41 milion b/d, delom i na račun nekih od klijenata koje je izgubio Iran. Francuski Total je, na primer, prestao da kupuje iransku naftu u julu, da bi narednog meseca kupovao 217.000 b/d iz Rusije za potrebe njegove rafinerije u Le Havre-u.

Moskva, međutim, takođe nudi Teheranu kanal spasa za iransku naftu u formi bartera. Naftu će prerađivati za potrebe ruskog tržišta, čime će osloboditi dodatne količine ruske nafte za izvoz, konstatuje WSJ.

Ranije je iz Moskve saopšteno da je Rusija spremna da uvozi najmanje 100.000 barela na dan (b/d) iranske nafte, što će kompenzovati isporukama ruske opreme i prehrambenih proizvoda. Moskva je takođe spremna da investira u iranski naftni sektor, popunjavajući prostor i projekte koje su prinuđeni da napuste zapadni naftaši.

Poznato je da je ključna meta američkih sankcija protiv Irana upravo njena nafta, kao ključni ekonomski oslonac te zemlje. Zemlje i kompanije koje su vezane za američki finansijski sistem nemaju drugo rešenje osim da ispoštuju sankcije.

Rusija je i sama pod sankcijama Vašingtona, pa su njena privreda i finansijski sistem već manje povezani sa američkim bankama u odnosu na zapadnoevropske zemlje, piše WSJ.

Platts: Naftno tržište sa aktiviranjem američkih sankcija protiv Irana

VAŠINGTON – *S&P Global Platts* analitičari očekuju da sankcije obore već ovoga meseca izvoz iranske nafte na 1,1 miliona barela na dan (mb/d) i na 800.000 b/d u 4. kvartalu 2019. godine, sa proseka od 2,7 mb/d u aprilu i maju.

Platts navodi da je Iran u oktobru ostvario veći od očekivanog izvoza od 1,92 mb/d.

SAD su odobrile privremene olakšice Kini, Indiji i Turskoj, glavnim uvoznicima iranske nafte, kao i Japanu, Južnoj Koreji, Italiji, Grčkoj i Tajvanu, ali i dalje zadržavaju cilj da sankcijama svedu iranski izvoz nafte na nulu. Inače, tih osam zemalja zahvata čak tri četvrtine iranskog pomorskog izvoza nafte.

Kini je odobren uvoz oko 360.000 barela dnevno iranske nafte tokom perioda izuzeća, kazali su izvori za Reuters. Dok je većina tih zemalja već smanjila uvoz nafte iz Irana, kineske i

indijske rafinerije zadržale su kupovine u oktobru na visokom nivou.

Iran je istovremeno, pripremajući se za sankcije, uskladištio u Kini bezmalo 20 miliona barela nafte.

OPEC će na decembarskom sastanku obelodaniti strategiju nadomešćivanja manjka iranske nafte na tržištu, mada su Saudijska Arabija, Kuvajt, Irak i UAE već odgovorili povećanjem svoje proizvodnje.

Platts procenjuje da će u novembru te četiri članice OPEC-a premašiti proizvodnju iz drugog kvartala za preko milion b/d, dok očekuje da se ruska proizvodnja poveća z ovom mesecu za oko 400.000 b/d. Dodatno je u oktobru smanjen uvoz iranske nafte u Evropu na oko 249.000 b/d, sa 600.000-700.000 b/d u maju.

Ruske firme traže izmene ugovora sa kupcima nafte

MOSKVA – Ruski naftaši vrše pritisak na kupce sa Zapada da plaćanje vrše u evrima umesto u dolarima i uvode klauzule o penalima u ugovore, kako bi se na vreme zaštitili od mogućih novih američkih sankcija.

Sedam izvora iz ove industrije rekli su Rojtersu da su velike zapadne naftne i trgovačke kompanije oko ovoga u sporu sa prvim, trećim i četvrtim po veličini ruskim proizvođačima nafte, firmama Rosnjeft, Gasprom njeft i Surgutnjefetgas.

Ranije prošle nedelje, trgovački izvori rekli su da Rosnjeft namerava da od 2019. godine kupcima nafte sa Zapada naplaćuje penale u slučaju da odustanu od plaćanja za isporuke nafte ako nove američke sankcije poremete trgovinu.

„Kupci kažu da oni ne mogu da preuzmu rizik, pa treba da pronađemo kompromise“, rekao je jedan izvor sa Zapada blizak pregovorima.

Rusija je pod sankcijama SAD i EU od 2014. godine i pripajanja Krima. Sankcije su više puta proširene na nove kompanije i sektore.

Ruskim naftnim firmama otežano je da pozajmljuju novac u inostranstvu, sakupljaju novi kapital ili razvijaju bušotine na Arktiku i nekonvencionalne izvore energije.

IEA: Peak Oil u 2040.

PARIZ – Potrošnja nafte u svetu dostići će vrh (Peak Oil) u 2040. godini, izračunali su analitičari IEA - Međunarodne agencije za energiju.

U redovnom **Svetskom energetsom pregledu**, objavljenom 13. novembra, IEA navodi da će potrošnja nafte nastaviti da raste korakom od oko 1 milion barela na dan (mb/d) do 2025, posle čega će se usporavati na 250.000 b/d i od 2040. sa dostignutog vrhunca, krenuti na dole.

Saudijska Arabija planira gradnju petrohemijskog kompleksa u Rusiji

MOSKVA – Saudijska državna naftna kompanija Saudi Aramco i petrohemijski gigant SABIC spremni su da u saradnji sa ruskim Sibur, investiraju u gradnju jednog prerađivačkog kompleksa u Rusiji, izjavio je saudijski ministar energije Halid al Falih.

U informaciji koju 10. novembra objavljuje ruski portal **RT**, ne navode se detalji ovog projekta.

On je u intervjuu ruskom medijskom kanalu **Rossiya 24** takođe rekao da je ruski petrohemijski kolos jedan od partnera sa kojim Saudijska Arabija trenutno u podmaklim pregovorima o gradnji fabrike za proizvodnju sintetičke gume u saudijskom gradu Đubail. Drugi potencijalni partneri u tom poslu su francuski i kineski majorsji, Total i Sinopec.

Prvi čovek Sibura, Dmitrij Konov potvrdio je ovu informaciju i rekao da partneri trenutno proučavaju najbolja tehnička, poslovna i inženjerska rešenja za projekat u Đubailu. On je dodao da Sibur ove godine pokreće zajedničko ulaganje za proizvodnju sintetičke gume u Indiji, što je model koji bi trebalo da se realizuje i u Saudijskoj Arabiji.

Naftni majors i izazovi energetske tranzicije

LONDON – Naftne kompanije mogu da se opredele da vode tranziciju ka nisko-ugljeničnoj energiji, ili da usporavaju taj proces. Jedno novo istraživanje, naime, pokazuje da su evropske naftne kompanije, za razliku od američkih konkurenata, sklonije prvoj opciji, pa se na vreme i bolje pripremaju za izazove i rizike koje po njihove tradicionalne poslove koje donosi tranzicija ka čistoj, odnosno čistijoj energiji, piše *Financial Times*.

Ekološka organizacija Carbon Disclosure Project (CDP), sa sedištem u Londonu u istraživanju pod naslovom „Iza ciklusa“ (Beyond the Cycle), analizira praksu 24 vodeće svetske naftne kompanije vezano za prilagođavanje svoje poslovne strategije rizicima koje donosi globalna borba protiv klimatskih promena. FT prenosi da su trenutna investiranja u obezbeđenje, vrednosti poslova kompanija od pomenutih rizika minimalna i u celini u ovom sektoru zahvataju tek 1,3% kapitalnih izdvajanja (capex) tih kompanija.

Prema izveštaju CDP-a, evropske kompanije su na vrhu ove liste, predvođene norveškim Equinor-om (bivšim Statoilom), koga slede francuski Total, anglo-holandski Royal Dutch Shell i italijanski Eni. Equinor, recimo, planira da izdvoji 15% svog capex-a u nova energetska rešenja do 2030, sa sadašnjih oko 7%.

Evropski naftni majors, inače, zahvataju 70% ukupnih obnovljivih energetskih (OIE) kapaciteta u naftnoj privredi i rukovode bezmalo svim u ovom trenutku pokrenutim OIE projektima. Na dnu lestvice CDP-a su kineski CNOOC, ruski Rosnjeft i američki Marathon Oil, prenosi FT.

"Nisko-ugljenične tehnologije i regulatorne promene narušavaju utvrđeni poredak u energetskej privredi", kaže Luke Fletcher iz CDP-a. "Kompanije se sada suočavaju sa sve većim pritiskom svojih akcionara da sagledaju (strategije poslovanja) iza trenutnog ciklusa i dugoročno obezbede vrednost (uloženih sredstava)."

Samit o dizelu: Sprečiti izvoz prljavih dizelaša za zapada na istok Evrope

BRISEL –Evropski samit o dizelu, održan prošle nedelje u Briselu u organizaciji udruženja evropskih gradova EUROCITIES, Evropskog saveza javnog zdravlja (EPHA) i ekološke NVO Transport i životna sredina (T&E), pozvao države članice Evropske unije i EU da bez odlaganja preduzmu pet konkretnih akcija:

- Očistite 43 miliona postojećih prljavih dizel vozila u svim državama članicama kao politički prioritet za Evropu i podrže promociju novih čistijih vozila;
- Spreče prodaju i korišćenje „prljavih dizelaša“ sa zapada na istok
- Osigurati da sva popravljena dizel vozila prolaze kroz nezavisne testove u realnim okolnostima kako bi se proverile emisione performanse
- Stvoriti "EU Fond za čisti vazduh (EU Clean Air Fond) u kome bi značajan finansijski doprinos dala sama industrija.
- Ojačati zakonodavstvo na evropskom nivou o emisijama iz vozila i pravila ispitivanja; podstaknuti modalnu smenu i ulagati u infrastrukturu na nacionalnom nivou

Karikatura preuzeta sa Caglecartoons.com

Tramp „oprašta“ Rijadu Khashoggija, ako cene nafte dodatno padnu

VAŠINGTON - Američki predsednik zahvalio je 20. novembra Saudijskoj Arabiji što je smanjila cenu nafte i stavio do znanja da je spreman da pređe preko uloge vlade u petro-monarhije u likvidaciji novinara Jamala Khashoggija ako Rijad dodatno obori vrednost barela na svetskim berzama.

“Cene nafte padaju. Sjajno!”, napisao je Tramp na Twitteru i dodao: “54 dolara, a bilo je 82 dolara. Hvala Saudijskoj Arabiji, ali hajdemo sa još nižom cenom”, prenosi **Reuters**.

Trump je juče rekao da afera oko ubistva Khashoggija neće uticati na “besprekorne odnose” između SAD-a i Saudijske Arabije. On je dodao da bi bilo “ludo” otkazati prodaju oružja vrednu 110 milijardi dolara, kao što su neki u Kongresu predlagali, jer bi ga, u tom slučaju Saudijska Arabija kupila negde drugo, a bila bi ugrožena i stabilnost cena nafte pošto je Rijad njen glavni svetski izvoznik.

SAD: Sankcije ruskim kompanijama zbog isporuke iranske nafte Siriji

VAŠINGTON – SAD su uvele sankcije dvema naftnim kompanijama iz Rusije pod optužbom da su deo „iransko-ruske mreže preko koje su slati milioni barela nafte Siriji i stotine miliona dolara za indirektno vraćane u Iran za finansiranje militantnih grupa Hamas i Hezbollah“, **saopštio** je 19. decembra Ministarstvo finansija SAD.

Na sankcionom spisku našli su se Sirijac Mohamed Amer Alchwiki i njegova kompanija sa sedištem u Rusiji Global Vision Group i Promsyrimport, podfirma ruskog ministarstva energije („zaduženu za omogućavanje transporta iranske nafte u Siriju“), kao i još pet fizičkih lica.

Moskva: Posledica političkog poraza SAD u Siriji

MOSKVA – „Politički poraz u Siriji očigledno podstiče SAD da se vrate na ideju promene režima u Damasku. Zato ekonomski pritisak preko prekida isporuka nafte postaje sredstvo novog ekonomskog rata sa Bašarom Asadom i posredno sa Moskvom i Iranom“, prenela je u utorak uveče agencija **RIA** reči Olega Morozova, člana Saveta Ruske federacije

Dodatni „argument“ Trampa: Počelo razmatranje „anti-OPEC“ zakona

VAŠINGTON – Ministarstvo pravde SAD je, kako javlja **Bloomberg**, pokrenulo formalnu reviziju zakonodavstva čije bi aktiviranje dozvolilo Vašingtonu da tuži Organizaciju zemalja izvoznica nafte (OPEC), što posmatrači stavljaju u kontekst strateškog pritiska administracije predsednika Trampa na 15 zemalja koje kontrolišu 81,5% svetskih rezervi nafte da nivoom ponude održavaju, ili dodatno smanje cenu ove strateške sirovine.

Zakonski predlog „Protiv kartela u proizvodnji i izvozu nafte“, koji je pripremljen još pre 18 godina, upućen je na razmatranje u Kongres krajem maja. Njime se van zakona stavljaju kartelski dogovori na tržištu „crnog zlata“ i predlaže proširenje ovlašćenja antimonopolnog Shermanovog akta i na OPEC (Sherman Antitrust Act koristi se već više od 100 godina kako bi se „razmrvalo“ naftno carstvo Johna Rockefellera).

Predlog zakona je već prošao prvo čitanje: u junu ga je odobrio odbor za pravosuđe Predstavničkog doma Kongresa. Od 2000. godine kongresmeni su u više navrata nastojali usvojiti ovaj zakon, međutim, predsednici George Bush i Barack Obama pretili su uvođenjem veta.

JPMorgan: Bili smo u pravu – nafta dugoročno ostaje između 50 i 60 dolara

LONDON - Kolaps cena nafte za 25 odsto sa visine od 86 dolara po barelu s početka oktobra na ispod 65 dolara, ponovo je izbacio u centar pažnje tzv. tezu da će one ostati „niže za duže“ (lower for longer), piše 20. novembra **Financial Times**, pozivajući se na ocene berzanskih stratega.

„Verujemo da se sama po sebi potvrđuje naša dugo održavana postavka da će cene nafte biti zarobljene u rasponu od 50 do 60 dolara za barel do 2020. i dalje,“ konstatuje Christyan Malek, šef sektora za naftno-gasna istraživanja u londonskoj centrali JPMorgana. Malek ukazuje da se naftna privreda dramatično izmenila zahvaljujući povećanju efikasnosti poslovanja pod pritiskom niskih cena i pretnjom američke nafte iz škripljaca.

Svaka kratkoročna zaostajanja u ponudi će se pokazati kao prolazna, a ne strukturalna, uprkos doskora dominantne narative da tržištu predstoji veliki manjak u ponudi nafte, a barelu cena od 100 dolara do kraja godine, zbog američkih sankcija Iranu i krize u Venecueli. Brige su razvejane dodatnom proizvodnjom nafte iz američkih škripljaca, uz agilnost OPEC-a da podmiri veliku potražnju, dok je Vašington odobrio olakšice glavnim iranskim klijentima.

Prema JPMorganu, dugoročna prognoza glasi da će ponuda nafte ostati jaka, a najnovija korekcija u pravcu kretanja cena biće opomena Big Oil-u da zadrži disciplinu u kapitalnim investicijama i maksimalno smanji cenu proizvodnje barela.

Malek ne vidi ni mogućnost da OPEC+ eventualnom odlukom o ponovnom rezu proizvodnje dugoročnije povрати cene nafte, jer bi njihov rast samo dodao impuls povećanju proizvodnje iz američkih škripljaca i još više ubrzao hod ka energetske tranziciji. Ovome treba dodati i strah lidera zemalja Persijskog zaliva da bi vrh proizvodnje nafte (Peak Oil) mogao stići za njihovog života, pa će nastojati da monetarizuju njihove rezerve nafte dok je potrošnja još jaka.

Neočekivana promena terminske krivulje kretanja cena nafte

NJUJORK - Uprkos očekivanja tržišta da će OPEC nastaviti sa strategijom reza proizvodnje, cene Brenta i WTI nafte su od početka oktobra zabeležile pad od 28, odnosno 30 odsto i kompletna struktura terminske (forward) krivulje kretanja cena se promenila, komentarišu eksperti Goldmana.

Krivulja kretanja terminskih cena Brenta nalazila se u strmoj *backwardation* poziciji, stanju unazeđenja, kada se ugovori za bliže termine trguju po višoj ceni u odnosu na one za dalje rokove isporuke. Samim tim kupovina nafte radi skladištenja nije isplativa.

Od tada, međutim, krivulja je prešla u *contango* poziciju za veći deo 2019. godine, implicirajući povoljnosti skladištenja nafte radi kasnije prodaje, prenosi 20. novembra **Reuters**.

„Oporavak cena zahtevaće da se terminska krivulja Brenta vrati u *backwardation* iz ovog iznenadnog i značajnog izravnavanja,“ konstatuje Goldman.

NEDELJA
U SVETU NAFTI I GASA

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

„Šta ako“ analize

Analiziraj: Tramp je kriv za slom cena nafte
Rizik za rez, tržište za povećanje proizvodnje nafte

Ruske firme traže ismene ugovora sa kapitalima nafte
Fiskalna nafta Big Oil ključ za najbliži mirov

Naftni majstori i ležajni energetske tranzicije

Egyptski samit o klimi: Sprošiti preporuke prijaviti državljanima na letak

IEA: Gas do 2040. ispred uglja kao drugi globalni izvor energije
Imeritas Foundation: Severni tok 2 nezastavljen

Uhrvaćena uvodi ponovni akcija za proizvodnju tereta i putnika

Ulogu OPEC-a preuzima „petro-trojka“: SAD, Rusija, Saudijska Arabija

LONDON – **Bloomberg** i **Reuters** u ovonedeljnim osvrtima na tržište nafte konstatuju da odgovor na sve nejasnije pitanje kretanja cena ne treba tražiti unutar OPEC-a, niti OPEC+ ad-hoc savezništva, već u trouglu tri najveća proizvođača: SAD, Rusije i Saudijske Arabije.

Reutersov ekspert za naftu i gas, **John Kemp**, nadovezuje se na konstataciju **Bloomberga** da će se odgovor na smer kretanja cena nafte u 2019. godini znati nedelju dana pre ministarskog sastanka OPEC-a (i NOPEC partnera) u Beču, zakazanog za 6. decembar. Prema Bloombergu, odluka bi se mogla doneti tokom mogućeg susreta predstavnika SAD, Rusije i Saudijske Arabije na marginama sastanka G20 u Buenos Airesu.

„Trojka“ zahvata 40% globalne ponude nafte

Reuters piše da su pomenute tri petro sile promenama u svojoj proizvodnji i politikom reagovanja na obnavljanje sankcija Iranu ove sirovine gotovo u celini odgovorne za rast i potom pad cena nafte ove godine. „Trojka“ je zajedno proizvodila prošle godine 36 miliona barela na dan (mbd) nafte i kondenzata (39% od ukupne proizvodnje u svetu), dok je tek 27 mbd otpadalo na ostale članice OPEC-a (30% totala).

Output trojke je najbrže rastući element u globalnom snabdevanju naftom, uz verovatnoću (BP: Statistički pregled svetske energije, 2018.) da će ove godine zahvatiti 40% svetske ponude, dok će ostatak OPEC-a pasti ispod 30%.

JMMC preuzeo ulogu samita OPEC-a

Kemp ukazuje i da se pozornica rasprava i analiza inače već premestila sa OPEC-ova dva godišnja ministarska sastanka na Zajednički ministarski monitoring komitet (JMMC), koji okuplja OPEC i NOPEC članice. U njemu svu dve vodeće NOPEC zemlje, Rusija i Oman i samo četiri zemlje OPEC-a (Saudi Arabija, Kuvajt, Alžir i Venecuela), plus predsedavajući OPEC-a (sada UAE).

Marginalizaciju drugog najvećeg proizvođača nafte unutar OPEC-a sa scene kreiranja strategije proizvodnje, dovoljno ilustruje činjenica da nije uključen u JMMC.

Svesni svog zajedničkog uticaja, predstavnici Saudijske Arabije, Rusije i SAD su redovno razmenjivali ove godine informacije o odlukama vezanim za proizvodnju nafte i sankcije, dodaje Reutersov ekspert.

WSJ: Saudijski pronašli kompromisnu formulu ?

NUJORK – Saudijska Arabija i OPEC su ipak blizu odluke o rezu proizvodnje nafte, ali koji zapravo ne bi doneo novo smanjenje, već bio kompromisno rešenje kojim bi se zadovoljio pritisak Vašingtona da se takvom merom ne izazove ponovni rast cena, objavljuje u ponedeljak **The Wall Street Journal**.

Rešenje bi se formulisalo kroz odluku o zadržavanju postojećih 2016. godine dogovorenih nižih proizvodnih kvota, što bi zapravo predstavljalo smanjenje imajući u vidu da je Saudijska Arabija premašila svoju kvotu za oko milion barela na dan.

Shell, BP i velike banke lansirale prvu blockchain platformu za trgovinu naftom

LONDON - Vekovni, papirni proces trgovanja u naftnom i gasnom sektoru se bliži kraju, zahvaljujući blockchain-u i industrijskom konzorcijumu u kome su, pored ostalih, Shell, BP, Gunvor, Mercuria, ABN Amro, ING i Societe Generale. Vodeći svetski proizvođači energije i banke udružili su snage ranije ovog meseca, a u sredu su pokrenuli novu trgovačku platformu zasnovanu na novoj Blockchain platformi za trgovinu naftom, prenosi Financial Times. Na osnovu JP Morgan-ovog Quorum blockchain-u, uspostavljena je zapravo prva funkcionalna platforma za trgovinu kriptovalutom za industriju nafte i gasa, zvanično poznata kao VAKT.

Tradicionalno, kupovina i prodaja dobara je zasnovana na papiru, što znači da kreditne beleške i računi moraju biti završeni ručno, a zatim poslani e-poštom, faksom ili čak poštom poslani relevantnim stranama.

Prema izveštaju londonskog poslovnjaka, VAKT veruje da će stavljanje procesa na blockchain ubrzati, pojeftiniti i učiniti sigurnijim način trgovanja robama. U početku, VAKT platforma će biti dostupna samo članovima konzorcijuma, ali je predviđeno da se otvori širem tržištu u januaru 2019.

Šta je blockchain?

Blockchain je baza podataka koja se ne nalazi na jednom mestu, već je čine manje baze (blokovi) koje su međusobno digitalno povezani, a koji sadrže informacije o digitalnim transakcijama bilo koje vrste: od vlasničkih listova, preko podataka iz knjige rođenih, do ugovora kojim se regulišu autorska prava. Prilikom njihove razmene nema nikakvog regulatora osim same mreže koja sadrži informacije o svim transakcijama koje su ikada izvedene. Dakle, za razliku od klasične *online* baze podataka, Blockchain tehnologija omogućava komunikaciju sa nekoliko računara (servera) između kojih se transakcija obavlja.

Netokracija.rs

NOVEMBAR 2018. GAS

Izgradnja ruskih magistralnih gasovoda odlično napreduje

MOSKVA - Ruski magistralni gasovodi, koji su u visokoj fazi gradnje, odlično napreduju. Gasovod Snaga Sibira, kojim će se ruski gas izvoziti u Kinu, dovršen je 95,5%, objavio je Gasprom 1 novembra. Zavareno je i položeno 2.064 km cevi na trasi od Jakutije do ruske granice s Kinom, kao i 90% deonice ispod reke Amur, saopšteno je iz kompanije.

Gasprom u istom saopštenju navodi da je položeno i 95% cevi na offshore deonici gasovoda Turski tok. Do sada je položeno 1.775 km tog gasovoda duž dve cevi od ruskog crnomorskog terminala Anapa, a gradnja prihvatnog terminala u Turskoj još traje. Gasprom je 2014. potpisao 30-godišnji ugovor s Kineskom nacionalnom naftnom kompanijom (CNPC) za godišnju isporuku 38 milijardi m³ gasa Snagom Sibira, a isporuke bi trebalo da krenu 20. decembra 2019.

Gasovod Turski tok ima kapacitet 31,4 milijardi m³ gasa godišnje, a jedna cev kapaciteta 15,7 kubika namenjena je samo turskom tržištu, dok bi druga, za jugoistočno evropsko tržište trebalo da bude dovršena 2019.

Rumunski Transgaz blokira stranim proizvođačima pristup gasovodima?

LONDON – Rumunska gasovodna kompanija Transgaz blokira stranim proizvođačima gasa dostavljanje gasa domaćem tržištu, iako je zemlja suočena sa padom proizvodnje i rastom cena na unutrašnjem tržištu, kaže za portal **ICIS** predstavnik britanske firme koja proizvodi gas u Rumuniji.

Alexandra Damascan, predsednik Serinus Energy Romania, navodi da je kompanija ovog leta kompletirala projekat Moftinu, na severu Rumunije i bila spremna da dnevno isporučuje na tržište 450.000 kubnih metara gasa. Ipak, Transgaz je odbio da joj dozvoli probne isporuke, pod izgovorom da uzorci gasa iz Maftinua sadrže prekomerne količine vode i metana.

Gasovod TAP počeo gradnju offshore dela u Albaniji

TIRANA - Partneri na Trans-jadranskom gasovodu (TAP) vrednom 4,5 milijarde evra, dužine 878 km, započeli su izgradnju offshore dela u Albaniji, prenosi 1. novembra **SEEBiz**.

Gasovod TAP, koji ide od tursko-grčke granice do Italije, bit će dužinom od 105 km položen kroz Jadransko more. TAP je poslednja karika tzv. Južnog gasovodnog koridora, kojim će azerbejdžanski gas iz polja Šah Deniz II stići direktno na tržište Evrope.

Prema planovima TAP bi trebalo da bude završen u 2020. godini. Letos je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) odobrila je zajam od 500 miliona evra za izgradnju TAP-a, a projekat je u februaru ove godine dobio zajam od čak 1,5 milijardi evra od Evropske investicione banke (EIB).

IEA: Gas do 2040. ispred uglja kao drugi globalni izvor energije

LONDON – Prirodni gas bi trebalo da do 2030. godine pretekne uglj na mestu drugog najvećeg izvora energije u svetu, kao posledica zaoštavanja globalne klimatske politike i rasta korišćenja utečjenog prirodnog gasa, saopšteno je iz Međunarodne agencije za energiju (IEA).

Agencija u novom Svetskom energetsom pregledu (World Energy Outlook - WEO) za 2018 procenjuje da će potrošnja energije porasti za više od četvrtine između 2017. i 2040., ako se uveća energetska efikasnost, dok će u suprotnom taj rast biti dvostruko veći. Globalna potrošnja gas rašće za 1,6 odsto

godišnje do 2040. i biće 45% veća nego što je to danas slučaj, stoji u WEO.

Procene su zasnovane na Agencijinim „Novim političkim scenarijima“, gde se uzimaju u obzir zakoni i politike smanjenja emisija štetnih gasova i borba protiv klimatskih promena. Analitičari IEA takođe računaju na povećanje efikasnosti, odnosno smanjenje potrošnje goriva i druge faktore, prenosi **Reuters**.

„Prirodni gas je najbrže rastuće fosilno gorivo u Novim scenarijima, sa procenom da će preteći uglj do 2030. i biti drugi najveći izvor energije u svetu posle nafte,“ stoji u Pregledu.

IEA takođe računa da će Kina, koja je već najveći uvoznik nafte i uglja u svetu, postati i najveći uvoznik prirodnog gasa sa neto uvozom na nivou onog koji će sve zemlje Evropske unije imati 2040.

Završeno polaganje cevi na podmorskom delu Turskog toka

ISTANBUL, MOSKVA - Završeno je polaganje cevi gasovoda Turski tok na dno Crnog mora, saopštio je 19. novembra Gasprom.

Predsednici Rusije i Turske prisustvovali su svečanosti obeležavanja završetka gradnje podmorskog dela gasovoda Turski tok u Istanbulu

Iz kompanije potvrđuju da bi gasovod u eksploataciji trebalo da bude krajem 2019.

Turski tok predviđa izgradnju dve cevi kapaciteta 15,75 milijardi m³ godišnje po svakoj liniji. Prva koja se gradi transportovaće ruski gas za tržište Turske, a pokriće 35% potreba za gasom te zemlje, dok je druga cev namenjena izvozu ruskog gasa preko teritorije Turske u Evropu. Trasa druge cevi još nije izabrana.

U Tursku će stizati gas iz sibirskog polja Novy Urengoy, drugog najvećeg gasnog polja na svetu s procenjenim rezervama od 12 trilion m³.

Gazprom obustavio aukcijske prodaje - nema slobodnih gasa za 2018.

MOSKVA – Gazprom Export je obustavi aukcione prodaje prirodnog gasa na njegovoj elektronskoj platformi jer su sve raspoložive količine gasa do kraja 2018. godine već prodate, saznaje u sredu iz jednog upućenog izvora agencija **S&P Global Platts**.

Gasprom analizirao konkurenciju škrljelog gasa i LNG-a na globalnom tržištu

MOSKVA – Odbor direktora Gasproma je razmotrio informaciju o pretnjama koje poziciji ruskog kolosa na svetskom, a posebno evropskom tržištu donosi konkurencija gasa iz škrljajaca i LNG sektora u svetu, prenosi 22. novembra portal **LNG Industry**. Na sastanku je ocenjeno da proizvodnja gasa iz škrljajaca i dalje dugoročno posmatrano nosi visok nivo neizvesnosti, dok nije realno očekivati da će se u Evropi razviti na komercijalno isplativom nivou. Što se tiče LNG sektora, njegov rast na duži rok se očekuje posebno u azijsko-pacifičkom regionu. Ipak, eksperti Gasproma ne vide pretnju LNG uvoza u Evropu po dominantne pozicije za isporuke Gaspromovog gasa cevovodima. To ilustruje i podatak da je u prvih deset meseci ove godine disparitet između uvoza ruskog cevovodnog gasa u Evropu i američkog LNG-a iznosio 100:1. Ovome treba dodati i potencijal Gasproma da postaje jedan od lidera svetske LNG industrije.

Politički sporazum o gradnji EastMed gasovoda - finansijska konstrukcija daleko

TEL AVIV - Italija, Grčka, Kipar i Izrael postigli su sporazum o gradnji najdužeg i najdubljeg podmorskog gasovoda - od istočnog Mediterana do Južne Evrope, a uz podršku Evropske unije sa 100 miliona dolara, javlja 24. novembra izraelska **Hadashot TV**. U skladu sa sporazumom, Izrael i Kipar su dobili prednost nad drugim zemljama u izvozu gasa na evropsko tržište.

EastMed gasovod ukupne dužine 2.200 kilometara, polazeći od južne obale Kipra, preko Krita i kopna Grčke, do Otranta na jugu Italije, transportovaće do 20 milijardi kubika gasa godišnje iz Izraela i iz nedavno otkrivenih kiparskih gasnih depozita. Vrednost investicije procenjena je na 6,2 milijarde evra.

Južni gasni koridor koštaće 40 milijardi dolara

LONDON – Cena gradnje Južnog gasnog koridora – ključnog projekta obezbeđenja alternativnih, odnosno ne-ruskih, izvora snabdevanja Evrope gasom – biće svedena sa 45 na 40 milijardi dolara, zahvaljujući nizu realizovanih ušteda, **saopšteno** je iz kompanije BP koja rukovodi ovim poslom.

Joseph Murphy, potpredsednik BP-a zadužen za projekat, rekao je 19. novembra da će udeo tog naftno-gasnog kolosa u troškovima iznositi 20 odsto.

Južni gasni koridor, sistem tri povezana nova gasovoda, dizajniran je da transportuje 10 milijardi kubika gasa iz druge faze razvoja azerbejdžanskog kaspiskog polja Šah Deniz preko Gruzije, Turske, Grčke i Albanije do Italije.

Murphy je rekao da ostaje još da se izgradi poslednji segment koridora, Transjadranski gasovod i delovi gasovoda TANAP, koji preseca Tursku od granica te zemlje sa Gruzijom na istoku, do Grčke na zapadu.

Aramco investira 150 mlrd dolara u gas

NJUJORK - Saudi Aramco namerava da poveća proizvodnju gasa i postane izvoznik tog energenta, što će u idućih deset godina zahtevati ulaganja od 150 milijardi dolara, objavio je u utorak čelnik saudijske državne naftne firme.

Naftni kolos namerava da poveća proizvodnju prirodnog gasa sa sadašnjih 14 milijardi, na 23 milijarde kubnih stopa na dan, najavio je izvršni direktor Amin Nasser. **Platts**

Партнерство са Природом
трајна је ИНВЕСТИЦИЈА

Снага
природе

 СРБИЈАГАС

Severni tok 2 nezaustaviv – Ukrajina nastoji da preko arbitraže spase tranzit

VAŠINGTON – Uprkos dve neotklonjene neizvesnosti, mega projekat gasovoda Severni tok 2 deluje da nezaustavivo ide ka realizaciji, morao je da konstatuje u ovonedeljnoj analizi *The Jamestown Foundation (JF)*, jedan od ključnih vašingtonskih instituta zaduženih za praćenje i analizu ruske energetske strategije, posebno u Evropi.

Prva nepoznanica po projekat i investitore predstavlja oklevanje Danske da dozvoli postavljanje cevi u njenoj teritorijalnim vodama, za šta konzorcijum koji gradi gasovod ima rešenje u „zaobilaznici“ tog dela u eksteritorijalnim vodama Baltika, doduše uz uvećanje troškova investicije.

Druga neizvesnost je pretnja uvođenja američkih sankcija evropskim kompanijama iz konzorcijuma Nord Stream AG, pri čemu je teško upuštati se u prognoze kao i kod svake odluke koju donosi američki predsednik Trump.

Ukrajina svesna da će gasovod biti izgrađen

Uprkos svemu, Ukrajina sumnja da se može praktično suprotstaviti izgradnji druge faze gasovoda kojim će transport gro ruskog gasa preko te zemlje do Evrope postati praktično irelevantan. Vlasti u Kijevu se stoga već pripremaju za taj najgori mogući scenario, piše u analizi JF-a. Prošle nedelje je, uostalom, generalni direktor ukrajinskog Naftogaza, Jurij Vitrenko priznao da je „već nemoguće zaustaviti gradnju Severnog toga dva“, nazivajući jalovim pokušaje da se posle toga održi tranzit kroz Ukrajinu

Samim tim Kijev se odlučio da primeni dvosmerni pristup u svojim odnosima sa Gaspromom. Na domaćem frontu, Ukrajina je, kako je 10. novembra javio *Ukrinform*, već značajno podigla kapacitete skladištenja prirodnog gasa injektiranjem velikih količina u podzemna skladišta. S druge strane, na globalnoj sceni, vrši pritisak na Gasprom preko međunarodne arbitraže kako bi kompenzovala gubitke od tranzita. Ova druga taktika je počela da daje određene rezultate, konstatuju analitičari vašingtonskog instituta.

Ozbiljan udar kreditnom rejtingu Gasproma

JF se poziva pri tom na finansijske izveštaje Gaspromove podfirme u Luksemburgu, prema kojima sud u Švajcarskoj naredio kompanijama Severni tok i Severni tok dva da obustave bilo kakva plaćanja Gaspromu, zasnovano na odlukama Stokholmskog suda iz decembra prošle i februara ove godine. Kako je u ponedeljak preneo ruskim portal *RT*, radi se o „ozbiljnom udaru na kreditni rejting Gasproma, pošto kompanija aktivno nastoji da prodajom dugovanja prikupi sredstva za svoje multimilijarderske infrastrukturne projekte. Vitenko je napomenuo da Naftogaz planira da pokrene nove arbitražne sporove protiv Gasproma u vrednosti 12 milijardi dolara, ukoliko se ruski gasni kolos odluči na opciju da zaobiđe Ukrajinu kada 31. decembra 2019. istekne njihov postojeći dugoročni ugovor, prenosi *Interfax* 12. novembra.

Predstavnici kompanija Wintershall, Shell, Nord Stream 2 AG, Gasprom, ENGIE, Uniper i OMV potpisuju ugovor o finansiranju gasovoda Severni tok 2, aprila 2017.

NOVEMBAR 2018. REGION

Potruga za naftom u Crnoj Gori počinje 10. novembra

PODGORICA - Konvoj brodova za seizmička istraživanja, među kojima je najveći norveški 117 metara dugi Polar Empres, u subotu stiže u teritorijalne vode Crne Gore, potvrdio je za **Radio Crne Gore** načelnik Odeljenja za nadzor i kontrolu pomorskog saobraćaja u Upravi pomorske sigurnosti Žarko Lukšić.

„Dolaze u subotu 10. novembra i odmah počinju sa radom, a sama istraživanja su planirana od 10. novembra do 21. decembra”, kazao je Lukšić.

Istraživanja su planirana na oko 1.200 kvadratnih kilometara površine morskog dna na prostoru za koje je koncesiju dobio italijansko-ruski konzorcijum Eni-Novatek.

Novi list: Zna li uopšte Vlada Hrvatske šta želi sa Inom?

RIJEKA - Riječki **Novi list** postavlja 15. novembra pitanje – zašto vlada Hrvatske još nije sklopila ugovor sa konzorcijumom koga je u aprilu ove godine izabrala kao savetnika u poslu moguće kupovine deonice naftne kompanije Ina od mađarskog MOL-a?

Konzorcijum za investicionog savetnika vlade čine globalni finansijski kolos Morgan Stanley, vodeća italijanska banka Intesa i sa hrvatske strane Privredna banka Zagreb. **Novi list** smatra nesuvislim“ objašnjenje Vlade da se sa savetnicima još pregovara i konstatuje „da će pre biti da država ne zna što uopšte želi od kako je za Božić 2016. premijer Plenković pompezno i brzopleto najavio: Vrat ćemo Inu u svoje ruke“.

Vlada Hrvatske je ovog leta najavila izmene Zakona o privatizaciji Ine, ali tekst još nije objavljen, a još od ranije je izvesno da će se pod pritiskom pravila o tržišnoj konkurenciji morati ići na smanjivanje državnih prava u kompaniji u korist MOL-a.

I Hrvatska uvodi povrat akciza za prevoznike tereta i putnika

ZAGREB - Novi nacrt konačnoga predloga Zakona o akcizama u Hrvatskoj propisuje pravo na povrat akciza za dizel gorivo koje se koristi u komercijalnom prevozu robe i putnika i koje je kupljeno bezgotovinskim oblikom plaćanja, objavljuje u utorak **Energetika-net**.

„Procenjuje se da će uvođenje ove mere od 2019. godine preduzetnicima uštedeti, prvenstveno na teretnom transportu, oko 294 miliona kuna (oko 40 miliona evra) na godišnjem nivou,“ saopšteno je iz Privredne komore Hrvatske.

Dodaje se da će ova mera podstaći prevoznike iz drugih država članica Evropske unije na kupovinu goriva u Hrvatskoj, pošto je i njima omogućen povrat. U Komori navode da ovu meru treba posmatrati i u odnosu na države u okruženju koje primenjuju ovaj institut (Slovenija, Italija, Mađarska, Srbija) ili imaju akcize na energente na nivou propisanog evropskog minimuma.

BH-Gas: Faktor sigurnosti snabdevanja BiH gasom je “0”

SARAJEVO - Osnovni cilj projekta „Južna interkonekcija BiH i Hrvatska“ je izgradnja novog pravca snabdevanja radi diverzifikacije pravaca i izvora, a kojim će se osigurati pouzdano snabdevanje prirodnim gasom Federacije BiH i BiH, kazali su agenciji **Fena** iz kompanije BH-Gas.

Trenutno, BiH dobija gas samo jednim transportnim pravcem preko Ukrajine, Mađarske i Srbije.

„Faktor koji ocenjuje sigurnost snabdevanja BiH trenutno iznosi “0”. Relizacijom projekta Južne interkonekcije on će biti povećan, a realizacijom još jedne interkonekcije u potpunosti zadovoljavajući, uzimajući u obzir planirane potrebe za gasom – istakli su iz BH-Gasa

DECEMBAR 2018. NAFTA

Uspon petrojuana i suton petrodolara?

PEKING - Posle samo deset meseci otkako je Kina na Šangajskoj međunarodnoj energetske berzi (Shanghai INE) pokrenula svoj ugovor za naftne fjučerse, denominovan u juanu (renminbi, ili ženminbi), ti fjučersi su premašili po obimu termenske naftne ugovore denominirane u dolarima trgovane u Singapuru i Dubaiju, komentariše u utorak globalni magazin **Poject Syndicate**.

Naravno, obim trgovanja u Šangaju i dalje zaostaje za prometom Brentovih i WTI fjučersa u Londonu i Njujorku, ali vodeći međunarodni trgovci, poput Glencora i Trafigure, sve ozbiljnije uzimaju u obzir kineski naftni ugovor, čija cena je određena na način da se može porediti sa indeksima za Brent i WTI.

Bitka za tržište od 14 biliona petrodolara

The Asia-Pacific Journal tako konstatuje da ovi rezultati ukazuju na to da kineska budućnost nafte može dovesti renminbi u srce globalnih robnih tržišta. Lansiranje ugovora o nafti može se tumačiti kao najava širokog opsega trgovanja robom u kineskoj valuti. Kako se sve više uvoza nafte u Kini plaća u domaćoj valuti, efekat će, osim progresivne dedolarizacije naftnog tržišta, imati i uvećana prodaja kineskih roba i usluga, kao i državnih obveznica, plaćanih renminbijima dobijenim prodajom nafte najvećem svetskom uvozniku te sirovine, piše **Poject Syndicate**.

Uspostavljanje trgovine naftom (i uskoro možda drugim robama) u renminbijima, u vreme kada se Kina i mnoge druge ekonomije suočavaju sa agresivnim američkim tarifama, sugeriše da bi se američki dolar mogao naći pred izazovima bez presedana po svoju hegemoniju.

Činjenica je da sirova nafta ostaje najtrgovanija roba u svetu, sa godišnjim obimom prometa od oko 14 biliona dolara (prema podacima iz 2017.); približno ravno lanjskoj visini bruto domaćeg proizvoda Kine. Zbog toga je sudbina dedolarizacije ovog segmenta globalnog tržišta robama ravna efektima revolucije protiv monopola dolara u međunarodnoj trgovini.

Nepromišljeni trgovinski ratovi Donalda Trampa

To je Valéry Giscard d'Estaing nazvao svojevremeno "prekomernom privilegijom" Sjedinjenih američkih država, da bi se njegov aktuelni naslednik u Jelisejskoj palati, Emanuel Macron sada našao u situaciji da na izjavu predsednika Donalda Trampa „jesam nacionalista“ kada branim američke trgovinske pozicije, odgovori porukom: „Nacionalizam je naličje patriotizma“.

Stoga razbijanje monopola dolara preko trgovine naftom treba sagledati u kontekstu, po mnogima, nepromišljeno otvorenih velikih trgovinskih frontova Trampa protiv Kine, EU, Kanade i Meksika, što Kini donosi, a američkom predsedniku oduzima saveznike u tek otvorenom ratu.

Neuspeh nastavka OPEC+ strategije

NJUJORK, LONDON - OPEC-ova smela strategija za oživljavanje tržišta nafte prošle godine ostvarila je markantan uspeh, ali njen nastavak za 2019. nailazi na hladniji prijem.

Cene nafte su pale u dve nedelje pošto su OPEC i njegovi ne-OPEC saveznici najavili da će dogodine smanjiti proizvodnju za 1,2 miliona barela na dan. Od „naftnih posmatrača“ sa Wall Street-a, do ruske centralne banke, pretežu procene da će rastuća ponuda američke nafte iz škrljaca, uz uzdrmanu globalnu potrošnju goriva verovatno poništiti napore OPEC+ koalicije.

Obećanje Saudijske Arabije od ove srede da će dogovor oročen na šest meseci verovatno biti produžen do kraja 2019, samo je uvećalo preovlađujuću anksioznost na tržištu.

Sami podaci OPEC-a ilustruju zašto nastavak OPEC+ strategije nije zaustavio pad cena nafte. Iako bi rez trebalo teoretski da dovede tržište u ravnotežu do sredine 2019, manje nafte će biti potrebno u drugoj polovini naredne godine, kao posledica usporavajućeg svetskog ekonomskog rasta, praćenog novim istorijskim rekordima u proizvodnji američke nafte iz škrljaca. Do četvrtog kvartala, koalicija će, prema oceni analitičara, možda morati skoro da udvostruči njihovo planirano smanjenje proizvodnje, samo da održi tržišta u ravnoteži, prenosi **Bloomberg**.

Terminske cene Brenta pale su oko 7% na nešto iznad 57 dolara za barel, otkako su se OPEC i njegovi partneri sastali 7. decembra. Za razliku od toga, dve nedelje nakon što je grupa dogovorila prve zajedničke rezove u novembru 2016. cene su skočile za oko 20%.

Think-tank: Nafta ostaje oko 60\$ narednih desetak godina

LONDON – Cene nafte će verovatno ostati na nivou od oko 60 dolara za barel u narednih deset godina, pre nego što povećano korišćenje obnovljive energije počne da ih gura na dole, objavio je ove nedelje jedan vodeći britanski think-tank.

Londonski Centar za ekonomska i poslovna istraživanja (CEBR) koriguje sopstvenu prognozu od pre godinu dana da će cena nafte do 2032. godine pasti na 40 dolara, jer podaci sada ukazuju da će potrošnja nafte u ne-OECD zemljama biti veća nego što se pretpostavljalo.

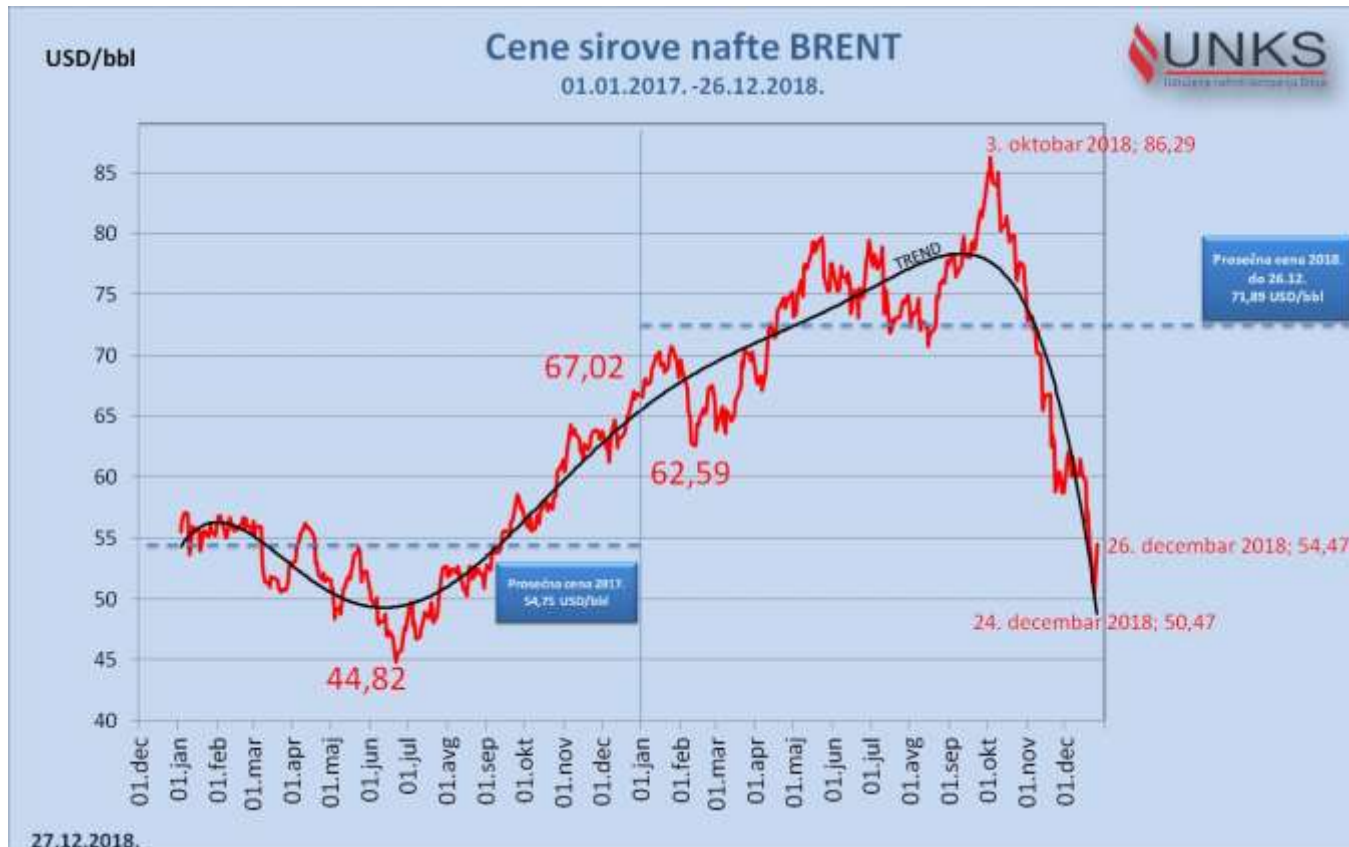
„Mi sada predviđamo da će se cene nafte kretati oko 60 dolara do kasnih 2020-ih, pre nego što efekti energetske efikasnosti i rasta obnovljivih počnu da potiskuju cene na dole,“ stoji u studiji objavljenoj u ponedeljak.

Morgan, Goldman blago optimistični

LONDON, NJUJORK – Cene nafte vratile su dobitke ostvarene posle OPEC+ dogovora o rezu proizvodnje od 1,2 miliona barela na dan (mb/d) počev od 2019, a analitičari Morgan Stanleya, doduše, očekuju oporavak cena u narednim kvartalima, ali ne i njihov povratak na rekordne visine u poslednje četiri godine, ostvarene početkom oktobra.

Morganovi eksperti, međutim, ukazuju da ostaje nejasno kako će OPEC+ sprovesti dogovoreni rez.

Goldman Sachs, pak, očekuje rebalans tržišta nafte u prvoj polovini 2019, sa padom ponude iranske nafte i problemom manjka naftovoda od američkih basena škrljaca, ali su manje optimistični za drugu polovinu godine, očekujući stabilizaciju iranske proizvodnje, recidive iz OPEC+ bloka u odnosu na dogovoreno, kao i veću ponudu iz Kanade, Brazila i Norveške

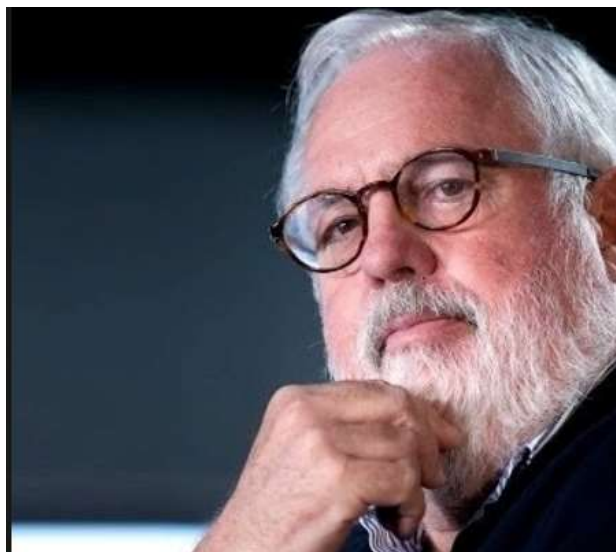

Evropska komisija otvara konsultacije o plaćanju uvoza nafte i gasa evrima

BRISEL – Evropska unija je 3. decembra najavila moguće izbacivanje dolara iz trgovine naftom i drugim energetskim proizvodima, saopštavajući da će o tome početkom 2019. otvoriti široku javnu raspravu.

Evropski komesar za energiju, Miguel Arias Canete je, najavljujući plan, rekao da je EU najveći uvoznik energije u svetu. „Uvozimo oko 90% nafte i oko 70% gasa koje trošimo i za to godišnje plaćamo 300 milijardi evra. A 85% tog računa plaćano u dolarima, mada je udeo SAD u „evropskom) uvozu samo 2%,“ naglasio je Arias.

„To znači da velika većina dugoročnih ugovora o uvozu energije nije denominovana u evrima. Jasno je da to nije održivo i ne odražava ulogu koju bi evro trebalo da ima u svetu,“ konstatovao je on.

Arias je stoga saopštio da će Evropska komisija počev od iduće godine početi konsultacije sa vladama, operatorima centralnih naftnih skladišta, akterima na tržištu energije, agencijama za izveštavanje o cenama, robnim berzama i evropskim bankama o njihovom gledanju na predlog da se evro više koristi kao sredstvo plaćanja u trgovini naftom, gasom i energijom u celini.“

Forbes, S&PGlobal

Evropske energetske kompanije zahtevaju donju granicu cene CO2

BRISEL - Grupa od šesnaest evropskih energetskih giganta, uključujući francuski EDF, nemački E.ON i danski Ørsted, predložila je uvođenje donje cene (dozvole za emisiju) ugljendioksida na evropskom ili regionalnom nivou, kao načina za ubrzanje prelaska na nisko-ugljeničnu ekonomiju.

"Donja cena ugljenika u sektoru električne energije i minimalna cena za sektor transporta može značajna dodatno doprineti smanjenja emisije CO2 što bi Evropi omogućilo da ispuni ciljeve pariskog sporazuma", navodi se u saopštenju ove „koalicije“, objavljenom 28. novembra. **EurActiv**

Shell veže plate rukovodilaca za smanjenja emisija CO2

LONDON – Anglo-holandski majors Royal Dutch Shell najavio je vezivanje primanja svog rukovodećeg kadra za ostvarene rezultate u smanjenju emisija CO2 u poslovima ovog naftnog giganta.

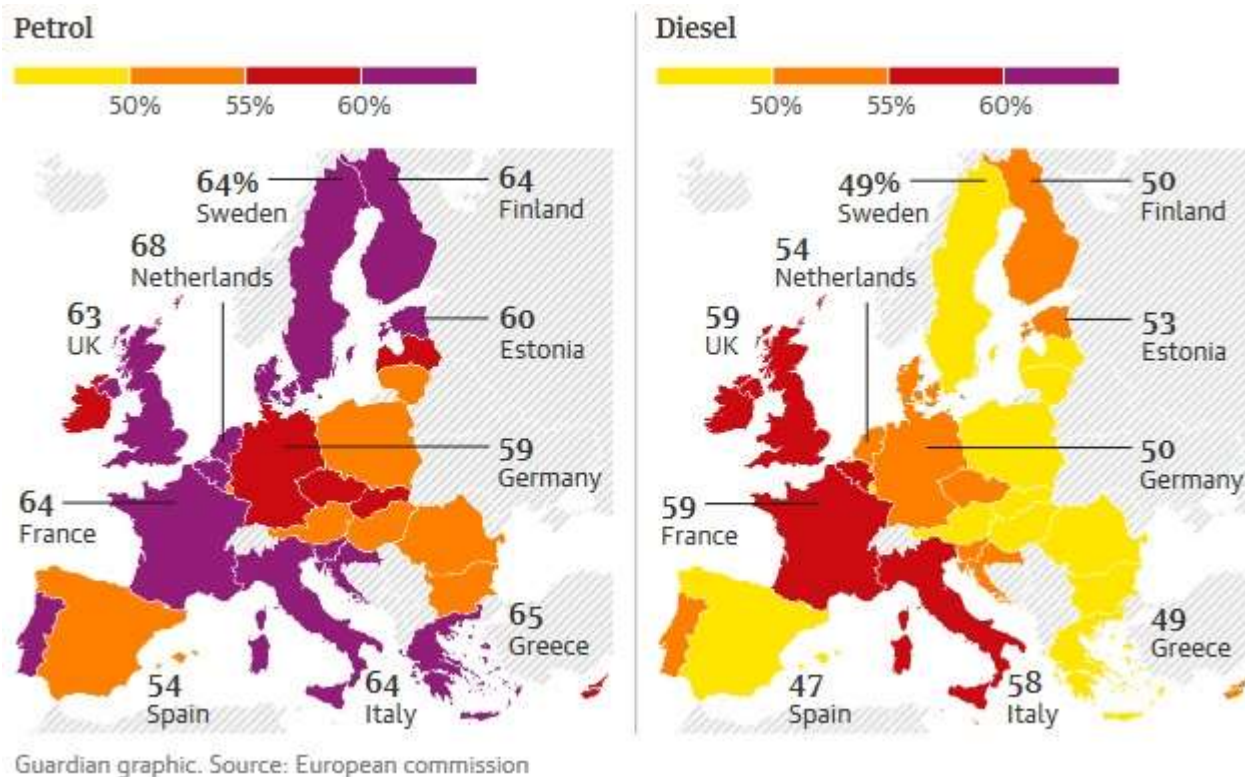
Kompanija će skupštini akcionara predložiti da se grupi od 1.200 zaposlenih na rukovodećim mestima odrede tro i petogodišnji ciljevi smanjenja emisija ugljenika, direktno povezani sa visinom primanja.

Reuters navodi da je ovo deo dugoročnog plana Shell-a da prepolovi emisije iz svoje proizvodnje i prerade nafte i gasa za naredne 32 godine, a za 20 odsto do 2035.

Žuti prsluci prete Evropi, a nameti u cenama goriva smanjeni za 10% ove godine

BRISEL - Uprkos žestokim protestima protiv visokih nameta na cene goriva u Francuskoj, podaci Evropske komisije pokazuju da su porezi na goriva zapravo smanjeni u protekle dve godine u zemljama evro zone. Nivo je smanjen sa bezmalo 70% udela u finalnoj ceni na pumpama, na 60,9% na kraju novembra ove godine, prenosi *The Guardian*.

Tabela: Grafički prikaz udela državnih dažbina u cenama benzina i dizela u zemljama EU -*The Guardian*

Exxon i Chevron napuštaju Azerbejdžan

HJUSTON – Exxon Mobil i Chevron odlučili su da prodaju svoj udeo u azerbejdžanskom naftnom polju ACG. Exxon nije želeo da komentariše vest koju je Reuters saznao (23. decembra) iz izvora u naftnoj privredi. Prema tom izvoru Exxon očekuje da od prodaje svog udela od 6,8 odsto u polju Azeri-Chirac-Gunashli u kaspiskom moru dobije dve milijarde evra.

Chevron je, međutim, potvrdio agenciji Reuters da će ponuditi na prodaju svoj udeo od 9,57% u polju ACG, kao i udeo od 8,9% u naftovodu Baku-Tbilisi-Cejhan.

Obema američkim kompanijama ova prodaja će značiti kraj 25-godišnjeg poslovanja u Azerbejdžanu, tokom kojih su – piše Reuters - pomogli sa još tri američke kompanije formiranje naftne privrede ove kaspijske države. Oni su udele u najvećem azerbejdžanskom polju kupili posle raspada Sovjetskog saveza, 1994. Polje ACG proizvodi 75% nafte u Azerbejdžanu, ili skoro 600.000 barela na dan.

Eni i Shell bili “potpuno svesni” korupcijske kupovine u Nigeriji - sutkinja

MILANO – Jedna italijanska sutkinja utvrdila je da su natni kolosi Eni i Royal Dutch Shell u potpunosti bili svesni da će njihova kupovina jednog nigerijskog naftnog polja biti realizovana potplaćivanjem lokalnih političara i vladinih lica, objavio je u ponedeljak **Reuters**.

Dve kompanije su kupile OPL 245 offshore naftno polje za 1,3 milijarde dolara u okviru pogodbe kojom je najveći deo te sume, preciznije 1,1 milijarda dolara, otišla na račune dvojice posrednika, navela je u pisanom obrazloženju svoje odluke iz septembra da osudi dvojicu posrednika u poslu, Nigerijca Emekea Obija Italijana Gianluca Di Nardo'a na četiri godine robije sudija iz Milana Giusy Barbara.

“Menadžment naftnih kompanija Eni i Shell ... bio je u potpunosti svestan činjenice da će od isplaćene sume 1,092 milijarde dolara biti upotrebljeno kao kompenzacija nigerijskim javnim funkcionerima koji su odigrali u ovom poslu ulogu,” navela je sutkinja. Kompanije Eni i Shell, kao i niz članova njihovog borda, uključujući prvog čoveka italijanskog majorsa, Claudio Descalzi-ja zbog ovog skandala očekuje narednih meseci posebno suđenje. Eni je saopštio da će razmotriti dokaze koje je objavila sutkinja Giusy, dok Shell i dalje pobija bilo kakvu krivicu.

Prvi blockchain računovodstveni sistem u naftnoj privredi

ABU DABI - Abu Dhabi National Oil Company (ADNOC) saopštila je da će u saradnji sa IBM-om pokrenuti upravljanje robnim transakcijama zasnovano na blockchain tehnologiji, u nameri da unapredi kompletan lanac snabdevanja počev od samih izvora nafte do krajnjih potrošača.

IBM će razviti jedinstvenu platformu za praćenje količina i finansijskih vrednosti svake bilateralne transakcije između operativnih kompanija ADNOC-a, pri tom uz automatizovani računovodstveni proces. ADNOC će nastojati da na platformu vremenom poveže svoje kupce i investitore.

ADNOC-ov projekat će ujedno postati prvi u svetu računovodstveni sistem u naftnoj i gasnoj privredi zasnovan na blockchain-u.

Inače, u prostor blockchain tehnologije poslednjih meseci ulazi više naftnih i gasnih kompanija. Prošlog meseca, britanski majorsi BP i Shell pokrenuli su platformu za trgovinu Vakt, zasnovanu na blockchain-u, odnosno neraskidivom i vremenski neograničenom lancu povezanih blokova u kojima su registrovane sve (u ovom slučaju trgovinske) transakcije (u ovom slučaju naftom i naftnim proizvodima).

DECEMBAR 2018. GAS

Rusija drugi snabdevač Evrope LNG-om – SAD pale na poslednje mesto

MOSKVA, LONDON – Dok isporuke američkog utečjenog prirodnog gasa (LNG) u Evropu ove godine beleže pad, sve je više ruskog LNG-a na evropskom tržištu, pokazuju podaci konsultantske agencije ICIS, koje prenosi portal LNG Edge.

Posle puštanja u rad drugog dela projekta Yamal LNG (foto dole), Rusija je značajno povećala svoj udeo na evropskom tržištu LNG-a, na 17% udela u novembru i postala, posle Katara, njen drugi snabdevač .

Prvi je Katar (25% udela), slede Alžir i Nigerija, dok su SAD, koje pretenduju da svojim LNG-om konkurišu ruskom gasu u Evropi, ostale na dnu tabele ICIS-a sa udelom od osam odsto.

Prema podacima informativne službe američkog ministarstva energije (IEA), isporuke američkog gasa u Evropu su u devet meseci ove godine iznosile 1,3 milijarde kubnih metara, prema 2,65 mlrd m³ u istom periodu 2017.

Prvi LNG tovar iz kompleksa Jamal LNG isplovio je 8. decembra 2017, a operator projekta Novatek je odmah zatim naručio 15 LNG tankera ledolomaca, od kojih je od marta ove godine plovilo šest.

Rusija je - pored Jamala LNG - kompletirala ili gradi još šest LNG projekata, Sahalin-2, Štokman, Arktik 2, Dalekoistočni, Pečora i Baltik LNG, ukupnog kapaciteta proizvodnje preko 60 mt LNG-a godišnje, što ukupno odgovara iznosu od preko 100 milijardi m³ gasa.

„Deja vu“: Brisel o Turskom toku 2 preko Bugarske

BRISEL – Potpredsednik Evropske komisije, zadužen za energetske uniju, Maroš Šefčovič, rekao je da Brisel neće odobriti Bugarskoj ulogu „običnog transportera“ ruskog gasa iz Turske do Evropske unije. Ako je smisao bugarskog konektora (na gasovod Turski tok) da se ruski gas isporuči u projektovanom Balkanskom gasnom čvorištu u Varni i prodaje uz drugi inostrani gas kupcima u EU, onda je to „dobrodošao razvoj,“ rekao je u utorak Šefčovič za **EU Observer**.

„Ako ispadne da je projekat običan tranzitni gasovod, on ne može biti deo projekta Balkanskog gasnog čvorišta i komisija ga neće podržati,“ rekao je Šefčovič za pomenuti website.

„U tom slučaju, Tursko tok 2 i njegov evakuacioni gasovod će nesporno biti konkurencija drugim izvorima i rutama za gas koji stiže u region,“ dodao je.

Komesar Arias Canete: Oprezno sa investicijama u gasovode

BRISEL – Evropski komesar za klimatsku politiku i energiju, Miguel Arias Canete, rekao je da bi trebalo dobro promisliti pre donošenja dugoročnih odluka o investiranju u nove gasovode, imajući u vidu okolnosti koje će evropskom transportnom sistemu doneti usvajanje i sprovođenje Strategije o dostizanju karbonske neutralnosti do 2050.

„Zasigurno će tada (u energetskom miksu Evrope) biti zastupljeni samo elementarni gas, Power-to-X tehnologija (pretvaranje viška električne energije u vodonik, hemikalije, toplotu i druge korisne proizvode) i vodonik,“ rekao je Arias Kanjete u odgovoru **Euractivu** o ulozi prirodnog gasa u potrošnji energije u EU.

EU kaznila BEH; Sofija: Plaćićemo kaznu, ali ne privatizujemo gasovode

BRISSEL, SOFIJA – Evropska komisija razrezala je 17. decembra kaznu od 77 miliona evra Bugarskom (državnom) energetsom holdingu (BEH), zbog sprečavanja pristupa drugim firmama ključnim gasovodnim infrastrukturama u zemlji tokom pet godina, zaključno sa 2015. Komesarka za konkurenciju EU, Margarethe Vestager, kazala je bugarskim novinarima u Briselu da je kazna mogla biti izbegnuta da je Sofija pristala na drugu pregovaračku strategiju po ovom pitanju.

Istoga dana ministarka energije Bugarske Temenuška Petkova odgovorila je da će njena zemlja radije da plati multimilionsku kaznu nego da prihvati direktivu Evropske komisije i privatizuje BEH, omogućavajući stranim firmama da postanu njeni suvlasnici. To je pravi razlog pritiska Brisela i nametanja kazne, kazala je ministarka dodajući da bi takva reforma ugrozila bi nacionalnu bezbednost zemlje.

Evropska komisija je 2011. godine upala u prostorije BEH i na osnovu zaplenjenih dokumenata pokrenula istragu u 2013. godini, da bi ove nedelje na osnovu toga donela odluku o kazni. Komisija je konstatovala da je BEH blokirao pristup gomaćoj gasnoj transportnoj mreži, jedinom skladištu gasa u Bugarskoj i jedinom uvoznom gasovodu u zemlji. „Bez mogućnosti pristupa toj esencijalnoj infrastrukturi, potencijalnim konkurentima nije bilo moguće da uđu na veleprodajno gasno tržište Bugarske,“ saopšteno je iz komisije.

„Za bugarsku vladu, ovo je bila crvena linija koju ne možemo preći, jer je infrastruktura Bulgargasa direktno povezana za našu nacionalnu bezbednost,“ kazala je Petkova i dodala: „Mi ne možemo praviti kompromise sa našom energetsom bezbednošću i zbog toga nije postignut sporazum sa Komisijom.“

Grčka i Italija nastoje da dobiju evropsku cev Turskog toka

ANKARA, MOSKVA – Turski mediji posvetili su dosta prostora izjavi grčkog premijera Aleksisa Ciprasa da njegova zemlja, uz saglasnost Italije, traži od Evropske komisije da odobri gradnju „evropskog ogranka“ druge cevi gasovoda Turski tok kroz Grčku do juga Italije, držeći se istih standarda koje primenjuje vezano za podmakli projekat gasovoda Severni tok 2.

„Dvostruki standardi“ Brisela, kada je reč o dva ruska projekta gasovoda, pretpostavljala bi da se i za evropski nastavak Turskog toka odobri izuzeće od pravila tzv. trećeg energetskeg paketa koja kažu da vlasnik gasa (Gasprom) ne može biti i vlasnik cevi, pa samim tim ni jedini transporter gasa tim pravcem.

U igri su dva gasovoda - grčko-italijanski projekat Poseidon i Trans-jadranski gasovod (TAP). Poseidon ide od grčko-turske granice, preko Grčke, ispod Jonskog mora do Italije i on je u podmakloj fazi realizacije, kapaciteta 15 do 20 milijardi kubika godišnje i za njega je već traženo izuzeće od pojedinih pravila Trećeg EU energetskeg paketa. TAP je poslednja karika Južnog gasnog koridora, predviđenog da transportuje azerbejdžanski gas do Evrope i nadovezuje se na TANAP, pa od grčko-turske granice ide preko Grčke i Albanije, ispod Jadrana do Italije.

Usvojena lista energetske infrastrukturnih projekata od opšteg interesa za zemlje Energetske zajednice

SKOPLJE - Savet ministara Energetske zajednice (EnZ) usvojio je u decembru na sastanku u Skoplju listu na kojoj je 21 infrastrukturni energetski projekat od regionalnog značaja, naglašavajući da će njihova realizacija takođe povećati sigurnost snabdevanja energijom, energetske efikasnosti i diversifikaciju izvora snabdevanja gasom i naftom. Prenosimo iz te liste projekte iz oblasti prirodnog gasa i nafte od interesa za EnZ i za interkonekcije zemalja EnZ sa zemljama članicama EU:

Lista projekata od interesa za EnZ

Prirodni gas:

- Interkonektor Bugarska - Srbija (IBS);
- Interkonektor Srbija- Makedonija;
- Transbalkanski Koridor dvosmerni tok između Moldavije i Ukrajine;
- Transport prirodnog gasa iz novih izvora u Kaspijskom regionu (tzv. Južni gasovodni koridor) do EnZ tržišta u Gruziji i Albaniji (via Transjadranski gasovod);
- Gasovod Albanija-Kosovo* (ALKOGAP)

Nafta:

- Naftovod Ukrajina – Poljska (Brody - Adamowo)

Projekti od uzajamnog interesa

Ugovornih strana i zemalja članica EU

Prirodni gas:

- Interkonekcija Gasovod BiH - Hrvatska – Sever (Slobodnica-Brod-Zenica)
- Interkonekcija Gasovod BiH - Hrvatska - Zapad (Lička Jesenica-Tržac-Bosanska Krupa)
- Interkonektor BiH - Hrvatska - Jug (Ploče-Mostar-Sarajevo Zagvožd-Posušje-Travnik)
- Interkonekcija Grčka - Makedonija (rGF)
- Interkonektor Srbija - Rumunija
- Interkonektor Srbija – Hrvatska
- Interkonekcija Poljska - Ukrajina
- Interkonekcija Rumunija -Moldavija (Ungeni-Kišnjev)
- Jonsko jadranski gasovod (IAP)

Nafta:

- Transport raznih vrsta sirove nafte preko naftovoda Južna Družba

Plenković: Cena otkupa udela MOL-a u Ini može biti nepremostiv problem

ZAGREB - Hrvatski premijer Andrej Plenković je rekao da je vezano za želju vlade da otkupi udeo MOL-a u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA „ključno postići dogovor o ceni ... jer u protivnom to može postati nepremostiv problem“.

S druge strane mađarski kolega Viktor Orban je posle razgovora sa Plenkovićem 3. decembra u Zagrebu rekao novinarima da „ako Hrvati i Mađari ne mogu sarađivati (u upravljanju Inom) .. neka svako ide svojim putem. To znači da bi Hrvatska trebalo da otkupi Inu“.

Orban „brutalno jasan“: LNG Krk poslednja opcija za Mađarsku

ZAGREB – Mađarski premijer Viktor Orban stavio je do znanja vlastima Hrvatske da ne računaju da će njegova zemlja po svaku cenu kupovati prirodni gas iz budućeg, za sada planiranog, LNG terminala na Krku.

Orban je posle razgovora sa premijerom Hrvatske Plenkovićem rekao novinarima da je LNG Krk tek „četvrta opcija“ za Mađarsku. Prema rečima Orbana, Mađari gas najjeftinije dobavljaju od Rusa, zatim iz Rumunije, a treća najjeftinija opcija je Slovačka. Tek iza toga je uvoz preko LNG terminala na Krku.

"Ako možemo naći poslovni model povoljan za Mađarsku, možemo sarađivati", rekao je Orban.

Tržište nezainteresovano za kapacitete LNG terminala na Krku

ZAGREB - Projekat LNG terminala na Krku doživeo je fijasko, jer se do roka, 20. decembra, za obavezni zakup njegovih kapaciteta javilo premalo zainteresovanih, a među njima samo domaći kupci — HEP i Ina, niko iz inostranstva.

Hrvatska elektroprivreda (HEP) je **Novom listu** potvrdila da su se javili u četvrtak, što je bio krajnji rok za obavezujuću ponudu.

Pokazan je interes za obavezujući zakup samo 520 miliona kubika gasa godišnje od ukupno 2,6 milijardi, koliki je planirani kapacitet terminala, dok su, stoji u službenom obaveštenju LNG-a Hrvatska, „pristigle i uslovne ponude za neobavezujući zakup kapaciteta 300 miliona kubika“.

HEP se javio, ali ne samovoljno nego „na poziv“ države, da zakupi oko 400 miliona kubika, Ina je od ranije zainteresovana za sto miliona, što daje rezultat od 520 miliona kubika koji su pristigli kao obavezujuća ponuda.

Autor, urednik, dizajn: Dušan Daković

Informacije objavljene u ovoj publikaciji ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave